

# bONUM PUBLICUM



**06**

„MINDIG SZERETTEM  
HUMORT VINNI  
A POLITIKÁBA”  
Interjú Tarlós István  
főpolgármesterrel

**29**

KÖZÖS ROHAM 2018  
Közös gyakorlat a Magyar Hon-  
védség csobánkai harcászati  
gyakorlóterén az NKE HHK vég-  
zős hallgatóinak részvételével

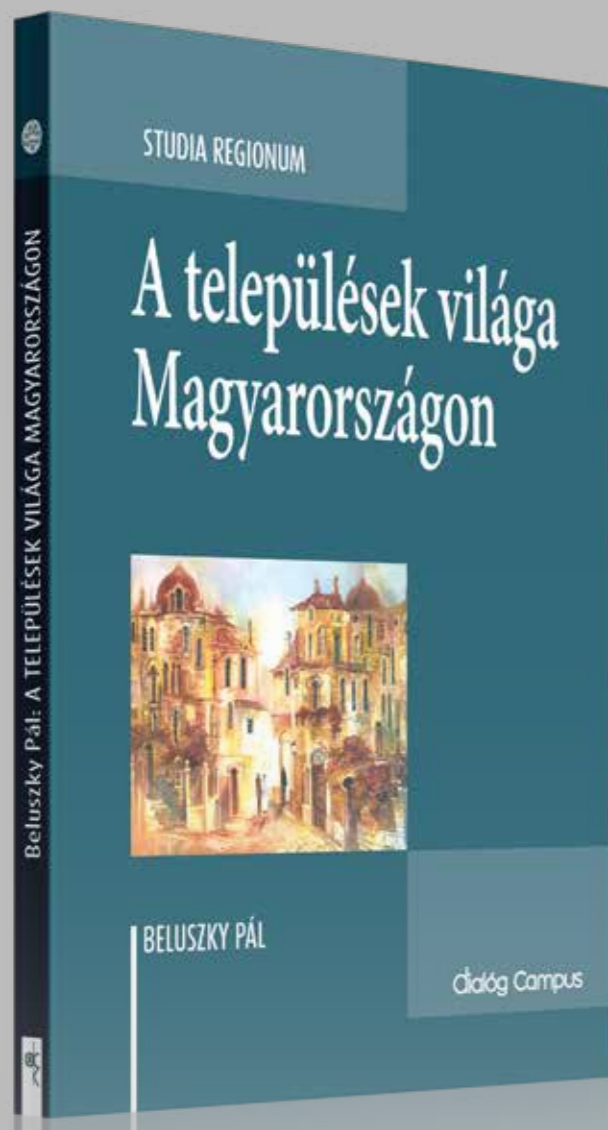
**53**

50 ÉVES A PRÁGAI TAVASZ  
Az évforduló alkalmából  
idézzük fel az 1968-as  
csehországi eseményeket

# Az alapfogalmaktól mai településállományunk sajátosságaiig

Megjelent Beluszky Pál geográfus új kötete

Az elsősorban tankönyvnek szánt alpmű történelmi összefüggésekben, a legújabb statisztikai adatokra támaszkodva ismerteti az ország tér- és településszerkezetének változásait, az átalakulások peremfeltételeit, gazdasági, demográfiai, társadalmi és regionális hátterét, valamint az ideológiai és politikai hatások jelentőségét e folyamatokban.



A kiadvány megrendelhető  
a Dialóg Campus Kiadótól:



53

1968. augusztus 21-én a Varsói Szerződés csapatai átlépték a csehszlovák határt. Több mint 200 ezer katona igyekezett visszatéríteni az eltévelyedett bárányt a szovjetek által kijelölt „helyes” útra. A „baráti segítségnyújtás”, más néven katonai intervenció következtében a keleti blokk erői eltörölték a dubceki rendszert, és elfojtották a csehszlovák reformtörekvéseket.



06

„Mindig szerettem humort vinni a politikába” – Interjú Tarlós István főpolgármesterrel



16

Missziónk: a magyar külpolitikai és közszolgálati elit utánpótlása



29

Közös roham 2018



44

Játékkal a vezetői szemléletformálásért

## TARTALOM 2018. JÚNIUS

- |    |  |    |  |    |   |
|----|--|----|--|----|---|
| 02 | MOZAIK   | 21 | AZ ÁLLAMI JOGÉRVÉNYESÍTÉS ÉS A KÖZIGAZGATÁSI BÜNTETÉS DILEMMÁI     | 41 | ÚJABB PARTNER A HAZAI VERSENYSZFÉRÁBÓL – TOVÁBB BŐVÍTI KAPCSOLATRENDSZERÉT AZ NKE |
| 06 | „MINDIG SZERETTEM HUMORT VINNI A POLITIKÁBA”                                       | 23 | FORMÁLÓDIK A JÓ ÁLLAM JELENTÉS                                     | 44 | JÁTÉKKAL A VEZETŐI SZEMLETFORMÁLÁSÉRT   |
| 10 | A KATONAI HIVATÁS LÉNYEGE A MÉLTÓVÁ VÁLÁS  | 26 | REINTEGRÁCIÓ A VILÁG BÖRTÖNEIBEN – NEMZETKÖZI KONFERENCIA AZ RTK-N | 47 | MINDANNYIAN ALÁRENDELJÜK MAGUNKAT HŐSEINK EMLÉKÉNEK                               |
| 13 | HONVÉDELEM NAPI MEGEMLÉKEZÉSEK   | 29 | KÖZÖS ROHAM 2018   | 50 | A MAGYAR KATONAI HÍRSZERZÉS ÉS ELHÁRÍTÁS 100 ÉVE                                  |
| 16 | MISSZIÓNK: A MAGYAR KÜLPOLITIKAI ÉS KÖZSZOLGÁLATI ELIT UTÁNPÓTLÁSA                 | 32 | MODERN TÖMEGMOZGALMAK ÉS 1968 HAGYATÉKA AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBAN     | 53 | 50 ÉVES A PRÁGAI TAVASZ – CÉLJUK AZ EMBER-ARCÚ SZOCIALIZMUS MEGTEREMTÉSE VOLT     |
| 18 | A 20. SZÁZAD TÖRTÉNELMI ÚTVESZTŐI – LUDOVIKA SZABADEGYETEM PROF. DR. KUN MIKLÓSSAL | 35 | A VIZET SEMMIVEL SEM LEHET HELYETTESÍTENI                          | 56 | AJÁNLÓ  |
|    |  | 38 | „MINDEN EMBER ALKOTÓNAK SZÜLETIK”                                  |    |   |

## Építőipari Nívódíjig jutott az NKE 13 ezer négyzetméteres kollégiuma

Május végén avatták fel az Orczy Úti Kollégium épülete által elnyert Építőipari Nívódíj táblát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az egyetem civil hallgatóinak 600 férőhelyes kollégiuma a Nagyvárad tér és az Üllői út sarkán jött létre. A 13 ezer négyzetméteres intézményt a West Hungária Bau Kft., az Épkar Zrt. és a PBE Építő Kft. alkotta konzorcium kivitelezte a Finta és Társai Építész Stúdió Kft. tervei alapján. A táblaavatón a tervező képviselőjében Szabó Tamás János úgy fogalmazott, olyan építészeti világban élünk, ahol nehéz fogódzót találni. *„Ugyanis mindent lehet kérni, és mindent meg is tudnak csinálni a kivitelezők”* – mondta a Finta vezető tervezője. *„Egyedüli fogódzónk, amit magunknak találtunk ki, hogy jól működő és a használókat szolgáló házakat alkotunk, amit ez esetben is sikerült megoldani.”*

Az NKE Orczy Úti Kollégiuma a középület/oktatási létesítmény kategóriában nyerte el az Építőipari Nívódíjat tavaly decemberben. A zsűri értékeléséből kiderül, hogy a kollégium 2 + 2 ágyas apartmanjai saját vizesblokkal, szintenként teakonyhával és közösségi terekkel jöttek létre. A földszintjén recepció, multifunkcionális termek és büfé működik, a kollégiumhoz külön út és kert kapcsolódik. Az értékelés szerint az épület biztosítja az egyetemi Campus tér jelenleg hiányzó térfalát, így az új Oktatási Épülettel együtt határozott, elegáns bevezető teret alkot. *„A projekt anyaghasználata a kollégiumi otthonok kötetlenebb, melegebb hangulatát idézi”* – áll az értékelésben. Az épület háttérét az Orczy-park adja. A park felől nézve a parkolók takarására enyhe hajlású napozódombot alakítottak ki, amelyet a kerti tó irányára tájoltak, és zöldtetőként is szolgál.



## Nyomozati utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára

*Nyomozati utasítások a Magyar Királyi Csendőrség számára* címmel jelent meg könyv Parádi József, Szakály Sándor, Szigetvári Oszkár és Zétényi Zolt tollából. A kötetet május 14-én mutatták be a Rendészetudományi Karon. Dr. Bezsenyi Mihály r. dandártábornok, a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda igazgatója, parancsnokhelyettes a kötet ismertetését azzal kezdte, hogy a gyakorló rendőröknek nagyon hasznos olvasmány a magyar csendőrségről szóló minden forrás. Utalt arra, hogy valamennyi korszaknak megvannak azok a kihívásai, amelyekkel kapcsolatban meg kell fogalmazni a kérdéseinket. Ma jó példa erre a bitcoin, a virtuális valuta esete: hogyan foglaljuk le, és hogyan kezeljük azt? Tehát – mint a dandártábornok fogalmazott – *„akkor is nehéz volt csendőrnek lenni, és ma is nehéz rendőrnek lenni”*. Bezsenyi Mihály idézett a csendőrök tízparancsolatából, amelyek közül a nyolcadik azt mondja: *„mögötted a törvény, előtted is az legyen”*. A magyar rendőr számára ez ma is fontos szabály, mint ahogyan az is: *„tanulj és tudj, a tudás a második fegyvered”*.



## Ünnepi tanulmánykötet Kiss György tiszteletére

Prof. Dr. Kiss György, az Államtudományi és Közigazgatási Kar korábbi dékánjának 65. születésnapját ünnepelte a Nemzeti Közszolgálati Egyetem, aminek keretében a kollégák ünnepi tanulmánykötettel kedveskedtek a Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola vezetőjének. *„Kiss György professzor úr tartalmas és szép eredményeket hozó tudományos és tanári életutat tudhat maga mögött. Egyetemi tanárként minden tekintetben maradandót alkotott. Munkái, írásai, tudása példaértékűek, pedagógusi hozzáállása és teljesítménye egyedülálló”* – méltatta az ünnepeltet Prof. Dr. Patyi András. A rektor beszédében kiemelte az akadémikus különleges egyéniségét, elkötelezettségét, munkabírását és szerény jellemét. Kiss György bár csak három esztendeje csatlakozott az NKE kötelékébe, beírta magát az egyetem történelmébe: karalapító, szakalapító, doktoriiskola-vezető és az egyetem életében mérőföldköveket jelentő eredményeket elérő vezető. *„Kiss Györgygtől nagyon sokat tanulhatunk mindnyájan, az NKE minden polgára. Talán a kedves, nevető szerénység az, amit ettől a komoly, nagy tudóstól leginkább érdemes eltanulni.”*



## Magyar altiszt lesz a NATO ACT vezénylőzászlósa

A NATO transzformációs főparancsnoka kiválasztotta a NATO Szövetséges Transzformációs Parancsnokság (NATO Allied Command Transformation, ACT) új vezénylőzászlósa. A beosztást őszől Bogdán Tibor főtörzszászlós tölti be. A Magyar Honvédség 2003 és 2011 közötti vezénylőzászlósa személyesen Denis Mercier vezérezredes, transzformációs főparancsnok választotta ki a beosztásra. Bogdán főtörzszászlós tanári alapidplomával rendelkezik, és jól ismeri a NATO oktatási és képzési rendszerét, illetve a nemzetközi vezetők fejlesztését: korábban tanfolyam-igazgatóként és oktatóként szolgált a NATO Oberammergaui Iskolájában. Beosztását Jack Johnson Jr. főtörzszászlóstól veszi át.

## Thomas P. Bostick altábornagy látogatása az NKE-n

Thomas P. Bostick, az Egyesült Államok Szárazföldi Haderejének nyugállományú altábornagya ellátogatott a Nemzeti Közszolgálati Egyetemre 2018. május 25-én. Bostick altábornagy, aki környezeti fenntarthatósági kérdésekben hatalmas tapasztalattal rendelkezik, az NKE *Climatters 2018 - Fenntarthatósági Szakmai Nap* elnevezésű konferenciájára érkezett hazánkba. Thomas P. Bostick altábornagy az Egyesült Államok West Point Katonai Akadémiáján, majd a Stanford Egyetemen szerzett gépészmérnöki és építőmérnöki egyetemi diplomát. Rendszermérnöki PhD-fokozatára a George Washington Egyetemen tett

szert. 2017-ig az USA Szárazföldi Haderejének műszaki főnöke és a Szárazföldi Erők Műszaki Szolgálatának (US Army Corps of Engineers) parancsnoka volt, és ebben a minőségében felügyelte a szövetségi vízgazdálkodást (történeti okok miatt a vízügyi szolgálat az Egyesült Államokban az US ACE-hez tartozik). 2017 óta a szintetikus biológiával foglalkozó Intrexon Corporation operatív igazgatója. 2016-ban járt utoljára hivatalos úton Magyarországon, akkor fogadta Áder János köztársasági elnök, Hende Csaba honvédelmi miniszter és Pintér Sándor belügyminiszter is. Az altábornagy örömet fejezte ki, hogy az NKE-re

látogathatott, tekintettel arra, hogy nagyon érdekesnek találja az egyetem különböző karai közötti együttműködés megvalósításának lehetőségét, valamint az intézménynek a kormányzattal való együttműködése részleteit. Mint mondta, az Egyesült Államokban egy esetleges árvíz esetén sok különböző állami szervezet – amelyeknek különböző költségvetésük is van – dolgozik együtt a katasztrófa elhárításán, és a koordináció bizonyos esetekben nehézkes. Az altábornagy rendkívül elégedett volt a hazai megoldásokkal és együttműködéssel, amelyet jó példaként az Egyesült Államokba is átültethetőnek tart.

## Kemény Ferenc-díjat vehetett át a HHK központvezetője

A magyar sport napja alkalmából Kemény Ferenc-díjat vehetett át Dr. Szabó Tünde sportért felelős államtitkártól az NKE HHK Katonai Testnevelési és Sportközpont vezetője, Bánszki Gábor alezredes a sport területén végzett kiemelkedő oktatói, tudományos tevékenysége elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia székházában. A központvezető multifunkcionális tiszt, hiszen a Kossuth Lajos Katonai Főiskola mellett a Magyar Testnevelési Egyetem testnevelő tanári szakát is elvégezte. Karrierje végigkíséri az NKE HHK és jogelődjeinek életét, áldozatos munkája során honvédtisztjelöltek generációit oktatta. *„Egy célom volt, hogy a felnövekvő ifjúságot a lehető legjobb irányba tereljem. Akár úgy, hogy irányt mutatok nekik, segítem a felkészülésüket, célokat tűzök ki eléjük, amelyek megvalósításában segédkezek, vagy személyes példamutatással ösztönzöm őket”* – foglalta össze személyes küldetését a központvezető. Közel 23 éves oktató-nevelő munkája során, több ezer megtartott tanórával a háta mögött az alezredes tanítványai számos díjjal, éremmel és sikerrel öregbítették az egyetem hírnevét. A tanórák alkalmával Bánszki Gábor maga mutatja be a gyakorlatokat, együtt küzd le az akadályokat a hallgatókkal: ezzel teszi hitelessé a közös munkát. *„A tekintetekre vagyok a legbüszkébb, amelyek egy jól sikerült óra után visszatükröződnek a fiatalok arcáról. Elégedettséggel tölt el, hogy jól végeztük el a feladatot, amelyre felkértek minket. Ez egy csodálatos dolog.”*



## Jog, állam, dráma

Ebben a félévben is folytatódott Koltay Gábor, Balázs Béla-díjas filmrendező, színigazgató, érdemes művész és Dr. Horváth Attila, a Magyar Állam- és Jogi Történelmi Intézet egyetemi docense, alkotmánybíró közös *Jog, állam, dráma* című kurzusa, amelyet szabadon választható tárgyként vehettek fel az ÁKK hallgatói. Idén Gyurkó László *Szerelmem, Elektra* című, 1968-ban megjelent drámájával foglalkoztak. A kurzus keretében a hallgatók jogi, államtudományi és erkölcsi szempontból elemezték a művet, majd egy záró előadáson mutatták be egy általuk kiválasztott jelenetét. A hatályos magyar jog rendelkezéseinek, a polgári jogi és büntetőjogi szabályoknak a figyelembevételével olyan témaköröket tárgyaltak, mint az igazságszolgáltatás, a gyilkosság, a büntetés, a bűnhődés és az elévülés. A jelenetek elemzésénél és a tanulság levonásánál a hallgatók párhuzamot is vontak a dráma és a magyar történelem olyan eseményei között, mint az 1848–49-es forradalom és szabadságharc, valamint a rendszerváltás.



## Közös képzésen az NKE és a Karitás

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem és a Magyar Katolikus Karitás tavaly év végén kötött együttműködési megállapodása részeként egynapos képzést tartottak a karitatív szervezet munkatársai számára. A rendezvényen az előadók hangsúlyozták, hogy a válságkezelésben különösen fontos az állami szervek és a különböző segítségnyújtó szervezetek együttműködése. *„Az államnak fontos stratégiai partnere az egyház, különösen olyan területeken, mint például az oktatás vagy a válságkezelés”* – mondta Dr. Ujházi Lóránd tudományos főmunkatárs. Az NKE Szélsőségek, Vallási Szélsőségek Ludovika Kutatócsoport vezetője elmondta, hogy az állam és az egyház közötti együttműködés további erősítését is jelenti a Magyar Katolikus Karitás és az NKE megállapodása, amely a karitatív szervezet felkészültségét növeli majd a képzések által. Erre pedig szükség is van, hiszen számtalan új kihívással találják magukat szembe a segítségnyújtó szervezetek is. Écsy Gábor, a Magyar Katolikus Karitás főigazgatója kiemelte, hogy az elmúlt évek eseményei is igazolják az együttműködés erősítésének létjogosultságát. Példaként említette a 2010-es vörösiszap-katasztrófában és a 2015-ös tömeges migráció kezelésében játszott szerepüket. A képzésen szó volt még többek között a válságkezelés és a nemzetbiztonsági tudatosság összefüggéseiről, a különleges jogrend és a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetről, valamint a katolikus segítségnyújtó szervezetek helyéről, szerepéről és kihívásairól a vatikáni és nemzeti politika kettősségében.



## Kanadával zárult a Ludovika Nagyköveti Fórum



Őexc. Isabelle Poupart, Kanada állandó és meghatalmazott magyarországi nagykövete volt a szemeszter utolsó Ludovika Nagyköveti Fórumának előadója, aki *A kanadai megközelítés: felelősségvállalás, befogadás és progresszív hereskedelem a külpolitikai célok eléréséért* címmel tartott előadást a Ludovika Főépületben. A nagykövet elmondta, hogy 2016-ban Justin Trudeau miniszterelnök létrehozta az Ifjúsági Tanácsot, amelynek tagjai az oktatással, a gazdasággal, az éghajlatváltozással és az ifjúságot érintő egyéb kérdésekkel kapcsolatban tesznek a miniszterelnöknek javaslatokat. Kiemelte, hogy Kanada és az Európai Unió közös értékeket képviselnek, amire példa a NATO-ban való együttműködés vagy a migrációs válság megoldásának kezelése. Kanada elkötelezett a bevándorlók megsegítése mellett. A nagykövet szólt a sokféleség szerepéről is. A kanadai társadalom mindig befogadja az újonnan érkezetteket, akik úgy válnak kanadaivá, hogy közben hűek maradnak gyökereikhez. *„A sokféleség tény, de a befogadás választás, és Kanada választott”* – mondta Isabelle Poupart. Az embereket az oktatáson keresztül próbálják meg integrálni, és úgy tűnik, a siker nem marad el. A Ludovika Nagyköveti Fórum szeptembertől újra várja az érdeklődőket.

## A védelmi igazgatás aktualitásairól tanácskoztak

A honvédelemmel kapcsolatos jogi és igazgatási kutatások megújításának és élénkítésének szükségességéről is szó volt *A honvédelmi igazgatás rendszerének sajátosságai, különös tekintettel a védelmi igazgatással való kapcsolatára* című KÖFOP-pályázat zárórendezvényén, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hungária körúti campusán. A tudományos konferencián Dr. Pohl Árpád ezredes szólt az egy éve működő Honvédelmi Jogi és Igazgatási Tanszék munkájáról, amelynek egyik első jelentős állomása az eddigi kutatási eredményeket összegző konferencia. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar dékánja elmondta, hogy a tanszék oktatói 14 angol és magyar nyelvű kurzust tartanak, és megtörtént a *szélsőségek, vallási szélsőségek* szakirányú továbbképzési szak kidolgozása is. A tanszék kutatási portfóliója magába foglalja az állam fegyveres védelmével és a honvédelemmel kapcsolatos rendszertani elméleti fogalmak meghatározásától kezdve a honvédelem fejlődéstörténeti feltárásán át a nemzetközi összehasonlító elemzéseket is. A szakmai konferencián olyan témákról tanácskoztak a résztvevők, mint például a honvédelmi igazgatás jogszabályi háttere és annak magyarországi sajátosságai, valamint a NATO-kötelezettségekkel összefüggő védelmi igazgatási feladatok.



# „Mindig szerettem humort vinni a politikába”

SZÖVEG: SZŐŐR ADÁM  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

*A kormány és a főváros kapcsolatának további erősödését reméli az új kormányzati struktúrától Tarlós István. Budapest nyolc éve regnáló főpolgármestere konkrét tartalommal megtöltött együttműködésre készül a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel is. A politikus a humort és az öniróniát sem nélkülözi a mindennapi munkában.*

○ Főpolgármester úr is részt vett a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Ludovika Campusának áprilisi átadóünnepségén. Milyen benyomásokkal gazdagodott a fejlesztések és az egyetemi működés kapcsán?

Tarlós István: Az egyértelműen látszik, hogy az egykori Ludovika Akadémia környezete megfiatalodott, és a fejlesztéseknek is köszönhetően teljes mértékben megfelelővé vált a mai kor követelményeinek. Észszerű és hasznos döntés született még 2011-ben, amikor létrehozták az egyetemet, ahol a közszolgálatába készülők felsőfokú képzése zajlik, egyetlen intézmény keretei között. Meggyőződésem, hogy Budapest új egyetemi campusa szellemi értelemben is emeli a főváros értékét. Több felsőfokú oktatási intézménnyel is van együttműködési megállapodásunk, ezek sorát most a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel szeretnénk bővíteni. Azon vagyunk, hogy még élőbb kapcsolatunk legyen az intézménnyel, mint ahogy ez például a Műegyetemmel, az ELTE-vel vagy a Semmelweis Egyetemmel évek óta jól működik.

○ Miről szólhat majd ez a megállapodás?

T. I. A Műegyetemmel való kapcsolathoz hasonlóan tényleges, konkrét tartalommal megtöltött együttműködést tervezünk, amely kiterjedhet az egyetem hallgatóinak nyári gyakorlatától kezdve a közigazgatási kérdésekben történő konzultációkig is, de a posztgraduális képzésben is vannak közös pontok a két intézmény között.

○ Az aránylag könnyen észrevehető, hogy sokat változott, fejlődött Budapest az elmúlt nyolc évben. Mely fejlesztéseket tartja a legfontosabbaknak?

T. I. Ha finanszírozási szempontból közelítünk, akkor alapvetően három csoportba sorolhatjuk a fővárosban megvalósuló fejlesztéseket. Vannak az állami kiemelt projektek, mint

például a Ludovika Campus, a Várkert Bazár vagy éppen a Duna Aréna. Emellett történtek közösen megvalósított beruházások, mint a Fővárosi Állat- és Növénykert fejlesztése, a 3-as metró felújítása, a 4-es metró megépítése vagy a BKV járműállományaik szinte teljes cseréje. És végül, de nem utolsósorban számos saját körben történő fejlesztés is történt az elmúlt időszakban. Ilyen például a Margitsziget felújítása vagy a gyógyfürdő- és strandfejlesztési programjaink.

○ A fejlesztések egy jelentős részét tehát az állammal, a kormánnyal közösen végezte a főváros. Ugyanakkor az elmúlt években azt is láthattuk, hogy nem volt ez a kapcsolat minden pillanatban zökkenőmentes. Mi várható az új kormányzati szerkezetben?

T. I. A miniszterelnök és a belügyminiszter jóvoltából mindig is működőképes volt a kapcsolat a kormány és a főváros között. Szerintem a felsorolt eredmények alapvetően önmagukért beszélnek, de itt pozitív mentális változásokról is beszélhetünk a főváros esetében. A nemzetközi felmérések és vélemények is azt mutatják, hogy az elmúlt nyolc évben a kormány és a főváros sokkal többet tett le az asztalra Budapest fejlesztése érdekében, mint a korábbi időszakokban. Kétségtelen, hogy voltak vitáink a kormánnyal az elmúlt években. A közvélemény előtt például szinte legendássá váltak a „csörtéink” Lázár miniszter úrral. Én ezeket a vitákat lezártak tekintem. Már csak azért is, mert a mostani kormányzati személyi változások kedvezőbb lehetőségeket rejtenek magukban a kormány és a főváros jövőbeli kapcsolatát illetően.

○ A kormányon belül létrejött a Budapestért és az agglomerációért felelős államtitkárság, valamint készül egy tíz évre szóló Budapest-stratégia is. Milyen beleszólása lesz a fővárosnak a jövő stratégiai fejlesztéseibe?



## Tarlós István

Kedvenc könyv • **Druon: Az elátkozott királyok; Sienkiewicz: Özönvíz**

Kedvenc zene • **komoly: Verdi; rock: Rolling Stones**

Kedvenc film • **A nyomorultak (V. Hugo regényéből Jean Gabinnel és Bourvilllel)**

Hobby • **történelem, zeneballgató, kertészkedés**

T. I. A miniszterelnök és az új kancelláriaminiszter is hangsúlyozta, hogy a stratégia és a létrehozott államtitkárság sem jelenti majd önkormányzati kompetenciák elvonását a fővárostól. Véleményem szerint nemhogy kevesebb, hanem inkább több ráhatásunk lesz a fejlesztésekre, változásokra, mint eddig. Erre az új kormányzati szereplők is – mint például Gulyás

Gergely miniszter vagy Fürjes Balázs államtitkár – garanciát jelentenek számomra, hiszen velük eddig nagyon jó volt a fővárosi vezetés kapcsolata.

○ A főpolgármestert, ahogy a polgármestereket is, közvetlenül választják meg a szavazók. Arról is lehetett olvasni a sajtóban, hogy esetleg ez megváltozhat a jövőben. Mit szólna ehhez?



T. I. Én nem tudok arról, hogy ez változna, nemcsak a főpolgármester, hanem a kerületi polgármesterek esetében sem. A főpolgármesteri pozíciót betöltő politikus nagyon erős legitimációval rendelkezik, hiszen személyre szólóan megszere a legtöbb szavazatot kapja az országos politika szintjén is. Ha mondjuk egy megyei jogú város vagy a főváros polgármesterét nem a nép választhatja meg, akkor ott nem beszélhetünk demokratikus országról. Számomra csak egy közvetlen választásnak van értelme, ha ez megváltozna, amire én nem látok semmilyen jelet, akkor az számomra kizárna az újraindulást.

○ Gondolom, ez azt is jelenti, hogy a szuverenitás kérdését is fontosnak tartja a polgármesteri munkájában. Mennyire tudta ezt megőrizni akár kerületi polgármesterként, akár főpolgármesterként?

T. I. Nekem feltétlenül szükségem van bizonyos fokú függetlenségre, hogy azt nyilatkozhassam, amit gondolok, és amit jónak látok, hogy bizonyos dolgokban egyetértsek vagy éppen ne értsek egyet. Van bennem egyfajta lojalitás a miniszterelnök irányába, amit az is megkönnyít, hogy több fontos kérdésben hasonlóan gondolkodunk. Ilyen például a családpolitika, a nemzetállamiság, a tömeges migráció kezelése vagy a keresztény kulturális értékek védelme. Ezek az alapvető kérdések összekötnek ezzel a politikai közösséggel, de ha kell, különvéleményeket is megfogalmazok. Arra mindig fenntartottam a jogot, hogy szuverén módon gondolkodhassak és foglalhassak állást a különböző ügyekben.

○ Említette a tömeges migráció kezelését. Erről például mi a véleménye?

T. I. Inkább az illegális bevándorlás kifejezést használom, mert az jobban kifejezi a lényegét. Azt a kormány sem mondta soha, hogy nem akar a háborús menekülteken segíteni, de itt a bevándorlás nagyságrendje is azt jelzi, már régen nem erről van szó. Sajnos ezt a nyugat-európai fejlemények is szinte nap mint nap igazolják.

○ Kormányzati politikusok a kampányban is szívesen hangsúlyozták, hogy Budapest a legbiztonságosabb főváros Európában. Ön is így gondolja?

T. I. Az biztosan kijelenthető, hogy az elmúlt években sokat javult a főváros közbiztonsága, például a súlyos esetek gyakorisága jóval kevesebb, mint korábban. A ma már visszaszorulóban lévő vendéglátóipari visszaélésektől eltekintve a külföldiek is nagyobb biztonságban érezhetik magukat Budapesten.

○ Egy Budapest nagyságú város esetében a jövőt meghatározó kérdések között ma már fontos beszélni a klímapolitikáról is. Budapest ezen a területen mennyire halad a korral?

T. I. Még 2015 őszén keresett meg Áder János köztársasági elnök, hogy a főváros csatlakozzon az Under2 nemzeti

klímavédelmi együttműködéshez. Ez még abban az évben meg is történt. Most a jó példát követve a Megyei Jogú Városok Szövetségének tagjai is csatlakozni szeretnének a mozgalomhoz. Ez érthető is, hiszen akár a levegőtisztaságot, akár a zajterhelést, a talaj szennyeződését vagy az édesvíz hiányát nézzük, mindenképpen komolyan kell foglalkoznunk a klímakérdésekkel. Például a valóban a lakosság rendelkezésére álló édesvízkészlet a Föld teljes vízkészletének csupán 2 százaléka, ráadásul az eloszlása is egyenlőtlen. Ez önmagában olyan probléma, amely akár már középtávon újabb népvándorlást okozhat. Nekünk pedig különösen van mit féltelnünk, hiszen hazánk édes- és gyógyvízkészlete elég jelentős. A főváros által elfogadott klímastratégiai program a 2018–2030-as időszakra érvényes. A klímastratégiai tanulmányban szereplő intézkedések között van a budapesti épületek korszerűsítése, a kerékpárút-hálózat és a közösségi közlekedés fejlesztése, a megújuló energiaforrások használatának elősegítése, valamint az e-mobilitás bővítése is.

○ Főpolgármester úr gyakran szerepel a sajtóban, rendszeresen tart például tájékoztatókat a média képviselőinek. Ezekből kiderül, hogy van humora, ami manapság ritka a politikában.

T. I. Van, hogy egy politikus igazi személyisége csak évek múltán mutatkozik meg. Rólam szélsőséges liberális és mérges baloldali erők megpróbáltak olyan képet kreálni, ami nem én vagyok. Lassan azonban egyre több ember számára világos lett, hogy ez hamis kép. Soha nem tudtam humor nélkül élni. Bár a szakmám műszaki, mérnök lettem, humán beállítódású emberként indultam neki az életnek. Latin tagozatos gimnáziumi osztályban érettségiztem, és már akkor is benne voltam minden hülyeségben. Óbudán és a főpolgármesteri munkám során is szerettem humort vinni a politikába. Azt gondolom, ha ezt nem így tenném, talán már nem is élnék. A kommunikációban az egyik legfontosabb dolog, hogy lehetőleg mindenki megértse, mit szeretnék mondani. Úgy gondolom, ehhez az is kell, hogy magunkat adjuk, ne akarjunk másnak mutatkozni. Sok politikus követte már el ezt a hibát.

○ Jól látom, hogy adott helyzetben az öniróniára is képes?

T. I. Akkor vagyunk csak életképesek spirituálisan, ha saját magunkon is képesek vagyunk nevetni. Ez az én esetemben legtöbbször családi körben történik, az unokáimat szinte biztatom is arra, hogy figurázzanak ki néha. A vasárnapi ebédeknél például az egész család együtt nevet, és én ekkor érzem igazán jól magam. Aki nem képes elfogadni, hogy ő is kifigurázható, az boldogtalan ember.

○ Jobb lenne a politika is, ha ez az elv érvényesülne?

T. I. Sokkal jobb lenne, de erre most nincs sok remény. Az egészségemet – ami maradt belőle – nem kis mértékben ennek a humornak és az öniróniának köszönhetem. ●

# A katonai hivatás lényege a méltóvá válás



SZÓVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**  
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**



*„A katonai hivatás lényege a méltóvá válás – a katona tettekkel bizonyítja, hogy méltó arra a szeretetre, amellyel nemzete körülveszi” – fogalmazott Prof. Dr. Patyi András rektor köszöntőbeszédében a kilencedik alkalommal megrendezett Ludovika Fesztivál nyitóeseményén, a Száznapos Ünnepségen, a Ludovika téren. Az eseményen a MH Ludovika Zászlóalj kiváló tanulmányi eredményű, végzős honvédtisztjelöltjei elismeréseket vehettek át.*

Az idei esemény különlegessége, hogy nemcsak a tisztavatást megelőző Száznapos Ünnepségnek adott otthont, hanem az idén 170 éves Magyar Honvédség előtt is tisztelgett. 2018 ünnepi év, hiszen 26 éve történt, hogy a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémia csapatzászlója ha-zaérkezett, és szintén 26 éve tartották meg az első ludovikás világtalálkozót is. Dr. Simicskó István köszöntőbeszédében a hazai tisztképzés bölcsőjének nevezte a Nemzeti Közszolgálati Egyetemet

otthonát, a Ludovikát. Magyarország korábbi honvédelmi minisztere elmondta, hogy a Száznapos Ünnepség eredete visszanyúlik egészen a 18. századig. „Szép magyar katonai hagyomány ez” – fogalmazott. Hozzátette, a magyarság gazdag értékei sorakoznak fel a katonai hagyományvilágában is. Kifejtette, hogy a rendezvény a mai világban jóval többet jelent. „Ezen keresztül érthetjük meg nemzet tudatunkat; azt az értékrendet, becsületet, tisztességet, amelyet a ludovikások

mindig is tanúsítottak a civil világ és más nemzetek katonái felé.” Véleménye szerint a Ludovikán megtalálható kiváló oktatók feladata, hogy átadják a felelősséget a honvédtisztjelölteknek. Ezt a terhet, mint mondta, zászlóként kell továbbvinniük annak érdekében, hogy a következő nemzedék is megmaradjon magyarnak. Elismerését fejezte ki a katonai hivatás iránt, amelyet meg kell becsülni. „Magyarország jövője Önökön múlik” – hangsúlyozta a tisztjelölteknek. Mint mondta, a katonák

tudják majd garantálni hazánk biztonságát. „Ezért kulcskérdés az Önök kiképzettsége, felkészültsége, tudása, embersége, katonai képességük, szakmai tudásuk és helytállásuk” – hívta fel rá a figyelmet. Simicskó István beszédében összegezte az elért eredményeket. Elmondta, hogy a honvédség 25 évnyi leépülési folyamat után elindult a fejlődés útján. „Történelmi léptékű fejlődés időszakát élheti meg a Magyar Honvédség” – emelte ki. Hozzátette, a Zrínyi 2026 fejlesztési program az erős, ütőképes, valóban professzionális Magyar Honvédség felépítését célozta meg. Biztos életpályát nyújtunk a katonáknak. Kifejtette, hogy valamennyi fegyvernemet érintő technikai modernizációt indítottak el, új repülőgépeket és csapat szállító gépeket vásároltak, megújították a helikopter képességet és újraindították a kézfegyvergyártást Magyarországon. „Soha ilyen képessége a Magyar Honvédségnek nem volt, mint most van” – hangsúlyozta. A költségvetés is növekszik. Új tartalékos rendszert alakítottak ki, amely területvédelmi elven szerveződik. „Minden járásban lesznek tartalékosok” – emelte ki. Elhangzott, hogy a kormány erős támogatást nyújt a katonacsatládoknak. Létrehozták a Honvédelmi Sportszövetséget, és a fiatalok felé is nyitottak a kadétképzéssel és a honvédelmi táborokkal. „Visszahoztuk a honvédelmi ösztöndíjprogramot a középiskolások és felsőoktatásban tanuló fiatalok számára” – mondta. A lakatanyákat pedig felújítják, tette hozzá, hogy méltó körülményeket tudjanak biztosítani a katonák számára. Végezetül sok sikert kívánt mindenkinek. Prof. Dr. Patyi András a katonai hivatás kapcsán felidézett 1943-ból egy ludovikás tisztavatáson elhangzott mondatot, amely így szól: „A katona hivatásának szépsége nem az, amikor fényes ruhában az élet szépségeit élvezheti, hanem az, ha tépett ruhában s vérző homlokokkal járja a harcmezőt, hogy tettekkel bizonyítsa, méltó arra a szeretetre, amellyel nemzete körülveszi.” Az NKE rektora a katonai



életet hivatásként írta le. Hozzátette, ennek a hivatásnak az igazi szépsége, amikor a katona a harc megvívásában vehet részt. „A katona hivatásának lényege, hogy őt a nemzet szeretettel vegye körül” – hangsúlyozta. Mint mondta, ez csak akkor következik be, ha ismerik is a katonákat. „A mai Ludovika Fesztivál is arról szól, hogy a Ludovika Zászlóalj, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara és a Magyar Honvédség bemutatkozhasson” – fogalmazott. Hozzátette, nemcsak a jelenlegi, hanem a katonai hagyományörzés múltja is feltárul. „A katonai jelen segítségével betekintést nyerhetünk a katonai jövőbe” – emelte ki. Az 1832-ben átadott, a magyar honvédtisztképzés ősi épületeként számontartott Ludovika Főépület idén 182 éves. Az intézményről 1808-ban, 210 évvel ezelőtt született törvény, a Magyar Honvédség mégis 170 éves. Elhangzott, hogy a magyar honvédtisztképzés ősi fészkeről szóló törvény és az épület is korábban jött létre, mint ahogy a Magyar Honvédség megalakult. „Az önálló magyar nyelvű tisztképzést eleink, az akkori törvényhozó atyák olyan fontosnak tartották az önálló magyar alkotmányosság megőrzésében, hogy egy nem független királyság állami működésének keretein belül minden lehetőséget kihasználtak arra, hogy az intézmény számára méltó épület születhessen” – fejtette ki. Patyi András szerint az önálló magyar tisztképzés mint az alkotmányos önállóság majdani garanciája megelőzte az önálló magyar honvédség létrejöttét. A Száznapos Ünnepségen ünnepeltek egyszerre honvédtisztjelöltek, magyar katonák és egyetemi hallgatók. „Minden egyes honvédtisztjelölt élő kapocs a Magyar Honvédség és az NKE között” – jelentette ki. Mint mondta, élő együttműködést valósít meg az állami működésért felelős civil kormányzati közigazgatási oldal és a katonai szervezet. Mindezt annak érdekében, hogy a katonai szervezet számára példaértékű, professzionális tisztek és a magyar felsőoktatás számára diplomás értelmiség

szakemberek kerüljenek ki. „Ez az együttműködés példaértékű lehet más szervezetek számára is” – hangsúlyozta. Patyi András a végzős tisztjelölteknek sok sikert kívánt a próbatételekhez, katonaszerencsét minden kihíváshoz.

„Száz nap. Nagyjából ennyi választja el az itt felsorakozott tisztjelölteket attól, hogy a Magyar Honvédség ifjú tisztjeivé váljanak” – emelte ki köszöntőbeszédében Sári Szabolcs ezredes. A Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalj parancsnoka elmondta, hogy a jelenleg még végzős hallgatók nemsokára pályakezdők lesznek. „Remélhetőleg hosszú, eredményekkel teli katonai karrier várja Önöket” – fejezte ki. A jelen lévő hallgatókról elmondta, hogy ezekben az években honvédtisztjelöltként, egyetemi hallgatóként és katonaként is megmérettettek. „Még száz nap, és már nemcsak a bajtársaink, hanem a tisztársaink, kollégáink lesznek” – hívta fel rá a figyelmet. Emlékeztette a hallgatókat, hogy nem a bizonyítványukból, hanem majd az életben derül ki igazán, milyen tiszt, milyen vezető válik belőlük. „Őnök nemcsak a jelen, egyben a Magyar Honvédség jövője is” – fogalmazott. A Ludovika Zászlóalj munkáját is méltatta. Mint mondta, az nem csupán a tisztjelöltek, a zászlóalj, az egyetem vagy a honvédség önálló sikere. „Közös feladat és közös siker, ha augusztus 20-án az ifjú hadnagyok szájából elhangzik az eskü” – hangsúlyozta. Elmondta, hogy a visszaszámítás a tisztavatásig nem egy út végét jelenti, hanem egy másik kezdetét.

A Száznapos Ünnepeken hallgatói elismerések átadására is sor került. A katonai logisztika alapképzési szak haditechnikai specializációjú IV. évfolyamos tancsoportja a fegyverzettechnikai modul miatt Hadik András Tanulmányi Vándordíjat vehetett át. A Bolyai-vándorkardot Pápics Patrik honvédtisztjelölt, a Bolyai-díszőrt Szmolnik Laura honvédtisztjelölt, a Ludovika-emlékardot Kocka Szabolcs honvédtisztjelölt, a Kossuth-díszőrt Papp Zsófia



honvédtisztjelölt, a Repülős díszőrt Setét Alexandra Krisztina honvédtisztjelölt és a Schmittné Makray Katalin zászlóanya által alapított Szent László-díjat Mozsár Gergely honvédtisztjelölt vehette át Katalin asszonytól.

A Ludovika Akadémiát a magyar örökség részévé nyilvánították. A Magyar Örökség-díj oklevelének hivatalos másolatát a Ludovika Zászlóalj kapta megörzésre, amelyet Sári Szabolcs ezredes vett át Patyi Andrástól és Huszár János altábornagytól.

A Száznapos Ünnepeket hagyományosan a Ludovika Fesztivál követte, amelyen idén is számos programmal várták a családokat. Az NKE Sportegyesületének Katonai Hagományőr Szakosztálya és az MH vitéz Szurmay Sándor Budapesti Helyőrség Dandár Díszelgő Csoport bemutatója mellett az NKE HHK hallgatóinak látványos katonai testnevelő foglalkozását is megtekinthették az esemény résztvevői. A Katasztrófavédelmi Intézet jóvoltából műszaki mentési bemutatóra és az MH 86. Szolnok Helikopter Bázis közreműködésével helikopterbemutatóra is sor került. A jó hangulatról a Veszprémi Légierő Zenekar jazzkoncertje gondoskodott. A regisztrált érdeklődők részt vehettek a Ludovika Főépület tárlatvezetésén is. ●

### SZÁZNAPOS ÜNNEPSÉG

A katonaszokás visszanyúlik egészen a 18. századig. Bécsújhelyen, Mödlingben, valamint a Ludovikán, az Osztrák–Magyar Monarchia tisztképző intézményeiben ezer-, illetve ötszáznapos ünnepeket tartottak közös vacsorával a katonák tisztelőre az avatásukat megelőző 1000 és 500 nappal. Ezt a szokást a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémián 1924-ben elevenítették fel, a tisztavatást megelőző 100 nappal. Innen ered a Száznapos Ünnepe elnevezés. Iskolai hagyományként célja a ludovikás szokások ápolása, valamint a bajtársi összetartozás szellemének erősítése. A Ludovika Hallgatói Zászlóalj 2009 májusában felelevenítette a régi hagyományt, és megrendezte a Száznapos Ünnepeket az egykori akadémiához tartozó Orczy-kertben. A hagyományokat tovább ápolva 2010-ben rendezték meg az I. Ludovika Fesztivált. 2011-ben a II. Ludovika Fesztiválon már az újonnan megalakult Magyar Honvédség Ludovika Zászlóalja is bemutatkozott, hogy megismertethesse hagyományait, katonai hivatásban elért felkészültségét és képzettségét.

# Honvédelem napi megemlékezések

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az 1848-as hősi emlékműnél tartott koszorúzási ünnepséget a honvédelem napja alkalmából az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar a Ludovika Zászlóaljjal, valamint a Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnoksággal közösen. A ma már a Gesztenyés kertben található síremlék 1877 óta hirdeti a budavári ostrom alatt elesett honvédkatonák önfeláldozó hősiességét. A kar ünnepi állománygyűlésén elismerések átadására is sor került.





A magyar honvédsereg 17 napos ostrom után, 1849. május 21-én foglalta vissza Buda várát. Ennek emlékére 1992-től ezen a napon ünnepeljük a magyar honvédelem napját. A Gesztenyés kertben található emlékműnél rendezett ünnepségen Dr. Kaló József, a HHK egyetemi docense kiemelte, hogy Buda elfoglalása egyike volt a szabadságharc legrövidebb és leg-sikeresebb ostromműveleteinek. 248 ágyú és több ezer pusk jutott a magyar katonák kezére. *„A magyar honvédsereg az ellenségnek komoly, mintegy ötezer fős veszteséget okozott. Ebből a szempontból a szabadságharc legnagyobb győzelmeként értékelhetjük a budai vár visszafoglalását”* – fogalmazott Kaló József. A docens azt is hozzátette, hogy ezzel a győzelemmel zárult le a dicsőséges tavaszi hadjárat, és ezt a pillanatot lehet tekinteni a szabadságharc tetőpontjának is.

Az ünnepi megemlékezés után Szabó László dandártábornok, az MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság megbízott parancsnokhelyettese, Sári Szabolcs ezredes, a Ludovika Zászlóalj parancsnoka, Dr. Pohl Árpád ezredes, a HHK dékánja, valamint Praimajer Mária, a Hegyvidéki Önkormányzat munkatársa és Földváry Gergely történész helyezték el az emlékezés virágait az emlékműnél. A rendezvényen közreműködött az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár Budapest Helyőrség Zenekar, Baczkó István őrnagy vezényletével.

Ünnepi állománygyűlésen is megemlékezett a 169 évvel ezelőtti történeletről a HHK, az MH Ludovika Zászlóalj és az MH Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság. A rendezvényen Németh Balázs tanársegéd osztotta meg a szabadságharcra kapcsolatos gondolatait. A szakember elmondta, hogy idén két fontos évfordulót is ünnepelhetünk a Magyar Honvédség megszületésével kapcsolatban. 1848. május 16-án adta ki gróf Batthyány Lajos felelős miniszterelnök és Baldacci Manó ezredes a Magyar Honvédség felállítására vonatkozó hirdetményét. A zászlóalj toborzása azonnal meg is kezdődött, először a városokon kívül, majd azok területén belül is. *„A toborzás nagy lendülettel folyt, azonban kezdetben problémát jelentett a katonák elhelyezése, ellátása, felszerelése, ami komoly feszültségekhez is vezetett ezekben a napokban”* – fogalmazott Németh Balázs. Hozzátette, hogy a frissen besorolt katonák között a magyar társadalom szinte minden rétege képviseltette magát. Az I. honvédzászlóalj zászlószentelésére május 24-én került sor. *„A zászlóaljnak azonban van egy második születésnapja is, még hozzá 1868-ban. Ekkor születtek meg azok a törvények, amelyek létrehozták a háromszintű haderőt a birodalmon belül, és a korábban ellenségnek tekintett katonák békejobbát nyújtottak egymásnak”* – mondta el Németh Balázs. Elhangzott, hogy 1868-tól ismét beszélhetünk magyar

honvédekről, akik a nemzeti színű zászló alatt szolgálhattak. *„Tegyük együtt azért, hogy a magyar honvéd nevén soha ne essen csorba”* – fogalmazott az egyetemi tanársegéd. Az ünnepségen ismertették a honvédelmi miniszter által kitüntetettek névsorát. Simicskó István az oktatás, képzés kategóriában az *Év Katonája* kitüntető címet adományozta Dr. Tóth András századosnak. A honvédelmi miniszter a beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint szakmai érdemei elismeréséül a Szolgálati Érdemjel bronz fokozatát adományozta Dr. Forgács Balázs századosnak. Ténylegesen eltöltött éve elismeréséül a Tiszti Szolgálati Jel 30 év után járó I. fokozatát vehette át az ünnepségen Siposné Prof. Dr. Kecskeméthy Klára ezredes. Kiemelkedő színvonalú munkájukért hárman kaptak Pohl Árpád dékántól hadtudományi emléklapokat: Prof. Dr. Szenes Zoltán ny. vezér ezredes, Dr. habil. Horváth Attila alezredes és Dr. Tóth József alezredes. Hadtudományi emlékpajzs kitüntetésben részesült Dr. Rikk János sz. százados, Magyar Gergely százados, Kótai Róbert százados és Csengeri János főhadnagy. Hadtudományi emlékérmeket hatan vehettek át az ünnepségen: Koncz Krisztián és Rádler Mária Terézia törzsszászlósok, valamint Törő Andrea, Jelencsics Imre, Andrejkovicsné Tanner Tímea és Németh Balázs közalkalmazottak.

Az ünnepségen Szabó László dandártábornok, a Hadkiegészítő, Felkészítő és Kiképző Parancsnokság mb. parancsnokhelyettese és Pálincás Tibor alezredes, a Ludovika Zászlóalj törzsfőnöke is adott át elismeréseket az állomány legjobban teljesítő tagjainak. ●

### A HONVÉDELEM NAPJA

A világ szinte valamennyi országában megemlékeznek a nemzet szuverenitását, önvédelmi készségét kifejező fegyveres erőkről. Az elmúlt évtizedekben Magyarországon többféle módon is sor került a fegyveres erők tagjainak ünneplésére. 1940-ben kormányzói rendelet június 28-át jelölte ki *honvéd nappá*, amely a fegyveres erők ünnepe, a katonai szellem és hadsereg belső erejének ünneplésének megnyilatkozása a nemzet színe előtt. Az ötvenes évektől 1991-ig szeptember 29. volt a fegyveres erők, illetve a Magyar Honvédség napja. A 82/1992. (V. 14.) kormányrendelet értelmében 1992-től a magyar honvédelem napja május 21. Ezen a napon foglalta vissza az ország fővárosát a Görgey Artúr (1818–1916) tábornok által vezetett honvédsereg Hentzi osztrák császári tábornok csapatától.

### 170 ÉVES A MAGYAR HONVÉDSÉG

A modern magyar hadsereg megalakulása 1848. május végére tehető, amikor Batthyány Lajos miniszterelnök utasítására felszereltek tíz reguláris gyalogzászlóaljat, amelyet már a hivatalos iratokban is „honvédségként” emlegettek. Kossuth Lajos kérésére 1848. július 11-én Pesten az Országgyűlés képviselői 200 ezer újoncot és 42 millió forint azonnali hatályú hadihitelt szavaztak meg – hivatalosan is létrehozva ezzel a nemzet reguláris véderejét, a honvédséget. Magyarországnak 1848 végén már 110 ezer főnyi serege állt hadrendben. Az önálló magyar hadsereg ismételt felállítására 1868-ban, az Osztrák–Magyar Monarchia megalakulása után került sor, majd 1869-ben megkezdődött az első honvédcapatok létrehozása. Az 1920. június 4-én Trianonban aláírt

békeszerződésben olyan hadsereg fenntartását engedélyezték Magyarországnak, amely nemcsak támadó hadműveletekre volt alkalmas, de az ország minimális védelmét sem volt képes ellátni. A Tanácsköztársaság kormányának lemondásával és hadseregének felbomlásával párhuzamosan szerveződött meg a Horthy Miklós vezette Nemzeti Hadsereg, amelynek létrehozását a június 6-án Szegeden kihirdetett rendelet deklarálta, a fővezérség pedig augusztus 9-én állt fel. A Nemzeti Hadsereg elnevezés 1922. január 4-én Magyar Királyi Honvédségre változott. 1945. április végére a magyar hadsereg gyakorlatilag megszűnt létezni, azonban a háborút követően gyorsan fejlődésnek indult, és 1946-ban már újra ellátta feladatait. 1947. február 10-én Párizsban aláírták

a második világháborút magyar vonatkozásban lezáró békeszerződést. Ennek előírásai értelmében Magyarországnak jogában állt 70 ezer fős hadsereget szervezni, amelyet később Magyar Néphadseregnek neveztek. A rendszerváltozás a hadseregben már 1989-ben megkezdődött, és 1990. március 15-étől a haderő hivatalos neve a hagyományok és a jogfolytonosság hangsúlyozásának jegyében Magyar Honvédség lett. 1999. március 12-én Magyarországot felvették a NATO-ba. Az Országgyűlés 2004 novemberében felfüggesztette a sorkötelezettséget, ettől kezdve a Magyar Honvédség állományát békeidőben kizárólag szerződéses katonák, hivatásos katonák, köztisztviselők és közalkalmazottak alkotják. (Forrás: 170.honvedseg.hu)



# Misszióink: a magyar külpolitikai és közszolgálati elit utánpótlása

A Kar Napját ünnepelte a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

„A magyar külpolitika célja, kötelessége és feladata Magyarország szuverenitásának és biztonságának megvédése, valamint Magyarország versenyképességének fenntartása és folyamatos javítása” – mondta Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar Napján tartott előadásán májusban a Ludovikán.



A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar Napja alkalmából tartott ünnepségen Prof. Dr. Patyi András köszöntőjében kiemelte, hogy a május 9-ei kari ünnepség összefonódik az Európai Unióval. „Egyszerre ünnepeljük magunkat és a tágabb politikai, gazdasági közösségünket.” Május 9. az Európai Szén- és Acélközösség megszületésének, valamint a második világháború lezárásának is az időpontja. Ennek a dátumnak így valóságos jelentése van: „Európa a béke kontinense több mint hét évtizede.” A rektor kifejtette, hogy a nemzetközi és az európai elköteleződés mindig is jellemezte az NKE-t, valamint jogelődeit, így 2014-ben a Fenntartói Testülettel határozatot hoztak a kar létrehozásáról. A NETK 2015-ben jött létre, azóta működése töretlen.

Szijjártó Péter előadásának bevezetőjében megköszönte a kar hároméves munkáját, majd bizalmát fejezte ki az iránt, hogy az intézmény minél több tehetséggel fog szolgálni a magyar diplomácia számára. A tárcavezető kitért a jelenlegi külpolitikai stratégiai célkitűzésekre és aktuális eseményekre. Kiemelte, hogy a világban zajló gazdasági és politikai folyamatok egyaránt felgyorsultak, és hazánknak tartania kell a lépést. Véleménye szerint tisztán kell látni a szerepünket ahhoz, hogy megfelelően ítéljük meg országunk súlyát a globális térben. Erre jelentett megoldást a külgazdaság és a külpolitika összekapcsolása egy minisztériumban négy évvel ezelőtt. Szijjártó Péter úgy vélte, ez a külpolitika „felminősítését” jelentette: nemcsak politikai, hanem gazdasági funkciókat is kapott,



kimondták, hogy minden külszolgálatban lévőknek kötelessége felismerni és érvényesíteni a magyar gazdasági érdekeket. A tárcavezető álláspontja szerint a „made in Hungary” felfogást fel kell váltania az „invented in Hungary”-nek, azaz nagyobb hangsúlyt kell helyezni a kutatásra és a fejlesztésre, illetve az ágazat támogatására.

A miniszter kiemelte, hogy az EU soha ennyi történelmi kihívás előtt nem állt, hiszen az uniónak egyszerre kell megoldani a migrációs válság, a terrorfenyegetettség, az ukrán háború, az energiabiztonság, valamint a brexit kérdését. Véleménye szerint nem baj, ha ezekről a témákról vitáznak az unióban, azonban az nagyobb probléma, hogy ha valaki eltér a mainstream állásponttól, azt egyből európaiatlannak nevezik. Szijjártó Péter hozzátette: „A közös cél egy erős Európai Unió.” Azonban Magyarország szerint az erős unió erős nemzetállamokból épül fel. A tárcavezető kifejtette, hogy a migrációs vitában hazánk álláspontja szerint a migráció nem alapvető emberi jog, viszont az igen, hogy a saját hazájában mindenki biztonságban és békében élhessen: ezt garantálni kell mindenkinek.

A következő hétéves uniós költségvetést illetően a miniszter hangsúlyozta, hogy az uniós források alapvető szerződések alapján járnak azoknak a tagállamoknak, akik teljesítették a kötelezettségeiket, és megnyitották a piacaikat. Rávilágított, hogy ezeket a forrásokat nem nyugat-európai segélyként kell felfogni. Ukrajnával kapcsolatban Szijjártó Péter rávilágított, hogy Magyarország külpolitikája mindig célként határozta meg Ukrajna euroatlanti integrációjának támogatását, azonban az ukrán oktatási törvény megvonja a nyelvhasználati jogot a 12 évnél idősebb magyaroktól az iskolában, valamint az új ukrán törvénytervezetek nyomán a kettős állampolgároktól elvennék az ukrán állampolgárságot, pedig Ukrajna kötelezettséget vállalt a NATO felé a kisebbségi jogok tiszteletben tartására. „Felháborító, hogy Ukrajna annak a hamis képnek a felfestésével próbálkozik, hogy Magyarország politikáját egy harmadik fél, Oroszország határozza meg, miközben Magyarországot csak a 150 ezer kárpátaljai magyar sorsa érdekli, és nincs orosz vetülete a Kárpátaljához fűződő politikájának” – hangoztatta a miniszter.

Véleménye szerint a következő négy évben is az a magyar külpolitika célja, kötelessége és feladata, hogy Magyarország szuverenitását és biztonságát megvédje, valamint Magyarország versenyképességét fenntartsa és folyamatosan javítsa. „Sokan vádolnak minket azzal, hogy oroszbarát politikát folytatunk, de ez nem igaz. Magyarország magyarbarát külpolitikát folytat, s fog is a jövőben” – tette hozzá.

Dr. Koller Boglárka beszédében kiemelte, hogy bár vannak vitáink, Magyarország mára felnőtt az európai uniós tagsághoz. Véleménye szerint a magyarság alakítja Európát, a barátságok és a konfliktusok mellett is mindvégig kitartottunk az unió identitása mellett. „A magyarok büszkéek az európaiságra.” A kar nevében is megjelenő nemzetközi és európai jelzők az intézmény számára is irányt mutatnak: „Misszióink, hogy a magyar külpolitika és a közszolgálati elit számára utánpótlást képezzünk.” A dékán ismertette, hogy az elmúlt három évben az NETK helytállt a felsőoktatási piacon, két alap- és négy mesterképzésükre túljelentkezéssel több mint 1800 tehetséges hallgató jelentkezett idén. A karon aktív tudományos hallgatói élet folyik, emellett az oktatók és kutatók a szakterületükön véleményvezérnek számítanak, nemcsak a hazai, hanem a globális térben is. A hagyományokhoz híven az eseményen adták át a Kar Kiváló Oktatója elismerést, amelyet idén Prof. Dr. Fülöp Mihály vehetett át a kari polgárok szavazata alapján. „A kiváló oktatókhoz kiváló hallgatók kellene” – köszönte meg az elismerést. A professzor kifejtette, hogy a kar közös ambíciója, hogy hazánkban a NETK legyen a nemzetközi kapcsolatokkal, Európa-tanulmányokkal foglalkozó szakemberek, valamint a diplomata utánpótlásának vezető intézménye.

A formális ünnepséget a Kitekintés a világra előadás-sorozat követte, ahol személyes, gyakorlati tapasztalataikat mutatták be a kar oktatói, Latin-Amerikától egészen a Nílusig. A délután folyamán a kar EU-s döntéshozatali szimulációt rendezett, ahol a hallgatók az európai parlamenti képviselők szerepét ölthették magukra. A kari hagyományoknak megfelelően a rendezvényt közös piknik és tanár-diák focimeccs zárta a Ludovika Egyetemi Campus parkjában. ●



# A 20. század történelmi útvesztői

Ludovika Szabadegyetem Prof. Dr. Kun Miklóssal

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES; ARCHÍV FELVÉTELEK

„Megállapodtunk az amerikaiakkal, hogy Magyarország a mi befolyási övezetünk marad, és ők nem fognak minket zavarni. Ennek köszönhetően, miután egyeztettem Hruscsovval, lefújtam a tervezett akciót, amelynek értelmében »kiemeltük« volna Mindszentyt az amerikai követség épületéből” – Ivan Szerov, a KGB egykori elnöke 1956-ról.



ekkor Farkas Mihály volt, aki Rákosi mellett komoly kapcsolatokkal rendelkezett Moszkvában. Kun Miklós véleménye szerint Farkas nem értett a hadtudományokhoz. A korban jellemző volt, hogy a politikai elit honvédelmi tárcát is érintő tagjai a civil szférából érkeztek. A professzor kiemelte, hogy a korszak meghatározó vezetői közül mélyebb harcászati tapasztalattal egyedül Tito rendelkezett, aki mögött komoly partizán múlt és hadsereg állt. A többi diktátor a kommunista ranglétrán küzdötte fel magát.

Az 1950-es évektől Sztálin nagyobb teherviselést követelt a szatellitállamok vezetőitől. Rákosi leveléből kiderült, hogy egy titkos háromtagú honvédelmi bizottságot hoztak létre, amelynek a diktátor mellett még Farkas és Gerő volt a tagja. „Három civil ember irányította a magyar védelmet” – tette hozzá Kun Miklós. A vezérkar élére Bata Jánost nevezték ki, akit a „legtehetségebb katonai vezetőnek” titulált Rákosi azok közül, akik munkás közegből jöttek. A határőrség, valamint a belügyminisztérium

karhatalmi erőinek élére Piros Lászlót nevezték ki. „50 elvtársat különítettünk el, akik egy része különleges katonai előkészítés után a hadseregbe kerül. A másik rész számára már előre kijelöljük, milyen katonai funkciót töltené be mindegyikük, ha majd kitör a háború” – idézte a levelet. Kun Miklós rávilágított, hogy ezek az emberek katonai gyorstalpalót kaptak, kijátszva ezzel a hadseregnél bevett ranglétrát. A levélben Rákosi kitért a románokkal való együttműködésre is, amelyben közös infrastruktúra-fejlesztést kívántak végrehajtani.

Rákosi levele után Kuzmin szovjet követségi tanácsos szigorúan titkos feljegyzését ismertette Kun Miklós, amelyet fél évvel később írtak Farkas Mihályról és a Magyar Néphadsereg fejlesztéséről. „Az 1950-es esztendő a magyar hadsereg fejlődésében döntőnek bizonyult” – jegyezte fel Kuzmin. A tisztiek többsége új ember volt, akik a „népi” rétegből jöttek. „A horthysta tiszteket elküldték, és a hadsereg hatalmas létszámú lett. Készültek a harmadik világháborúra” – egészítette ki a professzor. 1951-re az új káderek száma elérte a 81 százalékot. A feljegyzés kiemeli:

„Ugyanebben az esztendőben szétzúzták az imperialista országok számára dolgozó kémcsoportot a magyar haderő keblében.” A hadsereg vezetését gyakorlatilag lefejezték, az így keletkező űrt be kellett tölteni. A feljegyzés megemlíti Bata vezérkari főnököt mint régi pártmunkást, aki már második éve szolgált a hadseregben. A páncélos haderő parancsnoka Váradi, a tüzérség parancsnoka Boksai, valamint a hátországi parancsnok Janza szintén vasmunkásból lett tiszt. Ezek az emberek csak nagy nehézségek árán sajátították el a katonai ismereteket, a miniszterrel egyetemben. „Botcsinálta tábormokok voltak.” 1951-re a Magyar Néphadsereg létszámát 230 ezer főre duzzasztották, egy év alatt közel 120 ezer embert vonultattak be, ezért a Magyar Néphadsereg tele volt gyorstalpalókon kiképzettekkel. „Ez a mai szemmel nézve kabaré, egy operetthadsereg” – tette hozzá Kun Miklós.

## A KREML ÉS A KELET-EURÓPAI EGYHÁZAK

„A szovjet rendszer nagyon ártott az egyháznak, valamint a vallásos embereknek.” A történészprofesszor ismertette, hogy 1917-ben az orosz lakosság közel 70 százaléka vallásos volt, ez 115–125 millió hívet jelentett. A vallás befolyása az emberek életére így megkérdőjelezhetlenné vált, azonban a pártvezetés ezt nem engedhette. Kun Miklós kifejtette, hogy az 1920-as, 30-as évek az egyházak ellehetetlenítéséről szóltak a Szovjetunióban. Több százezer hívő embert tartóztattak le, tízezreket gyilkoltak meg, így a papság és a szerzetesrendek tagjainak nagyobbik részét. Egy bűnük volt: vallásosak voltak. Az egyházi méltóságokat a hatalom különösen keményen üldözte. Olyan intézményrendszert alakított ki a kommunista diktatúra, amely az öt éves ateista terveken alapult. A második világháborúhoz közeledve Sztálin feleszmélt: a terror, az agymosás, a fiatalok

átnevelése és a templomrombolások közepette sem sikerült ateistává formálnia birodalmát. Az 1937-es és 1939-es népszámlálásból kiderült, hogy a lakosság több mint 50 százaléka még mindig nem vesztette el a kapcsolatát Istennel. A perek és a terror alatt bebizonyosodott, hogy a vallásos embereket sokkal nehezebb volt megtörni. A diktátornak nem volt mit tennie: „Sztálin ki akart egyezni a lakossággal és az egyházzal.”

A diktátor 1943-ban ismerte fel véglegesen az egyházakban rejlő erőforrást. Sztálin megbékélt az egyházakkal, azonban szokásához híven Moszkvát, így az ortodox kereszténységet részesítette előnyben. Ennek jegyében helyreállította a pátriárkátust. Mivel a szovjet vezető nem tudta messziről megdönteni a Vatikán hatalmát, valamint a nemzetközi ortodox központot, Konstantinápolyt sem tudta befolyásolni, megpróbálta létrehozni „a harmadik Rómát” a szovjet fővárosban. „Az 1940-es évek közepén Moszkva így lett a nemzetközi ortodoxia egyik nagy centruma” – tette hozzá a professzor. Sztálin ott tudta kifejteni „egyházépítőként” a legnagyobb befolyást, ahol a Vörös Hadsereg is állomásozott. Kelet-Európában számos beszervezett ügynök így került egyházi vezető pozícióba a történész szerint. A bolgár exarchát például csak a szovjet vezető engedélyével választhatták meg. Azonban voltak olyan hithű méltóságok, akik a legnagyobb kommunista terror közepette sem tagadták meg az elveiket: ilyen volt a magyar Márton Áron.

A gyulafehérvári püspök hatalmas befolyással rendelkezett a kommunista Romániában, a székely katolikus hívek mellett a protestánsok és az ortodox románok is egyaránt tisztelték személyét. Ezt a diktatúra nem engedhette. „A gyulafehérvári római katolikus püspökség mindenekelett a magyar lakosságú megyékre igyekszik kiterjeszteni a befolyását” – olvasta fel a Márton Áronról írt szovjet jelentést Kun Miklós. „Márton Áron az egyház egyik legreakciósabb főpapja.” D. Nyikolajev levelében a püspököt a munkásmozgalom, a kommunizmus és „más haladó ideák” ellenségeként írja le, emellett soviniztának bélyegzi. „Ő egyszerűen kiváló magyar hazafi volt, dehogyan sovinizsza” – vélekedett



Márton Áron

az előadó. A kolozsvári szovjet konzulhelyettes jelentésében illegális mozgalmak szervezésével vádolta meg Márton Áront. Nevéhez fűződő földalatti katolikus hálózatban szervezte a közösséget, szolt a jelentés: ezért az akkori román hatóságok lecsukták. Azonban a püspök nem csinált mást, mintsem kiállt a magyar lakosság igazáért és hitéért. „Márton Áron nemcsak az erdélyi, hanem az egyetemes magyarság egyik legnagyobb alakja mindmáig” – mondta Kun Miklós.

#### 1956 SZOVJET SZEMSZÖGBŐL

„Az 1956-os forradalom és szabadságharcnak számos fehér foltja van” – fejtette ki Kun Miklós. A professzor kiemelte, a szovjet katonai hírszerzés és a belügy dokumentumait a mai napig titok övezi a témával kapcsolatban. Forrásként szolgáltak azonban a szovjet „ötvenhatos” kitüntetésekhez csatolt jelentések: A Szovjetunió Hőse Renddel, Lenin Renddel, Kutuzov Renddel is kitüntethették a szovjet főtiszteket. „Szabályos kitüntetési láz tört ki Moszkvában 1956 végén” – tette hozzá a történész. Kun Miklósnak azonban ezeken felül is sikerült hozzáférnie eddig publikálatlan szovjet forrásokhoz, feljegyzésekhez és levelezésekhez.

A KGB akkori elnöke, Ivan Szerov generális egy befalazott bőröndben lévő kéziratából nemrég derült ki, hogy a szovjet titkoszolgálat mennyire lenézte a magyar ellenállókat, de a feltörekvő Kádár-féle rezsimit is. A feljegyzései alapján Szerov november 5-én érkezett meg Szolnokra, ahol először Konyevvel és a törzskarral találkozott, a Kádár-féle vezetést csak később engedte közelebb magához. „Nagy Imre és csűrhéje ott dekol a jugoszláv követség-



Ivan Szerov

gen. A megyékben kezd helyreállni a rend. A Corvin köz környékén a felkelők még ellenállnak, ezért a mieink kénytelenek bevetni a tüzérseget” – írta a generális. A történész elmondása alapján Szerov a háború utáni szovjet keletnémet kormányzás mintájára tervezte az országot vezetni. A KGB-főnök nem megyék szerint akarta igazgatni hazánkat, hanem nyolc operatív szektorra osztotta volna fel az országot. Később a generális kéziratából az is kiderült, hogy az 56-os „rendcsinálás” idején a szovjetek kiegyeztek az USA-val: „Megállapodtunk az amerikaiakkal, hogy

Magyarország a mi befolyási övezetünk marad, és ők nem fognak minket zavarni. Ennek köszönhetően, miután egyeztettem Hruscsovval, lefújtam a tervezett akciót, amelynek értelmében »kiemeltük« volna Mindszentyt az amerikai követség épületéből [...] Mellesleg végig kontrolláltuk a budapesti amerikai követség rejtjeles levelezését Washingtonnal.”

Más KGB-s tábornokok írásai rávilágítottak arra, hogy a szovjetek a magyar politikai, katonai és rendőrségi elit egy részét gyengekezűséggel, sőt áruló magatartással vádolták: „A rendőrség rosszul dolgozik, igaz, nem élvezi sem a helyi hatóságok, sem pedig a megyei pártbizottság támogatását. A katonai hatóságaink által letartóztatottakat a rendőrök azonnal kiengedik.” Gorbusin ezredes idézett jelentése alapján 1956. december 4-re a magyar határőrök „pocsékul” teljesítették a szolgálatukat. A KGB-s megbízott kifejtette, hogy legtöbbször a határőrök segítették a magyarok disszidálását Ausztria irányába. „Egyedül Hegyeshalomnál 300-tól 500 főig menekültek át, Sopronnál pedig 150 és 200 ember közötti a szökevények száma.”

Végül Kun Miklós ismertetett egy 1957. június 29-én készült feljegyzést, amely leírja, hogy Nyikita Hruscsov szabályosan kifigurázta Rákosit: „Nem vagyok bizonyos, hogy Rákosi teljesen százaz. Írt nekünk levelet a Központi Bizottságba. Benne az áll, hogy a magyar párt tagsága eredetileg 900 ezer volt, most csupán 300 ezer. A többi 600 ezer állítólag azért lépett ki, mivel ő, Rákosi nem tagja a pártnak... vagyis ezek az emberek az ő hívei. Bizonyára ez az ember begolyózott.” Hruscsov kifejtette, hogy a bukott diktátor a Szovjetunióban bujkált, amíg a csapataik szét nem verték az „ellenforradalmat”. Rákosit ezután egy orosz tanmese főszereplőjéhez, a nyúlhoz hasonlította, aki megtalálta az árván maradt rókakölykök odúját. „Gyerekek, merre csámborog az anyukátok? Tyúkokra ment vadászni, választák a kicsinyek. Erre a nyúl: ha itt lett volna a róka, akár fel is falom! [...] Hát ilyen ember ez a Rákosi” – élcelődött Hruscsov a bukott magyar kommunistán.

A Ludovika Szabadegyetem előadás-sorozat a következő félévben is folytatódni fog a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, ahol Prof. Dr. Kun Miklós fogja továbbkalauzolni a hallgatósgót a 20. század történelmi útvesztőiben az őszi szemeszter során. ●



**LUDOVIKA**  
SZABADEGYETEM

# Az állami jogérvényesítés és a közigazgatási büntetés dilemmái

SZÖVEG: **FECSER ZSUZSANNA**  
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Kis Norbertnek az állami jogérvényesítés dilemmáiról szóló programmonográfiáját jogalkotási szempontból dogmatikai alapnak tartom” – mondta Prof. Dr. Máthé Gábor az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar dékánjának májusi könyvbemutatóján. Az állami jogérvényesítés és a közigazgatási büntetés dilemmái című könyvbe foglalt gondolatokat generációja megváltó ötleteiként jellemezte a professor emeritus.



Prof. Dr. Kis Norbert beszédében köszönetét fejezte ki a könyv kiadásáért a Dialóg Campus Kiadónak, valamint a könyv ajánlásáért Dr. Nagy Judit ezredesnek és Prof. Dr. Máthé Gábor professor emeritusnak, majd köszöntötte az eseményen megjelent egyetemi polgárokat. „A könyv alapkérdése az, hogy az állami jogérvényesítés és a jogkövetés szolgálatában álló eljárások, szankciórendszerek megfelelően szolgálják-e a hatékony jogérvényesítést” – foglalta össze a könyv szerzője. A Magyarországot érintő versenyképességi problémák közül a szabályozási terhet emelte ki a nemzetközi rangsorokra hivatkozva. Mint mondta, a szabályozások bonyolultak és nehezen érthetőek. Kérdésként tette fel, hogy vajon a történelmileg kialakult, dogmatikus és sokszor méltatott büntetőjogi, büntetéseljárási, közigazgatási és a rendészeti eljárások rendszere megfelelően szolgálja-e a jogérvényesítést. A szerző azt is kutatta, hogy a szabályok jogkövetkezményei mennyire érthetőek a polgárok és a vállalkozások számára. „Ezek olyan kérdések, amelyeket bátran fel kell tennünk, és a hatékonysági kérdés mentén kell válaszokat

kapunk” – hangsúlyozta. „A közigazgatási szankciókkal, a büntetésekkel és a büntetőjoggal kapcsolatban is ezeket a kérdéseket feszegeti a könyv” – emelte ki Kis Norbert végezetül bizalmát fejezte ki az iránt, hogy a könyv kapcsán felvetődő kérdések előreviszik a tudományt, és elősegítik a magyar állam és a magyar közigazgatás fejlődését. Prof. Dr. Máthé Gábor a könyv ajánlásánál kiemelte, hogy az a jelenlegi dogmatikai dilemmákkal foglalkozik. „Működik-e olyan jogpolitika vagy jogi szabályozás, amely a jogérvényesítést rendszerszemlélettel kezeli?” – idézett a könyvből. A professor emeritus a szerzővel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy már a 2015-ös habilitációs dolgozatában sokat foglalkozott az állami jogérvényesítés témájával. „A jogalkotásnak napirendre kell vennie a közigazgatási büntetésekről szóló kerettörvény kidolgozását. A kódexnek a közigazgatási szervek hatáskörébe tartozó büntetőszankciók általános anyagi jogi és speciális eljárásjogi elveit kell szabályoznia” – idézte fel Kis Norbert szavait az NKE ÁKK Magyar Állam- és Jogi történelmi Intézetének oktatója. A könyv

bevezetéséből idézte: „Véget ért az 1855-ben indult koncepció a szabálysértési joggal, mivel az egységes dogmatikai rendszer használhatatlanná vált.” Máthé Gábor kiemelte, hogy a könyv szerzője több évtizedes kutatási tényekre alapozva mutatja be ezt a jogterületet. Kis professzor szerzői célkitűzését imponálóan nevezte. „Kutatásainak törekvése az, hogy komplex megközelítésben helyezze el a közigazgatási regressziót a tudomány rendszertanában és a jogállami struktúrában.” Mint mondta, a monográfia négy fejezete ennek a különleges feladatnak a dogmatikai elemzését tartalmazza. A szerző azt is fejtegeti, hogy milyen viszonyban legyenek egymással a közigazgatási büntetőhatalmak, a közigazgatás-tudomány és a rendészettudomány hatalma.

A könyvet Dr. Nagy Judit r. ezredes is méltatta. „Az állami jogérvényesítés és a közigazgatási büntetés dilemmái című tanulmánykötetet a szerző a 2015-ös A közigazgatás büntetőhatalmának problematikája: a jogérvényesítés hatékonyságának jogállami korlátai című habilitációs dolgozatára építette, amely közel 20 év kutatásainak szintézisét tartalmazza” – mondta az NKE Rendészettudományi Kar Rendészeti Jogi és Igazgatási Tanszékének tanszékvezető egyetemi docense. Nyomatékosította egy, a közigazgatási büntetésekről szóló kerettörvény kidolgozását, amelynek egyik legfontosabb célja a jogbiztonság megteremtése és az önkényes hatósági szankcionálás mérséklése lenne. A mű bevezető részében a szerző utal arra, hogy 2017 őszén az Országgyűlés elfogadta a közigazgatási szabályszegések szankcióiról szóló törvényt. „Ennek a kerettörvénynek szabályoznia kell a közigazgatási hatóság által kiszabható hátrányos jogkövetkezmények minden ágazatban érvényesítendő általános alapelveit és egységes minimumait, anyagi jogi garanciáit” – hívta fel rá a figyelmet. Meglátása szerint a közigazgatási büntetőhatalom vizsgálatát az a tény teszi szükségessé, hogy minőségükben és súlyukban is egyre bővülő, komplex szankciórendszerek épülnek Európában. „Ez szükséges volt, de nem elégséges” – idézte Nagy Judit a szerző szavait. Elmondta, hogy a munka második szelete a *Jogállami korlátok és közigazgatás büntetőhatalma* témakörrel foglalkozik. Rendészeti kérdésként említi a szerző, hogy a rendészettudomány viszonya a közigazgatási



büntetőhatalomhoz ellentmondásos. „Kis Norbert hivatkozta Magyar Zoltán, Finszter Géza professzor és Szamel Lajos rendészetfogalmait, amelyekből levezeti, hogy a közigazgatás büntetőhatalma a jogrend védelmében és a jogérvényesítés érdekében a rendészet tárgya lehet, de annál szélesebb, komplexebb terület” – állapította meg Nagy Judit. Hozzátette, a közigazgatási represszió a büntetőszankciók területét fogja át, míg a rendészet a fizikai kényszerszankciók területén illetékes. A büntetőjogi kérdésről elhangzott, hogy a szerző álláspontja szerint a büntetőjog-ellenes és a közigazgatás-ellenes cselekmények között a védendő jogi tárgyak oldaláról nincsen minőségi különbség. „A közigazgatásban a közigazgatási represszió mint a közigazgatás negatív funkciója csekély súllyal van jelen” – fogalmazott a közigazgatástani kérdés kapcsán. A következő rész a közigazgatási büntetőhatalom magyar fejlődésének dinamikáját és egyben kritikáját, valamint a szabálysértési jog fejlődését is bemutatja. „Vizsgálja az új szabálysértési jogot (2012), paradigmaváltásként, rendszerváltásként jellemezve a közigazgatási represszió jogában” – mondta. Kihangsúlyozta a szerző zárszavában rejlő megállapítást. „A szabálysértési rendszerváltás után a közigazgatási büntetőszankciók saját jogrendszerbeli helyének törvényes szintű kialakítása a feladat” – idézte Nagy Judit az NKE ÁKK dékánjának szavait. Egy átfogó kerettörvényi szabályozás szükségességét az indokolja, mint mondta, hogy a közel 50 ágazatban meglévő speciális törvényi és kormányrendeleti szintű szankciók ellentmondásosak, hézagosak, alkotmányos, átláthatósági és jogbiztonsági problémákkal terheltek. A 2012-es szabálysértési törvényt a szerző paradigmaváltásként jellemezte. Álláspontja szerint a rendészettudomány a közigazgatás teljes büntetővonalára kiterjedő tudományágainak bővítése szükséges ahhoz, hogy teljes és komplex képet kapjunk a jogérvényesítésként szolgáló állami kényszer minden formájáról. A szerző véleménye, hogy a közigazgatási büntetőhatalmaknak a közigazgatás-tudomány és a rendészettudomány szerint kell működniük. „A közigazgatási büntetőjog kodifikációjára lenne szükség, amelyhez ennek a kötetnek a tanulmányai támogatást, elméleti és gyakorlati szempontokat egyaránt tartalmaznak” – fogalmazott Nagy Judit.

# FORMÁLÓDIK A JÓ ÁLLAM JELENTÉS

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM

„A Jó Állam Jelentés mindig is az állandóság és a folyamatos megújulás egyfajta kettősségére épült” – fogalmazott köszöntőjében Dr. Kaiser Tamás egyetemi docens, az ÁKFI tudományos igazgatója. A Jó Állam kutatás vezetője szövegében arról, hogy a korábbi jelentésekben is 150 indikátort használtak, de ezek egy része tartalmilag folyamatosan változott az évek során. Idén elkezdték megvizsgálni a fenntarthatóság mint horizontális dimenzió beépítésének lehetőségét, valamint azt is tervezik, hogy idén októberben a legújabb Jó Állam Jelentésnek már lesz online verziója is.

A Jó Állam Jelentés hatásterületein (pénzügyi stabilitás, biztonság és bizalom, közösségi jóllét, fenntarthatóság, demokrácia, hatékony közigazgatás) május végén workshopok keretében vitatták meg az eredményeket és a módszereket a kutatók. A folyamatos fejlődés igaz mindegyik területre, így a pénzügyi stabilitás és a gazdasági versenyképesség hatásterület vizsgálatára is, hiszen ebben a szegmensben is jelentős változások történtek. Az eddigi kutatási eredményeket Prof. Dr. Csath Magdolna mutatta be a résztvevőknek. A kutatócsoport vezetője szerint az elemzés idősorokkal dolgozik, és próbál tendenciákat bemutatni nemzetközi összehasonlításban is. A kutatók szeretnék minél realisabb képet adni arról, mennyire van felkészülve Magyarország a negyedik ipari forradalomra. „Például a gazdaság szerkezetének vizsgálatakor kiemeltük az infokommunikációs ágazatot, amely minden más területre is hatással van” – fogalmazott Csath Magdolna. A kutatóprofesszor szerint ennek az ágazatnak az arányát mindenképpen érdemes lenne növelni, mint ahogy például a high-tech feldolgozóiparét is, hiszen ennek fejlődési szintje nálunk a legalacsonyabb a V4-országokkal összehasonlítva is.

A szakember szövege az úgynevezett értékláncok vizsgálatáról. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy nálunk az értékláncok az iparban nagyon rövidek, a szolgáltatásban valamivel hosszabbak, de mindkét területen van lemaradásunk a fejlettebb uniós tagállamokhoz képest. A szakember egy nemrég megjelent IMF-jelentés megállapításait is ismertette, amely szerint a robotizáció azon kelet-európai országok munkaerőpiaci helyzetét veszélyezteti leginkább, amelyek elsősorban összeszerelés jellegű tevékenységekkel kapcsolódnak

a nagy nemzetközi hálózatokhoz. A negyedik ipari forradalomra való felkészülésben nagy szerepe lehet az innovációs tevékenységek erősítésének, a K+F szektorra fordított anyagi javak növelésének. Csath Magdolna szerint a sikeres innovációhoz az állam, a vállalati szektor és az akadémiai szféra sikeres együttműködése szükséges, ez hazánkban aránytalanul valósul meg. A szakember úgy látja, erősíteni kellene a felnőttképzésben való részvételt is, hiszen ebben is jelentős a lemaradásunk az uniós átlaghoz képest. A V4-országokkal való összehasonlításban például nálunk a legmagasabb a csak nyolc általánost végzettek aránya. A professzor szerint nem mindegy, hogyan tudunk majd részt venni az újabb ipari forradalomban. Képességeink

### KÜLÖN KUTATÓMŰHELY A VERSENYKÉPESSÉG JAVÍTÁSÁRA

Az NKE-n uniós forrásból külön Ludovika Kiemelt Kutatóműhely is működik *Versenyképesség-javítás Állami Eszközrendszer* – *Különös Tekintettel a Kormányzati Képességekre a Versenyképesség Puha Tényezőire Gyakorolt Hatásaira* címmel. A műhely nemzetközi összehasonlításban vizsgálja a nemzeti versenyképesség és a kormányzati képességek versenyképességre gyakorolt hatásainak összefüggéseit. Hazánkban a versenyképesség mérése elsősorban makromutatók, közöttük is hangsúlyozottan a GDP alapján történik. A kutatás során olyan összefüggérendszereket keresnek és fogalmazznak meg, amelyek segítségével felszínre hozhatók a versenyképesség mélyebben rejlő, társadalmi jellemzőket is magukba foglaló befolyásoló tényezői. Ezzel szeretnék a kutatók hozzájárulni ahhoz, hogy a versenyképesség tartós javulási szintje a társadalom fejlettségében is mérhető legyen. A kutatóműhelyt prof. dr. Csath Magdolna vezeti.

szerint ugyanis lehetőségünk van a tényleges felzárkózásra a nyugat-európai országokhoz, ehhez azonban az oktatási, az innovációs és a kkv- (kis- és középvállalkozások) szektorokat mindenképpen fejleszteni kell.

„A Jó Állam Jelentés objektív képet mutat arról, hogyan állunk magunkhoz és másokhoz képest” – mondta el hozzászólásában Turóczy László. A Pénzügyminisztérium helyettes államtitkára szerint elsősorban azokat a területeket érdemes vizsgálni, amelyekben még van hova fejlődünk, és olyan indikátorokat kell alkalmazni, amelyekre „van is ráhatásunk”. A szakember fontos dolognak tartja, hogy a kutatásban megjelentek például az értékláncok vagy a kkv-szektor bruttó hozzáadott értékéből való részesedésének

vizsgálata. Véleménye szerint a jövőben szükség lenne az oktatási rendszer minőségének átfogóbb kutatására is. „A nagy nemzetközi versenyképességi rangsorok rávilágítanak arra, hogy nem elég versenyképesnek lenni, hanem annak is kell látszani” – fogalmazott az államtitkár, aki szerint éppen ezért van jelentősége a szubjektív versenyképességi mutatók használatának is. A gazdasági döntések szubjektív mérlegelés alapján is születnek Turóczy László szerint. A szakember úgy látja, hogy a Jó Állam Jelentésben helye lenne egy ismétlődő vállalati felmérésnek is, amelyben a gazdasági szereplők mondhatnák el saját tapasztalataikat például a versenyképességről vagy az üzleti klímáról.

Csath Magdolna elmondta, hogy olyan mutatókat választottak a kutatás során, amelyekkel az ország jövője szempontjából meghatározó jellemzőket tudnak mérni. „A tudásalapú versengésre való áttérés feltételeit vizsgáljuk, és ennek megfelelően választottuk ki a mutatórendszer” – tette hozzá

a kutatásvezető. Elhangzott, hogy a kkv-k kapcsán 1500 cég bevonásával korábban készült egy részletes tanulmány, amely a vállalkozások digitális felkészültségét is vizsgálta. „Minél keletebbre megyünk, annál rosszabb volt a tapasztalatunk. Kelet-Magyarországon sok cég még számítógéppel sem rendelkezik, így a felmérést nem tudtuk online lebonyolítani” – hangsúlyozta Csath Magdolna. A kkv-k véleményfelméréseivel kapcsolatban megjegyezte, hogy ilyeneket jelenleg is készítenek a különböző kamarai szervezetek, akik valószínűleg nagy anyagi forrást tudnak erre fordítani. A professzor egy neves amerikai szakembert idézve elmondta, hogy ha egy ország a saját jövőjét tervezi,

akkor nem abból kell feltétlenül kiindulni, hogy a vállalatok hogy érzik magukat.

„Bár meg kell hallgatni a vállalatok véleményét is, nekünk alapvetően az a dolgunk, hogy az ország és ne kifejezetten az üzleti szektor érdekét nézzük” – tette hozzá Csath Magdolna.

Kaiser Tamás elmondta, hogy a lakossági véleményfelmérés mellett várhatóan még idén ősszel készül egy 2500 fő részvételével történő felmérés, amelyben arra keresik a választ, hogy a vállalati szektorban milyen a közigazgatási szolgáltatások megítélése.

Dani Ákos, a Nemzeti Befektetési Ügynökség munkatársa hozzászólásában a külföldi és a hazai érdekeltségű

vállalkozások termelékenységének eltérő jellegére hívta fel a figyelmet. A szakember hozzátette, hogy jelenleg is mintegy háromszoros különbségről beszélhetünk a külföldi cégek javára. Csath Magdolna ehhez hozzátette, hogy a külföldi érdekeltségű cégek termelékenységi előnye csak a hazai cégekkel szemben van meg, nemzetközi összehasonlításban erről már nem beszélhetünk. „Nagyon fontos kérdés, hogy mennyire képes a vállalkozói szektor vonzani és megtartani a jó munkaerőt. Sajnos ebben a nemzetközi összehasonlításban sem szerepelünk fényesen” – tette hozzá a professzor asszony, aki szerint ez a humánmenedzsment fejlesztésén is múlik. ●

### ERŐSÖDŐ VERSENYKÉPESSÉG

„Öt helyezést lépett előre Magyarország az IMD 2018. évi versenyképességi rangsorában a szervezet legfrissebb adatai szerint” – mondta május végén Varga Mihály. A pénzügyminiszter kiemelte: a makrogazdasági statisztikák javulása mellett már a nemzetközi versenyképességi rangsorok és a gazdasági szereplők értékelései is visszaigazolják a versenyképességi fordulatot a magyar gazdaságban. A svájci IMD (Institute for Management Development) vezetőképző és gazdaságkutató intézet évente publikált nemzetközi versenyképességi felmérése négy fő területet, a gazdasági teljesítményt, a kormányzati hatékonyságot, az üzleti hatékonyságot és az infrastruktúrát vizsgálja, ezen belül 20 úgynevezett alfaktort. Az idei felmérésben Magyarország öt helyet javítva a 47. helyre lépett előre. Az IMD felmérése által vizsgált területek többségén javult a versenyképességünk, ami jól tükrözi a közelmúlt gazdaságpolitikai intézkedéseit is. A hatéves bérmegállapodásnak köszönhetően 9 helyezést léptünk előre az adópolitika versenyképességében. „A szigorú költségvetési politikának köszönhetően 7 helyezést javítottunk a közpénzügyek területén” – mondta Varga Mihály. A gyors gazdasági növekedés nyomán a belgazdaságban 20 helyet léptünk előre. „A termelékenység és hatékonyság alfaktorban elért 12 helyezéssel jobb eredmény pedig arra utal, hogy a gazdasági szereplők – a gazdaságpolitikai ösztönzők hatására is – elindultak a termelékenységnövelés útján, ami a nemzetközi versenyképességük javulásának alapfeltétele” – ismertette a pénzügyminiszter. A felmérés alapján Magyarország legfontosabb versenyképességi erősségei között lehet említeni a képzett munkaerőt, a dinamikus gazdasági növekedést és a versenyképes adókönyvet. „A World Economic Forum (WEF) tavaly ősszel megjelent rangsorában elért 9 helyezési előrelépés után Magyarország teljesítménye most egy újabb tekintélyes nemzetközi felmérésben is jelentősen javult” – emlékeztetett a tárcavezető. „Az eredmények további javítása érdekében folytatja munkáját a Nemzeti Versenyképességi Tanács, amely már tavaly is jól mérte fel, melyek azok a területek és gazdasági javaslatok, amelyek rövid távon is érdemben képesek javítani az ország versenyképességét” – mondta Varga Mihály. A tanács javaslatára több olyan jogszabály-módosítást fogadott már el az Országgyűlés, amelyek az ország versenyképességének erősítését, az állami szolgáltatások javítását szolgálták. A pénzügyminiszter leszögezte, hogy a terület a jövőben is megvitatta majd a magyar gazdaság versenyképessége szempontjából fontos szakpolitikai kihívásokat, és azonosítja azokat a területeket – akár konkrét javaslatokat is megfogalmazva –, amelyeken versenyképességünk erősítése érdekében további javítást célzó intézkedések szükségesek.

(Forrás: kormány.hu)



# Reintegráció a világ börtöneiben

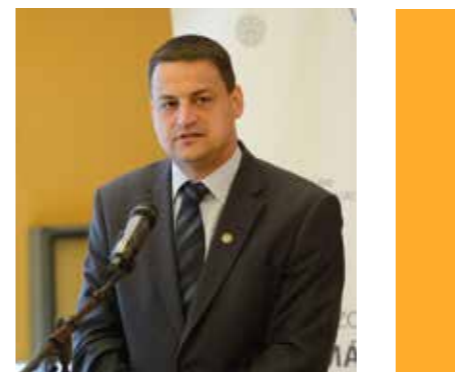
Nemzetközi konferencia az RTK-n

SZÖVEG: DR. SUBA LÁSZLÓ  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

*Mongólia és öt európai ország, köztük hazánk büntetés-végrehajtási szervezetének reintegrációs munkája is témája volt a május 15-én tartott eszmecserenek.*

A reintegrációs tisztviselők minőségi képzése a büntetés-végrehajtás legfontosabb szakmai garanciája és feladata. A fogvatartottak száma folyamatosan emelkedik, a büntetés-végrehajtás intézményei pedig túlszűfoltak. A magyar kormány kiemelten kezeli ezt a kérdést, a közeljövőben több börtönt is épít, ezáltal ötezerrel több fogvatartottat tudnak majd elhelyezni. Ez azonban nem oldja meg azt a problémát, hogy a szabadultak milyen esélyekkel és hogyan tudnak visszailleszkedni a társadalomba. A reintegrációs munka komoly felkészültséget igényel, mert ennek eredményessége nagyban meghatározza a harmadlagos bűnmegelőzés minőségét és hatékonyságát. Ezen célok megvalósítására tavaly Ludovika Kutatóműhely jött létre a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen Prof. Dr. Ruzsonyi Péter vezetésével, a májusi konferencián többek között a kutatásban elért eddigi eredmények megvitatására is sor került.

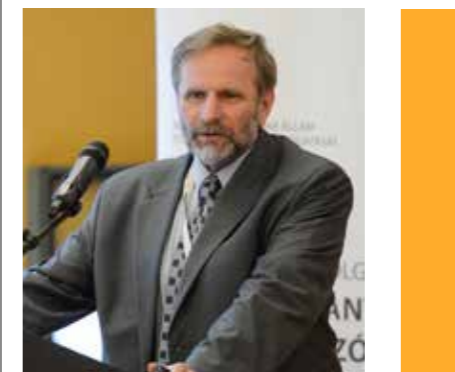
A rendezvény résztvevőit Dr. habil. Hautzinger Zoltán oktatási dékánhelyettes kö-



szönte, aki hangsúlyozta, hogy az NKE intézményfejlesztési terve kiemelt célként kezeli a nemzetköziesítést. Mint mondta, a Büntetés-végrehajtási Ludovika Kiemelt Kutatóműhely az első volt a több mint húsz hasonló fórum közül. „A téma a migrációs szakemberek számára is érdekes, mint amilyen ő – mondta a dékánhelyettes –, hiszen elgondolkodtat, hogy a reintegráció a külföldiek esetében hogyan merül föl.” A Büntetés-végrehajtási Szervezetet

Kovács Mihály bv. ezredes képviselte, aki azt mondta, hogy emberekkel, fogvatartottakkal foglalkozni, jó útra téríteni őket nagyon nehéz, embert próbáló feladat. Mindezt tapasztalatból tudja, hiszen 1995-ben kezdte a szakmát nevelőként – akkor még így nevezték a reintegrációs tisztet. Hangsúlyozta, az intézetekben fontos, hogy rend és fegyelem legyen, valamint egységes követelménytámasztás valósuljon meg a fogvatartottakkal szemben. Mint fogalmazott, a reintegráció terén nem kell csodákra számítani, de ha néhány embert jó útra tudunk téríteni, már megérte. Kovács Mihály azt mondta: nagyon hasznos, hogy külföldi kollégák jöttek el, és osztják meg tapasztalataikat az egyetemen.

A kutatóműhely történetéről, az elvégzett munkáról szólva Ruzsonyi Péter bv. dandártábornok, tanszékvezető elmondta, hogy az alakuló ülést 2017 februárjában tartották máltai, román, belga, mongol és holland részvétellel. Szeptember végén nagy érdeklődéssel kísért konferenciát



rendeztek a témáról. Saját tapasztalatait – amelyeket negyedszázad alatt 42 ország 49 államában, 189 intézetben szerzett – összegezve a kutatóműhely vezetője azt mondta, hogy látott rendkívül negatív példákat, amelyek leginkább *emberraktárként* írhatók le. Ezeken a helyeken a cél nagyon egyszerű: a falakon se ki, se be. Mint mondta, az emberi kegyetlenségnek nincs határa, ez a fajta izoláció csak elrettentésnek jó. A dandártábornok

megemlítette a másik végletet is, ahol konténeres pálmák között töltik büntetésüket az elítéltek. Jó példaként említhető viszont az élménypedagógia, amely főként fiatalok egy részénél működik. A börtönön belüli reszocializációt rehabilitációnak nevezik a szakemberek, ennek célja javítani a fogvatartottak testi, lelki és szellemi állapotát, és a meglévő személyiségvonások korrekciójával, a szocializációs zavarok kezelésével csökkenteni a bűnismétlés esélyét. A reintegráció a társadalomba való visszailleszkedés segítését jelenti. A kettő együtt a reszocializáció. „A jó gyakorlatok elemzése során alapvetően fontos a fogalmak egységes értelmezése, a célok és az eszközrendszer meghatározása” – hangsúlyozta Ruzsonyi Péter, végül hozzátette: „A börtöntől nem várhatunk csodát, nem lehet minden fogvatartottra egyformán figyelni, ugyanakkor a személyiségformálás iránti igénynek meg kell maradnia.” Gambadach Tsend-Ayush doktorandusz a mongóliai reintegrációs tevé-



kenységről szólva először a börtönőrök juttatásait sorolta fel: ezek között említette az ingyenes tömegközlekedést és a szolgálati évek számításánál az 1,3-es szorzó alkalmazását. Elmondta, hogy viták tárgya az a rendelkezés, amely szerint a bíróság által kiszabott szabadságvesztés időtartamát az intézet vezetője – megfelelő feltételek teljesülése esetén – negyedévenként legfeljebb 30 nappal csökkentheti. Ami a mongol

# Közös Roham 2018

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM  
FOTÓ: HALÁPI KATINKA

büntetés-végrehajtás szervezetét illeti: az első börtönjogszabály 1921-ben született, a hatályos szabályozás alig egyéves. A 25 intézet zöme a főváros környékén található, a börtönőrök mintegy harmada nő. A reintegrációs munkáról szólva a doktorandusz elmondta, hogy a fiatalok intézetében általános iskola és speciális szakképző központ is van, és kötelező a fiatalok alapfokú oktatásban való részvétele. A pénzügyi nehézségek miatt ugyanakkor nem tudnak minden fogvatartottat bevonni az oktatásba, és nincs mindenki számára munkalehetőség.

Az Európa Tanács ajánlására létrejött Európai Börtönnevelési Társaság (EPEA) vezetője, Annet Bakker hangsúlyozta, hogy az oktatáshoz valamennyi fogvatartottnak hozzá kell jutni, azoknak is, akiknek nincs kedvük ehhez. A szokásos tananyag túlmenően életviteli ismeretek is beletartoznak az oktatásba. A börtönökben folyó nevelési-oktatási munkára – holland nemzetiségű lévén – a tulipánhagymát említette hasonlatként, amelyből sokféle van, és sokat kell gondozni, ráadásul még a fagynak is meg kell csipnie, hogy szép növény fejlődjön belőle. Annet Bakker elmondta, hogy az EPEA célja a szakemberek közötti kapcsolatteremtés, továbbá a jó gyakorlatok és a tudás megosztása. Minden évben október 13-án van a börtönbeli oktatás napja – ezen a napon fogadták el az Európa Tanács ajánlásait.

A máltai gyakorlatot bemutató Dr. Joseph Giordmaina és Dr. Joseph Borg kiemelte, hogy fontos a bűnelkövetők családjával való foglalkozás is, be kell vonni őket a reszocializációba. Ez azért is lényeges, mert Máltán a bűnözés meghatározott családokban összpontosul, a fogvatartottak 72 százaléka e körből jön. Ugyanakkor a külföldi fogvatartottak aránya mintegy 30-35 százalék, többségük szomáliai, illetve líbiai. Egy észak-olaszországi intézet parancsnoka, Dr. Daniele Alborghetti

a belső továbbképzések jelentőségéről szólva elmondta: lényeges szempont, hogy a fogvatartottak személyre szabott nevelést, bánásmódot kapjanak. Az olasz büntetés-végrehajtás címerében szereplő három kék láng a reményt szimbolizálja, és a reintegráció enélkül nem megy. A parancsnok elmondta, hogy Olaszországban mintegy kétszáz különböző szintű intézet van, amelyekben a börtönőrök a rend és a biztonság fenntartásáért felelnek, illetve a fogvatartottak szállítását végzik. Különleges feladatuk a fogvatartottak megfigyelése, alapos megismerése, hiszen ennek révén tudnak személyre szabott bánásmódot alkalmazni.

A reintegrációs eszme rendszerváltáskori térnyeréséről beszélt Dr. Pallo József bv. ezredes, aki emlékeztetett arra, hogy akkoriban megszűnt Magyarországon a halálbüntetés, valamint a munkabüntetések, és alternatív büntésként bevezették a közérdekű munkát. Dekriminalizáció is végbement, például



megszűnt a korábban bűncselekményként definiált közveszélyes munkakerülés és üzletszerű kéjelgés. Alapvető törekvés volt először is a büntetés-végrehajtás színvonalának növelése, többek között színvonalas programok szervezésével, ami a börtönártalmak káros hatásait is csökkentette. A másik fontos cél a jogállamiság erősítése volt, például azáltal, hogy lehetőséget teremtettek a fegyelmi büntetések ellen bírói út igénybevételére. Harmadszor a börtönkörülmények és a kapcsolattartás javítását, a félig nyitott rendszer meghonosítását tűzték ki célul. Pallo József hozzátette, hogy a reszocializáció fontos eleme a munkáltatás, amellyel kapcsolatban a 90-es évek elején lezárult egy vita: nem a nyereség a cél, hanem az, hogy kellő szakmai gyakorlatot szerezzenek a munkát végző fogvatartottak. Az 1993-as új szabályozás enyhítette a korábbi börtönügyi rendszer merevségét, csökkentette az önkény lehetőségét, megteremtette a jogok és kötelezettségek átlátható rendszerét. A kodifikáció üzenete az volt, hogy minden lehetséges eszközzel segíteni kell a fogvatartottak reszocializációját. „Egyértelművé tettük, hogy az európai börtönfilozófiát kívánjuk a magunkévá tenni” – fogalmazott az ezredes. Hozzátette: „Akkor nem lehetett önálló büntetés-végrehajtási kódexet létrehozni, erre csak 2013-ban került sor.” Pallo József ugyanakkor hangsúlyozta, hogy a 90-es évek elején már nem a paternalista szemléletmód uralkodott: segítik a visszaileszkedést, de a kulcsszereplő az elítélt, vele együttműködve kell ezt megtenni. „Ugyanakkor – mint az ezredes fogalmazott – elgondolkodtató, hogy vajon mi a különbség az együttműködés és az együttműködtetés között.”

Dr. Daniel Muranyi a romániai börtönoktatásról, Prof. Dr. Liesbeth de Donder és Dr. Dorien Brosens pedig a külföldi fogvatartottak oktatásban való flandriai és brüsszeli részvételi lehetőségeiről adott rövid összefoglalást. ●



*Az 1930-as évek óta nem volt példa arra, hogy honvédtiszt- és altisztjelöltek együtt gyakorlatozzanak. Május végén azonban az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar 28 végzős hallgatója is részt vett abban a közös harcászati gyakorlatban, amelyet a Magyar Honvédség csobánkai harcászati gyakorlóterén tartottak. A honvédtisztjelöltek az MH Altishti Akadémia avatás előtt álló altisztjelöltjeivel közösen gyakorolták a képzés során megszerzett tudásukat.*

Akik a közös harcászati gyakorlat idején a csobánkai bázis közelében jártak, fegyverropogásra és robbanás hangjaira lehetnek figyelmesek. Amíg a fegyverekben csak vaktöltények voltak, a robbanás – felügyelt körülmények között – élesben is megtörtént. A gyakorlat előkészítői, megtervezői próbáltak minél előbb harci helyzetet teremteni, amelyben helyt kellett állniuk a katonanövendékeknek. „A HHK végzős honvédtisztjelöltjei és az Altishti Akadémia utolsó éves altisztjelöltjei számára

egy kiváló alkalmat jelent az esemény arra, hogy harcászati helyzetben, közösen gyakorolhassanak bizonyos katonai mozzanatok” – fogalmaz Dr. habil. Horváth Tibor ezredes. Az NKE HHK egyetemi docense, intézetigazgatója szerint erre azért is van szükség, mert végzés után a tisztjelöltek és az altisztjelöltek is csapatokhoz kerülnek majd, ahol közösen kell dolgozniuk a mindennapokban. Ezért jó alkalom a gyakorlat arra is, hogy megismerjék egymást, képességeiket, felkészültségüket.





A gyakorlatot egy hosszabb előkészítő-tervező munka előzte meg, majd a mintegy két századnyi katonanövendékből létrehozták a megfelelő katonai szervezeteket: a rajokat, szakaszokat és a századot. Ezeket az alkalmi kötelékeket aztán össze is kellett kovácsolni. A támadó század már előző nap elfoglalta a körletét, majd másnap végrehajtotta magát a támadást. A védekező szakasz feladata pedig az volt, hogy ezt a támadást valamilyen módon megakadályozza, megghiúsítsa. Horváth Tibor elmondta, hogy a honvédtisztjelöltek a saját szakterületüknek, specializációjuknak megfelelően hajtották végre a gyakorlatot, így például egy lövészsakasz vezetését, vegyi védelmi mentesítést vagy különböző logisztikai feladatokat. Utóbbiak közé tartozott például az üzemanyaggal, élelmiszerral, lőszerrel való ellátás megszervezése és lebonyolítása. Burszán Botond honvédtisztjelölt a katonai logisztikai alapképzési szakon, a páncélos- és gépjárműtechnikai modulon végzi tanulmányait. A végzős hallgató elmondta, hogy az előkészítő munka során, a felderítés információi alapján a tábor területén helyeztek el egy javító- és egy lőszerellátó pontot. Emellett felderítették a vontatási útvonalakat, amelyek közül az egyik esős időben is jól járható. A bázis két bejáratahoz ellenőrző-átesztelő pontokat (EÁP) telepítettek, így megfelelően tudják ellenőrizni a beérkező járműveket. „A gyakorlat egyik fő célja az volt, hogy a hallgatók számot adjanak az elmúlt négy évben elsajátított ismeretekről gyakorlati

terepen, éles harcjárművek és technikai eszközök között” – mondta el Horváth Tibor ezredes, aki szerint a hegyes, dombos, fákkal, növényzettel erősen benőtt terep szakmai szempontból is nagyon ideális volt a gyakorlat helyszínének. A feladatok között szerepelt vegyianyag-mentesítés is. Dr. Berek Tamás alezredes, tanszékvezető egyetemi docens elmondta, hogy a gyakorlat során egy mérgező harci anyag által szennyezett páncélozott szállító harcjármű és egy katonai teherautó mentesítését kellett elvégezniük a katonanövendékeknek. A szakember hozzátette, hogy a valós helyzetekben is igaz, hogy a maradandó típusú mérgező harci anyagok esetében a lehető leggyorsabban meg kell kezdeni ezt a munkát.

A gyakorlaton részt vett Barsy Richárd honvéd altisztjelölt is, aki a végzés után fegyverműszerészként fog szolgálni Székesfehérváron. Szerinte a gyakorlat kiváló lehetőséget nyújtott számukra, hogy kipróbálhassák az elmúlt években megszerzett tudásukat. Úgy véli, a honvédtisztjelöltek és altisztjelöltek sok feladatban tudtak hatékonyan segíteni egymásnak, így a csapatokhoz kerülve már könnyebben tudnak majd együtt dolgozni. Ez is volt a gyakorlat egyik legfőbb célja Bozó Tibor dandártábornok szerint. Az Altiszt Akadémia parancsnoka elmondta, hogy történelmi pillanatról beszélhetünk az esemény kapcsán, hiszen az 1930-as évek vége óta először tartottak közös harcászati gyakorlatot a honvédtiszt- és altisztjelöltek.

Akkoriban az egykori Ludovika Akadémia és a Jutas Altisztképző Intézet növendékei gyakorlatoztak együtt. „Egy évvel ezelőtt határoztuk el Pohl Árpád dékán úrral, hogy hagyományteremtő szándékkal megszervezzük ezt a gyakorlatot, amely nagyon sok pozitív tapasztalattal szolgált. Az iskolarendszer sajátosságából adódóan a hallgatók most láttak először századkötelék-szintű gyakorlatot” – fogalmazott Bozó Tibor. A dandártábornok szerint a sikeres végrehajtásban nagy szerepet játszottak az intézmények oktatói is, akik a gyakorlat előkészítésében, megtervezésében is fontos szerepet játszottak, valamint mentorálták is a hallgató parancsnokokat. Bozó Tibor személyesen is részt vett a gyakorlat lebonyolításában, mert – ahogy ő fogalmazott – „igazi tapasztalatot csak így szerezhethet a katonai vezető”. Dr. Pohl Árpád ezredes szerint is példaértékű együttműködés alakult ki a kar és az Altiszt Akadémia között, aminek bizonyítéka a sikeres gyakorlat. „Terepen, harci járművek és eszközök között sikerült egy, a valós helyzethez közelítő harcászati gyakorlatot végrehajtani” – fogalmazott a HHK dékánja. Elmondta, hogy a honvédtisztjelöltek megízlelhetnék, milyen századparancsnoknak, szakaszparancsnoknak vagy rajparancsnoknak lenni: alegységeket vezetni, döntéseket hozni, parancsokat kiadni. „Megtanulhatták, hogyan működik egy alegység, milyen hatása van a döntéseknek és a parancsoknak, és hogyan kell azokat értelmezni” – fogalmazott a dékán, aki szerint a közös gyakorlat

beépül majd a képzési rendszerbe. Ez pedig azt is jelenti, hogy a jövőben várhatóan csak azokat avathatják majd honvédtiszt-té, akik részt vesznek egy ehhez hasonló zárógyakorlaton. ●

#### SAKMAI GYAKORLATOK A HHK-N

A Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar képzéseire szorosan hozzátartoznak az úgynevezett szakmai gyakorlatok is. A katonai üzemeltetés alapképzési szak hallgatói például az első szakmai gyakorlatot a 6. szemeszterben, kéthetes időtartamban, a Magyar Honvédség kijelölt katonai szervezeteknél, a választott szaknak, illetve specializációnak megfelelő feladattal hajtják végre. A második, egybefüggő négyhetes szakmai gyakorlatra az alapképzés 8. szemeszterében kerül sor. Ez az elsőtiszt beosztásra való felkészítést is jelenti egyben. A nemrégiben indult állami légiközlekedési alapképzési szak hallgatói összesen négy szakmai gyakorlaton vesznek részt. Az első egy kéthetes „túlélő kiképzés”, míg a többi gyakorlaton szakiránytól függően többek között kötelező ejtőernyős ugrásokat, irányító asszisztensi feladatokat és kiképzési repüléseket hajtának végre a szolnoki repülőtéren.

# Modern tömegmozgalmak és 1968 hagyatéka az Egyesült Államokban

SZÖVEG: DR. RADA PÉTER  
FOTÓ: INTERNET

*Idén a modern tömegmozgalmak születésének 50 éves évfordulóját jegyezzük. 1968 szimbolikusan és tulajdonképpen a gyakorlatban is az az év, amikor a világ olyan folyamatok tanúja lehetett, amelyek alapjaiban alakították át a társadalomról, gazdaságról, sőt a politikáról alkotott képünket.*

1968-ban sok minden történt, ami hatással volt a világra. Csak néhányat említve ezek közül a korszakalkotó események közül: Franciaországban diákok ezrei vonultak az utcára barikádokat emelve, a kapitalista fogyasztói társadalom igazságtalansága ellen tiltakozva. Mindez hasonlóan megismétlődött az NSZK-ban, amikor a *68er-Bewegung* emberek ezreit vitte az utcára. Az Egyesült Államokban tetőfokára hágtak a vietnami háború elleni tömegtüntetések; Mexikóvárosban pár nappal a nyári olimpia megnyitója előtt a korrump rezsim ellen tüntetők közé lőttek, 300 fiatal halálát okozva a Három kultúra terén; a prágai tavasz pedig 1956 után a második jelentős kísérlet volt a Szovjetuniótól való távolodásra a szocialista táboron belül. A társadalmi mozgalmak hatására világszerte új politikai, gazdasági gondolatok jelentek meg, új pártok alakultak, valamint új politikuskok erősödtek meg a politikai színtéren. Közülük többen a következő évtizedek meghatározó baloldali politikai szereplőivé váltak, mint a párizsi diáklázadás vezetője, Daniel Cohn-Bendit, ma zöldpárti EP-képviselő, Joschka Fischer, korábbi német külügyminiszter, vagy a 2016-os amerikai demokrata előválasztások során Hillary Clintont váratlanul megszorogató szociáldemokrata Bernie Sanders szenátor. A fentiekből is világosan kitűnik, hogy az 1960-as évek mélyreható politikai, gazdasági és társadalmi változások időszaka volt, amelyek meghatározták a következő évtizedeket, de

bizonyos esetekben a mai napig tartó hatásuk van az egész világ tekintetében. Nehéz összehasonlítani, hogy ezek a változások hol voltak a legradikálisabbak, mégis, ha egy ország befolyását ki kell emelni, akkor az mindenképpen az Egyesült Államok. Az Egyesült Államokban az 1960-as évek az állandó változás évtizede volt, a polgárjogi mozgalom megjelenésétől kezdve a Republikánus és a Demokrata Párt átalakulásáig. Az évtizedben 1968 hozta a legtöbb fordulót. Olyan események



Martin Luther King

jellemezték, mint Martin Luther King meggyilkolása Memphisben a Lorraine Motelben, ami ma a polgárjogi mozgalom múzeumának ad otthont, de éjszaka továbbra sem biztonságos környék, még autóval sem. Az elnökjelöltségért induló Robert Kennedy ellen merényletet követtek el Los Angelesben. Polgárháborús állapotokat idéző utcai zavargások voltak Washington belvárosában a ma legfelkapottabb DuPont és a szórazoztató központtá vált U utca környékén, vagy Chicago feketék lakta negyedeiben. Szintén ebben az évben váltotta Richard Nixon az elnöki széket a vietnami háborúba és a Great Society megteremtésébe belefáradt Lyndon Johnstont. De 1968-ban jutott el először ember a Holdig. Az Apollo-8 még csak megkezdte az égitestet, 1969-ben az Apollo-11 szállt le először a Holdra. 1968 kulturális szempontból is kiemelkedő év volt, olyan korszakalkotó filmeket mutattak be, mint a nemrég elhunyt, világhírű cseh Milos Forman alkotását, a *Hairt*, a Stanley Kubrick rendezte *2001: Űrodüsszeiát*, vagy a Charlton Heston-féle *Majmok bolygóját*.

Annak ellenére, hogy 1968 kapta a legtöbb reflektorfényt a bekövetkező események miatt, a változások jóval korábban, tulajdonképpen a II. világháború után, a *baby boom*mal kezdődtek. Azok, akik közvetlenül a második világháború után születtek, az 1960-as években kerültek be tömegesen az egyetemekre. A felsőoktatás infrastruktúrája túlterhelte, a kollégiumok zsúfolttá váltak, ennek egyenes következményeként az elégedetlenség és az önszerveződő vitakörök, diákegyesületek száma is növekedett. A diákok kritizáltak mindent, ami elavult, a politikai, társadalmi rendszert, az igazságtalan szabályokat. Az egyetemi elégedetlenség a vietnami háborúnak köszönhetően gyorsan kinőtte az egyetemi kampuszokat, és országos mozgalmakat indított el. A fiatalok gyökeres változást akartak elérni Washingtonban. A tömegkommunikáció fejlődésével és a televízió általánossá válásával az 1960-as években az egyébként elszigetelt események országszerte, sőt



Robert Kennedy

világszerte ismertté váltak. Például az egész országot sokkolta, amikor a Kent Állami Egyetemen a nemzeti gárda a vietnami háború ellen tüntető tömegbe lőtt, és négy diák meghalt. Bizonyos esetekben a politikai és társadalmi mozgalmakat össze is kötötte a média. Az amerikai polgárjogi mozgalom vezetői globális kontextusban kezdték értelmezni az elnyomás elleni küzdelmüket, és inspirációra találtak többek között az algériaiak szabadságért vívott háborújában, az afrikai dekolonizációs folyamatban, a kommunista vagy éppen jobboldali diktatúrák elnyomása ellen küzdőkben szerte a világon. Az egyetemek a változás motorjai és első „áldozatai” voltak. Az oktatás tömegessé vált, a liberális, egalitáriánus eszmék, a feminizmus, a kikényszerített diverzitás, a pozitív diszkrimináció és a szólásszabadságot is korlátozó, egyre túlzóbb politikai korrektség hatalmába kerítette az egyetemeket. Az egyetemi adminisztráció, a vezetők vagy a követett eszmék az Egyesült Államok legnagyobb egyetemén azóta is követik ezt az irányt, így egyre nagyobb a szakadék a társadalom egésze és az Ivy League egyetemeken végzett elit között. Az 1960-as években a baloldal országszerte megerősödött az Egyesült Államokban, ami mögött a katonai sorozás és annak egyre nagyobb mértéket ölt elutasítása volt. Az ellenállásra inspirációt adott többek között, hogy olyan ismert és népszerű személyek utasították el nyilvánosan a sorozást, mint Muhammad Ali. Ugyanakkor szintén általános nemtetszést váltott ki, hogy az elit tagjai, a befolyásos családok elérték, hogy fiaikat irodai munkára osszák be, vagy egészségügyileg alkalmatlannak tartásuk őket. Így került el a vietnami háborút többek között Bill Clinton, George Bush vagy Donald Trump. Az 1960-as évek mozgalmába befáradt demokrata elnök, Lyndon Johnson olyan erős kihívóra talált a párton belül, mint Robert Kennedy, ami miatt végül inkább visszalépett az előválasztások során 1968-ban. Mindez a politikai változásra való igényt jelezte, mert példa nélküli volt, hogy hivatalban lévő elnök ellen ilyen erős ellenállás alakuljon ki a saját pártján belül. Az 1960-as évek társadalmi mozgalmi vitathatatlanul átalakították a Demokrata Pártot, és a párt szavazóbázisa is megváltozott. A demokraták balra toldódtak, és a polgárjogi kérdések mellett a szociális igazságosság (mint a női egyenjogúság) egyre hangsúlyosabban jelent meg a politikai programban. A baloldal megújulását nehezítette, hogy a polgárjogi mozgalom időben egybeesett a vietnami háborúval, így a figyelem jelentős része elterelődött, és az újító vagy arra hajlandó demokrata politikuskok, mint Johnson elnök sem tudtak kizárólag a társadalmi fejlődésre koncentrálni. Nem véletlen, hogy Martin Luther King a kezdetektől elzárkózott attól, hogy a háborúellenes mozgalomra is építsen. A két folyamatot ugyanakkor nem lehetett sokáig szétválasztani, és a béke, valamint a társadalmi igazságosság jelszavai – leginkább a kommunista diákvezérek

hatására – összeolvadtak, majd a populáris kultúrában is megjelentek. A drokkultúra terjedése, a zene átalakulása és a hippimozgalom megjelenése is ennek a folyamatnak az egyik eredménye. Megjelentek a politikáról, társadalomról önálló és bizonyos esetekben szélsőséges elképzelésekkel rendelkező, teljes egyenlőséget követelő csoportok és szekták. Ezek közül a leghírhedtebb, a szélsőségesen erőszakos „hippipünkösdistá”, a nemrég a börtönben meghalt Charles Manson vezette szekta volt. A The Beach Boys zenekarral is közeli kapcsolatot ápoló Manson az amerikai folklórban a gonosz megtestesítőjévé vált, miután követői kilenc embert gyilkoltak meg 1969-ben.

A folyamatos megújulás súlyos ellentéteket szült a baloldalon, és leginkább az lett az eredménye, hogy a mozgalmat nem lehetett egyben tartani. A politikai megújulásnak a Demokrata Párton belül is számos ellenzője volt, a vezető demokrata politikusokra nézve pedig kifejezetten veszélyes volt. Ugyan a háttérben húzóó okok nem egyformák, és nagyon összetettek voltak, de John Kennedy 1963-as meggyilkolása után, ahogyan korábban említettük, öccsét, Robertet és Martin Luther Kinget is 1968-ban ölték meg, Allard Lowenstein New York-i politikust, a polgárjogi mozgalmak egyik élharcosát pedig 1980-ban. Ezek a gyilkosságok mély nyomot hagytak az amerikai baloldalon, mert azok a személyek, akik képesek voltak változásokat hozni, de ugyanakkor mérsékelni is követőiket, merényletek áldozatai lettek. Az 1960-as évek mozgalmi radikálisok kezébe kerültek. Ilyen volt például a Michigani Egyetemen alakult szélsőbaloldali radikális Weather Underground szervezet, amely az elit ellen – beleértve a demokratákat is – hirdett háborút, és később terrorcselekményeket is végrehajtottak, kormányzati épületekben – többek között a State Departmentben – okozva kárt. Nem véletlen, hogy Jimmy Carter rövid periódusától eltekintve, a hidegháború végéig a republikánusok uralták a Fehér Házat.

1968 mai napig tartó hagyatéka, hogy ebben az évben szerzett üzleti diplomát a Pennsylvanai Egyetemen az egyik ismert New York-i üzletember fia. Ennek a fiatalembernek a politikáról, gazdaságról, társadalomról, megosztottságról, kisebbségekről, vagy éppen a közép- és munkásosztályról kialakított képét éppen az 1960-as évek változásai és mozgalmi alakították. Donald J. Trump ma az Egyesült Államok elnöke, és győzelmét annak a mozgalomnak és a középosztály általi támogatottságának köszönheti, akik az 1968 óta domináns elit, a politikai korrektség, a liberális elvek uralmából ábrándultak ki. Az Egyesült Államok vezető egyetemeit, a legnagyobb cégeket, a washingtoni politikát nem kis mértékben irányították, irányítják azok a diákvezérek vagy „mozgalmárok”, akik fiatalon az 1968-as mozgalmak vezéralakjai voltak. Az általuk vallott liberális eszmék vitathatatlanul döntő befolyással voltak az Egyesült Államok és végső soron az egész világ fejlődésére az elmúlt 50 évben. ●



A Kent State egyetemi lövöldözés



Bernie Sanders



Donald Trump

# A vizet semmivel sem lehet helyettesíteni

SZÖVEG: PODOBNI ISTVÁN  
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

*„Adj halat az éhezőknek, és aznap megmented a haláltól. Tanítsd meg őt halászni, és örök életére jóllakott lesz” – idézte az ismert mondást Dr. Ilaria Perissi az NKE május végén rendezett Climatters konferenciáján, majd hozzátette: „Ma ez úgy hangzik, hogy tanítsd meg őt halászni, és kiüríti az óceánt.”*



Az Országos Fenntarthatósági Szakmai Nap keretében tartottak nemzetközi konferenciát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Az NKE Víz tudományi Kar Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézetének gondozásában szervezett Climatters rendezvény mára hagyománnyá vált az egyetemen, hiszen az idei a harmadik alkalom, amikor a klímaügyek kerültek fókuszba. Az eseményen az előadók górcső alá vették a környezet, a szűkösség, valamint a fenntartható megoldások kapcsolatrendszerét.

„A konferencia lehetőséget ad arra, hogy a fenntarthatóság az egyetemi érdeklődés középpontjába kerüljön” – fejtette ki nyitóbeszédében Dr. Kovács Gábor rektorhelyettes. Az oktatási rektorhelyettes rávilágított, hogy a tudomány általános vélekedése, hogy Földünkön pazarlóan gazdálkodunk, kizsákmányoljuk a természetet, mit sem törődve a fenntarthatóság biztosításával. „Kiemelkedik ezen fontos erőforrások köréből az egészséges ivóvíz mennyiségének szűkössége.” A dandártábornok kiemelte, hogy a természeti erőforrások megszerzéséért folytatott verseny globális szintű, ami közvetve és közvetlenül hatást gyakorol a tömeges mértékű illegális migrációra. „A természeti erőforrások nem végtelenek, ezekkel már most felelősségteljesen kell az emberiségnek gazdálkodnia, hogy az elkövetkező

nemzedékek is részesüljenek a természet adta javakból, az új nemzedékek ne kényszerüljenek a lakóhelyük elhagyására.” A rektorhelyettes beszédében ismertette az aktuális kutatások eredményeit, miszerint az emberiség közel 40 százaléka nem fér hozzá megfelelő mennyiségű és minőségű ivóvízhez. „A mi felelősségünk, hogy megoldást találjunk, amely mindannyiunk számára biztosítja a jövőt” – hívta fel a figyelmet Kovács Gábor. Hozzátette, hogy az NKE-n a köz szolgálatára kötelezik el magukat a polgárok: a biztonság kérdésköre az egyetem szinte összes felsőfokú képzését érinti. Ebben a témában mára a Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézetének munkásságával szinte az összes terület kiegészült fenntarthatósági és környezetvédelmi dimenzióval.

Dr. Ilaria Perissi, a Firenzei Egyetem fizikus-kémikus kutatója kifejtette, hogy napjaink egyik legnagyobb kihívása a fenntarthatóság kérdése. Véleménye szerint bolygónk állapota rosszra fordult, ennek kezeléséhez a környezetünkre káros emberi tevékenységet kontrollálni kell. Ismertette, hogy a téma fontosságát már közel 300 éve felismerte a tudományos közösség, azonban kvantitatív módszerrel csak Jay Forrester vizsgálódott a 20. században. Példaként a halászati szektort hozta fel, ahol a piaci igények kielégítésére az emberek kizsákmányolják

a természetet. „Adj halat az éhezőnek, és aznap megmented a haláltól. Tanítsd meg őt halászni, és örök életére jóllakott lesz” – idézte a mondást, majd hozzátette: „Ma ez úgy hangzik, hogy tanítsd meg őt halászni, és kiüríti az óceánt.”

Thomas P. Bostick kiemelte, hogy számos kihívással kell szembenéznünk: túlnépesedés, környezetszennyezés, klímaváltozás, genetikai módosulások. Az USA Szárazföldi Haderejének nyugalmazott altábornagya ismertette, hogy az ENSZ elemzése szerint 2050-re bolygónk lakossága újabb 2,5 milliárd fővel bővül, ha az aktuális tendencia folytatódik. További kérdés az élelmiszer-biztonság, valamint a vízgazdálkodás problémaköre: a lakosságnak 60 százalékkal több élelmiszerre lesz szüksége, viszont 40 százalékkal kevesebb vízhez tud majd csak hozzáférni. Az altábornagy civilben az Intrexon Corporation ügyvezető igazgatója, a céggel ezekre a problémákra keresik a megoldásokat. Az élelmiszer-ellátás megoldását a génmódosításban látja, amely segít meggátolni a pazarló életmódot. Thomas P. Bostick szerint az édesvízkészlet megtartása már más terület: „A vizet semmivel sem lehet helyettesíteni.” Véleménye szerint az emberiségnek hatékonyabb vízgazdálkodást kell folytatnia, hogy a következő évtizedekben elkerüljük a háborúkat és a katasztrófákat. „Jelenleg van elég víz mindenki számára, kérdés azonban, hogy megfelelően tudjuk-e használni a tudomány segítségével.” Prof. Dr. Kerekes Sándor társadalmi aspektusból közelítette meg a konferencia témáját, tudománytechnikai szemszögből vizsgálta a kérdést: a kapcsolódó társadalmi tervezés dilemmáit ismertette, a fenntarthatóság „szelíd” és „vad” problémáit mutatta be. Véleménye szerint a legtöbb nemzetközi szervezet már eljutott odáig, hogy tematizálja a problémákat, azonban a cselekvés elmaradt. A Kaposvári Egyetem professzora

szerint a problémák felismerése kulcsfontosságú, hiszen ha struktúrába tudjuk rendezni, akkor a megoldás megfogalmazásán és megvalósításán kell csak dolgozni. Azonban a „vad” problémákat sokkal nehezebb ilyen egységes rendszerben elhelyezni, így szakembereket is nehéz a megoldáshoz párosítani. Az egyetemi tanár kiemelte, hogy közös feladatunk ezeknek a problémáknak a megszelídítése és rendszerezése. Végül hangsúlyozta: „Ha nem birtokolni akarnánk, hanem csak használni, akkor a Föld megmenthető lenne.”

„A munkám, hogy elrontsam a napotokat, hogy megváltoztathassuk a jövőt” – kezdte előadását Prof. Dr. Daniel Brooks, a globális klímaváltozás szakértője. A Torontói Egyetem vezető kutatója rávilágított, hogy minden ország számára nemzetbiztonsági kérdés a klímaváltozás, így ez egyesíti a nemzeteket. Véleménye szerint nem tudjuk megállítani a jelenséget, csak lassítani: olyan politikát kell kialakítani, amellyel időt tudunk nyerni. A globális klímaváltozás következményeképp számos betegség elterjedése várható, ami minden élőlényt érint. Olyan járványok fognak megjelenni, amelyekről azt hittük, hogy már rég eltűntek. A professzor szerint újra jelen van a pestis, a sárgaláz, a kolera, emellett aktuális az ebola és a zikavírus elleni harc. Azonban felhívta a figyelmet, hogy az emberiség gyakran elfeledkezik a nagy kitérésű, azonban kisebb hatású betegségekről. Ezek a járványok gyakran felütik a fejüket, egyszerű megfázáshoz vagy hasmenéshez vezetnek, viszont éves szinten hatalmas károkat tudnak okozni. Daniel Brooks felhívta a figyelmet, hogy a vírusok elterjedése összefügg az emberiség technológiai fejlődésével és urbanizációjával. A professzor szerint ez egy olyan globális válság, amelyet csak együtt tudunk megoldani: a bioszféra megmarad, kérdés, hogy az emberek túlélnek-e. ●

## FENNTARTHATÓSÁG A JÓ ÁLLAM JELENTÉSÉBEN

„A jó kormányzás célja, hogy fenntartható államot valósítson meg” – mondta Besenyei Mónika, az NKE Fenntartható Fejlődés Tanulmányok Intézetének programvezetője azon a workshopon, amelyen a Jó Állam Jelentés fenntarthatósági hatásterületét vették górcső alá a szakértők a Climatters konferencia részeként.

Dr. Kaiser Tamás, az Államkutatási és Fejlesztési Intézet tudományos igazgatója ismertette, hogy a Jó Állam Kutatóműhely 2013 decemberében alakult meg, kutatásait a rá következő évben kezdhetette meg. A munka alapját képező Jó Állam Jelentés kiadása és fejlesztése azóta évről évre megtörténik, immáron a negyedik jelentés készült el a köz szolgálatára. Az igazgató kiemelte, hogy a kutatási portfóliójuk az évek során folyamatosan terebélyesedett, így speciális kutatási pillérekkel egészült ki a jelentés. De miért indult el a közös munka? Az elmúlt 10-15 évben felértékelődött az egyes kormányzatok teljesítményének mérése, erre számos szervezet, az ENSZ, az OECD vagy egyéb NGO-k készítettek mérési keretrendszert. Ezek között találhatóak egyes többdimenziós mérési struktúrák is. A nemzeti szintű kormányzati teljesítményértékelésben számukra mérföldkő volt a skót értékelési rendszer kiadása, amely fontos tanulságokkal szolgált a magyar jelentés elkészítéséhez. Nem egy átfogó, holisztikus képet akarnak alkotni, hanem egy jól megragadható koncepcióra kívánják felűzni az értékelést: „A kormányzati képességeket az egyes hatásterületeken keresztül mérjük. Ezek adják a Jó Állam Jelentés tartalmi és szervezeti pilléreit.” A többdimenziós, hierarchikus szervezeti struktúrához egy többdimenziós, hierarchikus mérési rendszer dukál a tudományos

igazgató szerint. A mérési rendszerük jelenleg 150 indikátort tartalmaz. Munkájukkal az államigazgatás, valamint az akadémiai kutatóközösség munkáját kívánják támogatni, hogy egy átlátható képet mutathassanak az államról. „A mi legfontosabb mércénk a mérhetőség: úgy kell szakmailag adekvát válaszokat adni, hogy azok megfeleljenek a mérhetőség kritériumának.” Kaiser Tamás szerint ezekhez hiteles, érvényes és megbízható indikátorok kellenek. A fenntarthatóság kérdéséhez hozzá kell kapcsolni a területi dimenziót, hogy a fejlődésorientált világban megfelelő választ tudjanak találni a vonatkozó gazdasági, versenyképességi, társadalmi és technológiai kérdésekre.

Bóday Pál, a Központi Statisztikai Hivatal főosztályvezetője az indikátorok szerepét mutatta be a hallgatóságnak. Véleménye szerint az információnak egy csomagolási szintet kell találnunk, amely célorientáltan tudja bemutatni számunkra a vizsgált kontextust: ez az indikátor, amely fókuszáltan, rögzített céllal kiemeli a nagy adathalmazból a lényegyet. Ezzel a kutatók célja, hogy a döntéshozást támogassák a bizonyíték- és véleményalapú indikátorokkal. „A fenntartható fejlődés mérését szolgáló indikátorok végső célja a folyamatok értékelése. A tendenciák ismerete lehetővé teszi a döntéshozók számára a stratégiaalkotást, előmozdítja a beavatkozást, és visszacsatolásként szolgálhat a már elvégzett feladatokról.” A fenntarthatóság szempontjából számos jelentésben és programban foglalt indikátor-, illetve mutatórendszer létezik: ilyen a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia, Agenda 2030, EU SDG vagy a Jó Állam Jelentés. Pétenyi Sára, az ÁKFI Mérés és Módszertani Iroda munkatársa a fenntarthatósági hatásterület mellett a mérések

és eredmények új vizuális megjelenítési lehetőségét ismertette. A Jó Állam Jelentésben a fenntarthatósághoz öt dimenziót rendeltek: éghajlatváltozás, természeti erőforrások, energia- és vízgazdálkodás, környezeti terhelések, társadalmi fenntarthatóság. A dimenziókhoz szintén öt mutatót párosítottak. A kutató kiemelte, hogy az egyes hatásterületek között nincs éles elhatárolás, például a fenntarthatósághoz szorosan kapcsolódik a közösségi jóllét, valamint a pénzügyi stabilitás és a gazdasági versenyképesség kérdése. Czippán Katalin, a Mérés és Módszertani Iroda fejlesztő szakembere a fenntartható fejlődés célrendszerének és a Jó Állam Jelentésnek a kapcsolatát mutatta be. Ismertette, hogy a legtöbb átfedés a közösségi jóllét hatásterület esetében található. A szakember kiemelte, hogy manapság szinte a legtöbb jelentés viszonyítja magát a fenntartható fejlődés célrendszeréhez. Czippán Katalin előadásában kitért a nemzetközi jelentések gyakorlatára is, bemutatta az ausztrál, az osztrák, valamint a svájci jó gyakorlatokat. „A Jó Állam Jelentés a kormányzat számára próbál egyfajta irányítót nyújtani” – emelte ki. A jelentés és a Fenntartható Fejlődési Célok közös nevezője véleménye szerint a jó kormányzás a fenntarthatóságért. Besenyei Mónika kiemelte, hogy a jelentés, valamint az intézet célja, hogy a témában kevésbé jártasak is döntési szemponttá tudják emelni a hatásterület kritikus pontjait. „A fenntarthatóság mindennek az alapja. Egy jó kormányzás célja, hogy fenntartható államot valósítson meg.” Felmerül a kérdés, hogy sikerül-e ezzel elérni a kritikus tömeget. A programvezető rávilágított, hogy az NKE-n azzal foglalkoznak, hogy a kérdéskört integrálják az egyetemi polgárok szemléletébe.



# „Minden ember alkotónak születik”

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**  
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

„Ha valaki alkot, akkor új értéket hoz létre, ez pedig egy ország számára kiemelt fontossággal bír” – mondta Orosz Lajos, aki nemcsak a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Közsolgálati Kiválóság Központ (KKK) megbízott vezetője, hanem kiemelkedő művészeti és tehetséggon-  
dozó munkája miatt 2018-ban hazánk egyik tehetségnagykövete is lett.

**Hogyan tudná meghatározni, mit jelent maga a tehetség?**  
Orosz Lajos: Az Új Nemzeti Kiválóság Program és a Génius Program tervezése során – amiben közreműködtem – sokat gondoltunk ezen. Abban az alapelvben egyeztünk meg, hogy mindenki tehetséges valamiben. Ahogy azt is gondoljuk, mindenki magában hordozza a tehetség ígérését. De nem mindenki tud kibontakozni, mert ehhez kell a szorgalom, sok-sok munka és kreativitás. Ha valakinek jó érzéke van a zenéhez, akkor hordozza a tehetség ígérését, de ez nem azt jelenti, hogy tehetséges zenész vagy zeneszerző lesz. Az mindig a szorgalom, a kreativitás és a tanulás komponensekből valósul meg. Ezek hiányában a tehetség ígéréte örökre csak ígélet marad. Éppen az a hivatása a Génius Programnak is Magyarországon, hogy minél több tehetségígéretből minél több tehetséges embert bontakoztassunk ki, és segítsük őket saját maguk kibontakoztatásában. A magyarok különösen büszkék arra, milyen sok tehetséges embert adtak a világnak, és remélhető, hogy ez így is marad. Azonban nem mindenki lesz például világhírű, kiváló zenei előadóművész. Lehet egy zenészből kiváló zenetanár vagy kiváló koncerttermi előadó. Mindkettő kibontotta a tehetségét, csak egyikük a művészetben az előadást, másikuk a művészet átadását tartja küldetésének. Úgy gondolom, aki elégedetten és harmóniában éli az életét, és úgy érzi, hogy alkothat, az beteljesítette ígérését, és ha az emberek alkotnak, értéket teremtenek a közösség számára.

**Őn is választott egy utat a kibontakozásra, hiszen ismert képzőművész.**

O. L. Középiskolás éveim során kezdtem el érdeklődni a képzőművészet iránt. Mesterről mesterre jártam, és folyamatosan alakult ki a művészeti elképzelésem, alkotótechnikám.

Művésztelepeken műhelyeket vezettem, nemzetközi művésztelepeken vettem részt. Hiszek abban, hogy mindenkinek van legalább egy olyan tevékenysége, amely az önkifejezése meghatározó formájává vált. Mindenki életében ott van a munkája, amelyben kiteljesedhet, de mellette jó, ha van még valami, amit nagyon szeret. Azt viszont nehéz megállapítani, hogy az általa kedvelt tevékenységet profi vagy amatőr szinten tudja folytatni. A művészeti írást nem találtam eléggé kifejezőnek ahhoz, hogy elmondhassam a világnak, amit szeretnék. Úgy gondoltam, hogy a kép bővebb értelmezést ad a személyeknek, ezért kezdtem el festeni. Most már csak képekhez írok verseket, legfőképp kisebb haikukat, és arról szólnak, amit a képekkel szerettem volna kifejezni, kvázi címként szolgálnak.

**Hogyan lett Önből tehetségnagykövet?**

O. L. Dr. Sulyok Katalin, a Tehetségnagykövet-választó Tanács elnöke vette fel velem a kapcsolatot, és kért fel a szervezetük nevében. A cím elnyerésének alapjául az egész életutam – a festői és a pedagógusi egyaránt – szolgált. Olyan személyeket keresnek, akik hitelesen képviselik a Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetségének filozófiáját a tehetséggon-  
dozás tekintetében. A szövetség azzal foglalkozik, hogy megkeresi, felkutatja a tehetségígéreteket az általános iskolától egészen az egyetemig, és folyamatosan támogatja őket tehetségük kibontakoztatásában. Ám nemcsak őket támogatja a szervezet, hanem a tehetségekkel foglalkozókat is.

**Említette a pedagógusi múltját. Ön hosszú éveken keresztül a Hétszínvirág Általános Iskola igazgatója volt, az ott végzett munkájáért is jelentős elismerésben, Ashoka-díjban részesült. Hogy emlékszik vissza erre az időszakra?**

O. L. Hiszek abban is, hogy minden ember alkotónak születik. Az életutam is ezt példázza. Tizenhét évig vezettem egy olyan iskolát, amelynek programja Magyarországon akkreditált alternatív pedagógiai programmá vált, és jogszabályban is megjelent, ez a Hétszínvirág Pedagógiai Program. Érdekes, hogy már akkor magas szinten használtuk az oktatásban és az iskolai közéletben az informatikai eszközöket, ami most kezdi megtalálni a helyét az iskola-rendszerben. Akkoriban nálunk minden gyereknek volt saját elektronikus folyószámlája és gazdálkodása; nem is tanórák voltak, hanem inkább projektek. Ez azt jelentette, hogy a gyerekek nem tanóraszerűen, hanem szabadon szervezett projektekben sajátították el a világ dolgait, és folyamatosan prezentálniuk kellett. Így nekik is volt lehetőségük arra, hogy kifejezzék saját magukat, és a tehetségüket kibontakoztassák. Ezért kaptam meg az Ashoka-díjat, amely „a társadalmi vállalkozók Nobel-díja”. Maga a jelölés is jelentős, mégis nagy meglepetés volt, mert egy három évig tartó kiválasztási folyamat eredményeként került erre sor. Jelenleg nagyjából 360 Ashoka-tag van a világon, akik a társadalmi folyamatok megújításán dolgoznak, orvosolni igyekeznek a társadalmi problémákat, többek között az oktatás, a pénzügy, a mezőgazdaság és az ökológia terén.

**Öt éve dolgozik a Nemzeti Közsolgálati Egyetemen.**

O. L. Öt éve az akkor még Vezető- és Továbbképzési Intézet (VTKI) szervezeti egységben kezdtem meg a munkavégzést. Ezt ma már Vezető- és Továbbképzési Központnak hívják. Az volt a küldetésünk, hogy nagyon rövid idő alatt megalkossuk a közsolgálati tisztviselők továbbképzési rendszerét. Remek munkatársakkal hozott össze az élet, Prof. Dr. Kis Norbert akkori nemzetközi és továbbképzési rektorhelyettes mutatott irányt a közös munka terén. Ebben nagy szerepe volt az Apertus Kft.-nek, amely akkor alakult meg, és „friss” céggként szinte a semmiből kellett alkotó módon felnőniük a feladathoz. Mára már elmondható, hogy nagy üzembiztonsággal működik a közsolgálati továbbképzési rendszer, továbblépésként az állami tisztviselői továbbképzés és a közsolgálati továbbképzés egységes minőségirányítási szabályzatát is megalkottuk. Ez jelentős innovációs potenciált hordoz, és jelenleg zajlik az implementációja számtalan fejlesztés mellett. Büszkén állíthatom, remek két-három év volt, ami alatt ezt létrehoztuk. Az elégedettségmérések alapján is vannak még fejlesztendő területek, de a rendszer működése üzembiztos, és az egyetemen folyó KÖFOP-fejlesztéseknek köszönhetően szakmailag is biztosított a fejlődés.

**Jelenleg az egyetem Közsolgálati Kiválóság Központját vezeti. Itt elsősorban a munkatársak kiválósága van a fókuszban. Mi a feladatuk?**

O. L. Tevékenységünket a Szervezeti és Működési Szabályzat, valamint a saját működési rendünk határozza meg. Jelenleg itt a KÖFOP-2.1.2. projekt támogatásával a 3-as alprojektben a központ fejlesztése zajlik. Rektor úr létrehozta az Egyetemi Kiválóság Kerekasztalt, amelynek munkájában tevékenyen részt veszünk. Elsősorban az oktatók, munkatársak kiválóságával foglalkozunk. Az Intézményfejlesztési Terv (IFT) jól meghatározza a kiválóság értékalapjait, hogy milyen legyen az egyetemünk az elkövetkezendő időszakban. Például fontos érték a nemzetköziesítés. A központ ezért az egyetemi dolgozók számára nyelvtanfolyamokat szervez, hogy ezzel az alapképességgel minél többen rendelkezzenek. Az egyetem nemzetközi tudományos láthatósága érdekében is képzést indítottunk, amelyen a nemzetközi tudományos adatbázisokba való bekerülés a képzési cél, az ottani jelenlét olyan alapérték, amellyel a tudományos munka minősége jelentősen javulhat.



## Orosz Lajos

Kedvenc könyv • *E. Fukuyama: A történelem vége és az utolsó ember*

Kedvenc zene • *Mozart a komolyzenében. IGT a könnyűzenében*

Kedvenc film • *A kör*

Az Informatikai Stratégia célkitűzésének megfelelően például arra van szükség, hogy magas szintű informatikai készségekkel is rendelkezzenek a kollégák, ezért informatikai képzéseket szerveztünk és szervezünk. Fontos a vezetés minősége az IFT szerint is, ezért a vezetőknek és kulcsembereknek vezetőképzési programot hirdettünk (FLIGBY), amely több részből áll. Mindez a személyes kiválóság felé vezet. Zajlik az egyetem értékeit közvetítő kompetenciafejlesztő tréningorozat is. A következő lépés a pedagógiai-módszertani képzések meghatározása és azok megtartása. A humán területen ősszel várható a kompetenciamérés. Az integrált HR-rendszer informatikai fejlesztése már az utolsó szakaszban van, jelenleg a karriertervezés és teljesítményértékelés folyamatain dolgozunk. Szintén ősszel tervezzük átadni az egyetem belső továbbképzési rendszerét támogató My Probono alkalmazást. Minőségirányítási munkánk sorából kiemelendő az egységes minőségértékelő felület, az EMiÉR kifejllesztése, a *Kiválóság kézikönyv* kidolgozása, valamint az egységes feladat-kataszter és folyamat-kataszter létrehozása. Prof. Dr. Padányi József tudományos rektorhelyettes irányításával elvégeztük az IFT és a Minőségfejlesztési Program értékelését, továbbá elvégeztünk egy tudományos láthatóság és eredményesség auditot. Dr. Nyikos Györgyi nemzetközi rektorhelyettes irányításával központunk készítette elő és támogatta az Európai Egyetemek Szövetségének tagjaként a Szövetség Intézményértékelési Programjában való részvételt.

○ **Hogyan jelenik meg a hallgatói tehetséggondozás a KKK-ban?**

O. L. A szabályzataink szerint a hallgatókkal nem feladatunk foglalkozni, ám már volt és van is két olyan tehetséges hallgató, aki velünk dolgozik. Nyitottunk feljüket, mert úgy gondoljuk, egy hallgatónak is van mit mondania tanárai számára. Ők valamiben annyira tehetségesek, hogy az fontos lehet: Urbanovics Anna a tudománymetriai képzés szervezésében vesz részt, Nagy Bianka pedig a professzori klubot vette át.

○ **Ön az Egyetemi Minőségügyi Bizottság elnökhelyettese is, az egyetem minőségügyi megbízottja. Milyen szerep jut a minőségbiztosításnak az NKE-n?**

O. L. Az NKE több szervezetből jött létre, a minőséget illetően adott elképzeléssel. Az elmúlt időszakban lezajlott integrációs folyamatokkal az egységesítésre törekedtek. Az Intézményfejlesztési Terv az egyetem minőségdokumentuma, minőségterületeinek és minőségcéljainak a foglalatja. A célokhoz minőségmutatók tartoznak, ezeket az egyetem vezetése rendszeresen értékeli. Az egyetemen minden szinten jelen van a minőségirányítás. Ha mindenki a minőségért dolgozik, akkor a minőségbiztosítás elérte a célját, ezt minőségkultúrának hívjuk. Az egyetem cél- és értékrendszere világos:

van Intézményfejlesztési Stratégia – ez a keret- vagy főstratégia, ebből ágazik le az Információs Stratégia és a Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Stratégia, Informatikai Stratégia. A vezetők rendszeresen áttekintik a működés különböző szegmenseit; a Rektori Tanács folyamatosan figyeli, megnézi, teljesíti és javítja a terveket, végrehajtás után pedig beszámoltat. A minőségirányítás következő nagy feladata, hogy tegye láthatóvá az európai felsőoktatási térségben az NKE-t.

○ **Ön szerint hogyan jelenik meg az NKE-n a hallgatói tehetséggondozás?**

O. L. Az egyetemnek jogszabályi kötelezettsége a tehetséggondozás. Az egyetem önmagában véve egy nagy tehetséggondozó gépezet, hiszen ide csak a legjobbak jönnek, akik még jobbak szeretnének lenni. Ezért az oktatók figyelnek arra, hogy minél többet és jobbat hozzanak ki a hallgatókból. Szellemi tehetségüket a hallgatóink tudományos diákkörökben bontakoztathatják ki. A szellem mellett fontos a test művelése is – az egyetemen nagyon komoly sportélet van. A sportegyesületekben és szakosztályokban számtalan lehetőség van testnevelési tehetségigérek kibontására. A szellem, a test mit sem ér a lélek emelése nélkül, ezért fontosak a művészetek. Láthatók ennek is jelei, például az évnemző ünnepségen is hallhattunk már saját verset szavalókat, és szinte minden ünnepségünkön jelen van a művészet; valamint ne feledjük el épített környezetünk inspiráló szépségét sem. Ez még nincs úgy egybefogva, mint a tudomány vagy a sport, de talán nem is kell. Meggyőződésem szerint egyetemünk el fog érkezni oda is, hogy nagyobb hangsúlyt fektet majd arra, hogy hallgatóink a művészetekben is megmutathassák tehetségüket. ●

### TEHETSÉGNAGYKÖVETEK

A tehetségnagykövetek valamely tehetségterületen országosan ismert és elismert személyek, akik munkájuk során a tehetséggondozás fontosságára hívják fel a figyelmet. A szimbolikus kinevezés célja, hogy a tehetségek fontosságának elfogadása minél szélesebb körben elterjedhessen, kialakítva hazánkban egy tehetségbarát társadalmat.

A Magyar Tehetség Nagykövete címet 2011-ben adományozta oda először a tanács. Az elmúlt években olyan személyek töltötték be a tehetségnagyköveti tisztséget, mint Alexander Brody, Sólyom László, Bogányi Gergely, Snétberger Ferenc, Veiszer Alinda, Polgár Judit, Freund Tamás, Miklósa Erika és Somlai-Fischer Ádám.

# Újabb partner a hazai versenyszférából

## Tovább bővíti kapcsolatrendszerét az NKE

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**  
FOTÓ: **CSALA ATTILA ARCHÍV, SZILÁGYI DÉNES**

*Együttműködési keretmegállapodást ír alá a MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt. a Nemzeti Közszolgálati Egyetemmel. A hazai központú multinacionális cég az egyetem katasztrófavédelmi és vízügyi területekkel foglalkozó tudományos intézményeivel fog szorosabban együtt dolgozni a jövőben. A tervezett közös munka részleteivel kapcsolatban Csala Attilát, a MOL Magyarország FF- (fenntartható fejlődés) és EBK- (egészségvédelem, biztonságtechnika, környezetvédelem) igazgatóját és Dr. habil. Vass Gyula tű. ezredest, az NKE Katasztrófavédelmi Intézetének igazgatóját interjúvolta meg magazinunk.*

○ Mi az Önök küldetése a magyar felsőoktatásban?

Csala Attila: A MOL elkötelezett a hazai oktatás támogatása mellett. Széles szakmai spektrumú és nagy létszámú képzett szakembert igénylő gazdasági szereplőként közös érdekünk az oktatás összes többi szereplőjével együtt – függetlenül attól, hogy ők a padban ülnek, vagy a katedrán állnak –, hogy a magyar felsőoktatás versenyképessége tovább erősödjön, és a fiatalok naprakész, a piaci igényeknek megfelelő, gyakorlatias tudásra tegyenek szert.

○ Hogyan képzeli el az ideális együttműködést a felsőoktatási intézményekkel?

Cs. A. Jelenleg olyan gyakorlatorientált, természettudományos és műszaki képzéseket támogatunk, amelyek kapcsolódnak a MOL alapvető tevékenységi köréhez. Úgy gondoljuk, hogy a fiatalok valós ipari körülmények között megtapasztalhatják szakmájuk nélkülözhetetlenségét, ami növeli elkötelezettségüket az olaj- és a vegyipar iránt, ezért nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy akár már a tanulmányaik során be tudjuk őket kapcsolni a vállalat körforgásába. Az oktatási intézményekkel való

partnerségeink tehát valós és kölcsönös együttműködésen alapulnak, amelynek fő területei az oktatás, oktatásfejlesztés, a szakmai és tudományos együttműködés, a pályaaorientáció és a szakember-utánpótlás.

○ Hogy tudna bekapcsolódni a MOL az egyetem oktatási rendszerébe? Milyen elméleti és gyakorlati lehetőségekkel tudnák kiegészíteni az NKE képzését?

Cs. A. Az együttműködés szakmai, tudományos, oktatási, kutatási közös feladatok, kezdeményezések, projektek megvalósítására irányul. Az oktatás vonatkozásában pedig elsősorban a beavatkozó katasztrófavédelmi, tűzoltói állomány képzése van a fókuszban, megismertetve az egyetemi polgárokkal a speciális olajipari, petrokkémiai létesítmények anyagainak, eseményeinek, beavatkozásának sajátosságait, együttműködést kialakítva az erre a területre létrehozott, optimalizált létesítményi tűzoltósági és egyéb beavatkozó erővel. Van néhány konkrét képzési elképzelésünk, amelyek részletein tovább kell még dolgozni, de némelyiket eseti jelleggel vagy pilotként már ki is próbáltuk. Ilyen például a veszélyes anyagokkal kapcsolatos

beavatkozások szabályainak megismerése; a felkészítés szénhidrogének jelenlétében történő tűzoltói beavatkozásokra; a nagy felületű éghetőfolyadék-tüzek habbal oltása, tartálytűzoltási ismeretek; üzemeltetések a MOL létesítményeiben, különösen a Dunai Finomítóban és a tiszaujvárosi iparterületen. Emellett a MOL szakemberei bekapcsolódhatnak egyes tárgyak oktatásába elméleti előadásos formában az NKE-n, majd gyakorlati órák keretében a MOL létesítményeiben.

○ Milyen elemekkel tudná kiegészíteni a MOL az egyetem kutatási palettáját? Milyen területekre fókuszálnának?

**Cs. A.** Az olaj- és vegyipar ipar- és folyamatbiztonsága, tűz- és baleset-megelőzési, kárelhárítási, tűzoltási stb. szakterülete nagyon szerteágazó, és rendkívül keveset kutatott téma. Az egyes fókuszterületek fejlesztéséhez hozzá tudnának járulni az NKE hallgatói, oktatói és kutatói, amit különböző témahirdetésekkel (például TDK, szakdolgozat, PhD), illetve célzott megkeresésekkel is ösztönözni kíván a MOL. E kutatásokat számos módon tudjuk támogatni, így konzultációval, helyszíni együttműködéssel vagy akár empirikus kutatások feltételeinek biztosításával. Az együttműködés ily módon hozzá tud járulni új tudományos ismeretek és eredmények eléréséhez, egyidejűleg támogatva a MOL üzemvitelét és fejlesztési törekvéseit.

Ugyanakkor éppen a terület sajátos jellege az oka, hogy bizonyos részterületek egyik legmagasabb szintű művelőjévé vált a MOL, amely ismereteket a képzési intézményekkel való együttműködéssel a jövő szakembereinek felkészítésébe lehet beépíteni. Ma még kevésbé az egyetemi szintű, sokkal inkább az operatív képzés a fő irány, de az NKE Katasztrófavédelmi Intézettel való együttműködés ezt a lehetőséget megnyitja.

○ Milyen tehetséggonozó programokat kívánnak létrehozni az együttműködés során?

**Cs. A.** A jó példa mint első lépés ezen a téren már működik. A MOL a FER Tűzoltóság és Szolgáltató Kft.-vel közösen a múltban is és jelenleg is együttműködik az egyetemmel ezen a téren: az Intézményi Tudományos Diákköri Konferencia Katasztrófavédelmi Intézet katasztrófavédelem szakos, a tudományos diákköri konferencián kiemelkedő teljesítményt nyújtó hallgatói részére hagyományosan különdíjakat ajánlunk fel. Természetesen ez egyelőre az első lépés, de az együttműködés részeként itt is nyitottak vagyunk a hosszú távon mindkét fél számára eredményes további együttműködési lehetőségek közös kialakítására.

Egyébként fontos kiemelni, hogy a MOL évek óta működtet egy már többszörösen is díjnyertes tehetséggonozó programot, a Growww-t, amely a frissdiplomások számára páratlan lehetőséget kínál, hogy karrierjüket a kelet-közép-európai régió egyik legnagyobb vállalatánál kezdjék. A program segítségével a MOL az iparági szakemberek új generációjának fejlesztésére törekszik, lehetőséget nyújtva számukra, hogy ösztönöz

és együttműködő környezetben tanulhassanak, szakmailag kiteljesedhessenek. A program a kategóriájában legmagasabb, közel 90 százalékos megtartási aránnyal büszkélkedhetett 2017-ben, és az indulás óta több mint kétezer tehetséges fiatal helyezkedett el a vállalatnál a világ minden tájáról. Az intenzív egyéves program nyitva áll minden frissdiplomás számára (természetesen a jelentkezést követően egy felvételi eljárás következik, amelyet sikerrel kell teljesíteni a bekerüléshez), lehetőséget nyújtva arra, hogy a frissdiplomások betekintést nyerjenek a MOL-csoport működésébe az üzleti és a funkcionális területeken egyaránt. A munkahelyi tanulás és a különböző MOL-os ipari területeken tett látogatások mellett a fiatal szakemberek elmélyíthetik tudásukat a strukturált üzleti oktatási programon keresztül, ami szintén kiváló lehetőség arra, hogy a vállalat felső vezetőivel szakmai kapcsolatot alakítsanak ki. Minden résztvevőt egy mentor támogat, aki szakmai útmutatást és visszajelzést nyújt, valamint segíti a dinamikus, interkulturális munkakörnyezethez való alkalmazkodást.

○ Véleményük szerint milyen készségekkel és képességekkel kell rendelkezni egy 21. századi frissdiplomásnak ahhoz, hogy felvételt nyerjen az Önök szervezetébe?

**Cs. A.** Stratégiánk megvalósíthatóságához az egész vállalatcsoport tekintetében végig kellett gondolnunk, hogy melyek azok



a közös értékek, amelyekkel mindannyian azonosulva tudjuk hatékonyabban, jobban együttműködni sikerre vinni a vállalatot. Nagyon sok, a vállalat minden szintjét érintő munka, megfontolás eredményeképpen négy értéket tekintünk alapvetőnek a MOL-ban, ezek az emberközpontúság, a tulajdonosi szemlélet, a tettvagy és az ügyfélközpontúság. Magyarán üzletmenetünket jelenleg olyan munkatársakra építjük, akik magas szintű szaktudással rendelkeznek, ambiciózusak, nyitottak az együttműködésre, mernek kezdeményezni, tettere készek, és munkájukat a jó gazda szemlélettel végzik. Azt gondolom, teljesen természetesen ugyanezt várjuk el a jövőben hozzánk csatlakozóktól is.

○ Az egyetem hogyan tekint az együttműködésre?

**Vass Gyula:** Az NKE Katasztrófavédelmi Intézet készen áll a MOL-lal való együttműködés meglévő alapokra épülő fejlesztésére. Közös érdekünk a szakmailag versenyképes, de ugyanakkor biztonság tudatos szakember-utánpótlás biztosítása, amelynek érdekében közös erőfeszítéseket teszünk a magas szintű oktatási feltételek biztosítása és a közös célokat szolgáló kutatás fejlesztése területén. A katasztrófavédelmi szabályozás hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezetek tevékenysége kiterjed a jogszabályi követelményeknek történő megfelelésre, a legjobb iparágai gyakorlatnak megfelelő eljárások alkalmazására,



az EBK és társadalmi kockázatok kezelésének magas szintű biztosítására. A MOL mint iparvállalat EBK- és társadalmi teljesítményének növeléséhez és támogatásához véleményünk szerint szükséges a megfelelő szintű felsőoktatási szakmai, tudományos, oktatási és kutatási együttműködés kialakítása és fejlesztése. Ebben az együttműködési feladatban az NKE katasztrófavédelmi és vízügyi szakterületein működő oktatási egységének hatékony részvételét biztosítani tudjuk.

○ Ez hogyan néz majd ki a mindennapokban?

**V. Gy.** Az egyetemen meglévő katasztrófavédelmi alap- és mesterképzésre, valamint az indítani tervezett tűzvédelmi alapképzésre jellemző a gyakorlatorientált felkészítés, amely a katasztrófavédelem hatósági és veszélyhelyzet-kezelési szaktevékenységében érintett üzemeltetők közreműködése nélkül elképzelhetetlen lenne. Az elméleti oktatás szakmai megalapozását segíti a külső iparból jövő gyakorlati oktatók alkalmazása, amelyben már rendelkezünk tapasztalatokkal. Az iparbiztonság és a tűzvédelem területén is számos olyan tantárgy és ismeretanyag van, amelynek részét képezik a külső oktatók előadásai és szemináriumai is. Számos lehetőség nyílik továbbá az elméleti ismeretek ipari telephelyen történő gyakorlati elmélyítésére is, amelyek között az egyes kurzusokhoz tartozó üzemeltetések, tűzoltási és mentési, valamint a belső és külső védelmi terv gyakorlatokat lehet megemlíteni. Az oktatás fontos része a szakmai gyakorlat, amelyet a hallgatóink már a konkrét szaktevékenység helyszínén végeznek el, ahol megismerik a jogszabályi követelmények gyakorlatban való megvalósulásának eljárási és módszertani elemeit és nem utolsósorban a kőolaj és gázipar ágazatspecifikus technológiáját, sajátos irányítási és védelmi modelljeit. Az oktatás minőségét mindenképpen növeli a tananyagok és módszertani anyagok vagy más szakmai kiadványok közös kidolgozása is. Nem kevésbé fontos a szakmai napok, konferenciák lebonyolításában történő együttműködés, amely meglévő, szervezetek közötti hagyományokkal rendelkezik.

○ A KVI célkitűzése, hogy képzési portfóliója, az egyes szakok képzési és kimeneti követelményei igazodjanak többek között a gazdasági szereplők képzési igényeihez. Erre van lehetőség?

**V. Gy.** A speciális képzési igényeknek történő megfelelésre a levelező katasztrófavédelmi alap- és mesterképzések adnak jelenleg lehetőséget, ahol a többségében másoddiplomás hallgatók tehetnek szert egyedi katasztrófavédelmi, tűzvédelmi és iparbiztonsági képességekre és készségekre. Ezt a célt szolgálja még többek között a katasztrófavédelmi alapszak ez évben induló iparbiztonsági nappali kurzusa is, amelynek végzetével fiatal, pályakezdő szakembereket fogunk kibocsátani. Természetesen a képzés tartalmát a folyamatosan változó megrendelői igényekhez igazítjuk. ●

# Játékkal a vezetői szemléletformálásért

SZÖVEG: SZŐR ÁDÁM

*A Nemzeti Közszolgálati Egyetem mintegy 70 vezető beosztású alkalmazottja és kulcsembere vett részt abban a játékos, vezetésfejlesztő szimulációban, amelyet a világhírű pszichológus, Csíkszentmihályi Mihály professzor és munkatársai dolgoztak ki FLOW is Good Business (FLIGBY) néven.*

„A jövőképpel rendelkező vezetők legfontosabb megkülönböztető tulajdonsága az, hogy hisznek egy olyan célban, amelyből nemcsak ők maguk húznak hasznot, hanem mások is.” Ez az idézet Csíkszentmihályi Mihály Széchenyi-díjas pszichológustól származik, aki az úgynevezett flow-élmény leghíresebb kutatója. Ez egy olyan állapotot jelent, amikor az ember teljesen elmélyül abban a tevékenységben, amit csinál. A koncentráció és a kontroll érzése ekkor nagyon magas, és az ember úgy érzi, hogy megszűnnek a mindennapi problémák, a gondok háttérbe szorulnak. Ezt az állapotot bármilyen tevékenység kiválthatja, például sportolás, művészet, vállalkozás, a gyerekekkel való foglalkozás vagy akár a futószalag melletti munka. A flow nem a tartalomtól függ tehát, hanem attól, hogy az egyén képességei és az adott kihívások milyen viszonyban állnak egymással. Ez az állapot nemcsak az egyének, hanem nagyobb közösségek, akár nemzetgazdaságok szintjén is értelmezhető. Ha ugyanis a döntéshozók arra törekednek, hogy olyan körülményeket alkossanak, amelyek hozzásegítik a polgárokat saját flow-állapotuk megtalálásához, érezhetően javul az adott közösség tagjainak életminősége.

Erre az elméletre alapozva jött létre a Csíkszentmihályi Mihály professzor és az ALEAS Simulations által megvalósított FLOW is Good Business projekt, amelynek eredményeképpen megszületett a vezetésfejlesztő szimuláció, amely 29 alapvető vezetői készséget tesztl és mér. Ilyen például az elemzőkészség, a kommunikáció, a konfliktuskezelés vagy az intuitív gondolkodás. A résztvevő egy kaliforniai borászatot irányít egy interaktív, filmformátumú játékban, amelynek során döntéseket hoz a vállalati stratégiával és a mindennapi ügyekkel kapcsolatban, miközben újra erőssé kell tennie a belső ellentétéktől szétfeszített csapatát. A cél, hogy a borászat elnyerje a nemzetközi Spirit of the Wine díjat, és olyan munkahelyé váljon, amely

**fligby**

a profittermelésen túl képes a szervezet érintettjei számára értékes és vonzó környezetet teremteni. Ehhez pedig olyan fontos csoportokkal is ki kell egyez-

nie, mint a szőlőbirtok szomszédainak közössége, és fenntartható növekedést biztosító technológiákat kell integrálnia. „Komplex vezetői szemléletformálásról van szó, amely bemutatja a flow-állapot értékteremtő erejét, és újszerű eligazodási pontokat kínál világunkban” – mutatja be a program lényegét Kovács Petra pszichológus. A FLIGBY-t az NKE-n szervező Közszolgálati Kiválóság Központ munkatársa elmondta, hogy a Csíkszentmihályi professzor által leírt felelős vezetői magatartás a modern közszolgálati szervezetek számára is fontos iránymutatást ad, hiszen képes egyéni és kollektív szinten is kihívó célokat kínálni, miközben az általa generált tanulási folyamat a közösség épülésének talán legfontosabb forrása. A FLIGBY alapvetően a döntésekről szól, segít felismerni a példamutató erejét, és megmutatja, hogy miként formálják döntéseink a saját sorsunkat és mások életét. „Akkor válik valaki vezetővé, amikor elkezd meghozni saját döntéseit, és ezek következményeiért vállalja is a felelősséget” – mondja Kovács Petra. Az NKE-nek a FLIGBY-programban való szerepvállalása azért is lehet fontos, mert a Csíkszentmihályi professzor által megfogalmazott flow-alapú vezetői szemlélet értékrendszere és az NKE által felvállalt értékek egybeesnek, valamint a vezetésfejlesztő szimuláció összhangban van az NKE vezetői kompetenciafejlesztő megközelítéseivel. Emellett az NKE a FLIGBY-programhoz kapcsolódó nemzetközi kutatásban való részvétellel az egyetemi és közigazgatási világban is közismertségre, illetve pozitív viszcacsatolásokra számíthat.

A szimulációs programot minden résztvevő egyénileg játssza végig, általában 6-8 óra alatt, egy 2 hetes periódus során. Ez alatt technikai támogatás, tartalmi-módszertani konzultáció





és gazdag médiakönyvtár segíti a zökkenőmentes és tartalmas játékelményt, tanulást. A szimulációhoz kapcsolódó osztálytermi (blended learning) program a játékot megelőző nyitó előadásból és két, a játék lezárása után megrendezett, úgynevezett visszajelző-fejlesztő előadásból áll. A vezetői szintű munkatársak jelentős része részt vett a szimulációban, akik részletes riportokat kaptak a vezetői profiljukról, mint ahogy a csapatokkal kapcsolatban is volt visszajelzés a záró workshopon. Azt fontos kiemelni, hogy mindenki csak a saját eredményét és értékelését ismerheti, de egyfajta csoportkép is kirajzolódik az eredményekből, amit össze lehet majd mérni az úgynevezett FLIGBY-sokaság teljesítményével. Ebből pedig látni lehet majd a vezetői képességek azon területeit, amelyek esetében szükség lesz vezetői továbbképzésekre.

Szalontainé Dr. Czettisch Barbara főtitkárhelyettes sokat foglalkozott a szimulációs programmal, amelyet alapvetően jó dolognak tart, egyrészt mert a szimulációs játék érdekes, és leköti az alkalmazó figyelmét, de nem megterhelő. Másrészt a vezetői képességek fejlesztése szempontjából rendkívül hasznos, főleg úgy, hogy egy zárótréningen fel is dolgozták az eredményeket, és írásos visszajelzést kapott az eredményéről. Ugyanakkor véleménye szerint önmagában a szimulációs játék nem ad teljesen valós képet a vezetői készségekről, ezért nagyon várja a kompetenciamérést, amely a vezetőképzési program következő része lesz. Szerinte a résztvevők sokszor egymásra is hatással voltak a folyamat során, előfordult, hogy azok, akik részt vettek a programban, megbeszélték döntéseiket, és így egymást befolyásolták véleményükkel, észrevételeikkel. Ő mindenesetre mindig úgy döntött a játék során, ahogy azt a valóságban is tenné. Kozma Zsófia rendezvényszervezési osztályvezető egy nap alatt végezte el szimulációt, amelyet érdekesnek talált, és ami le is kötötte a figyelmét. „Sok olyan szituációt mutatott be, amelyből

tanulhatunk, hiszen szinte minden munkahelyen vannak érdekellentétek a dolgozók között” – fogalmaz Zsófia, aki azonban a döntések meghozatalakor a felkínált lehetőségek között nem mindig találta meg azt az opciót, amelyet ő a valóságban választott volna. Emellett többször tapasztalta azt is, hogy bizonyos döntések után teljesen más következmények születtek, mint amit választott. Javaslatára szerint érdemes lenne időkorlátot megszabni a döntések meghozatalára, „hiszen a valóságban rendezett megbeszélésen azonnal kell reagálni, és sokszor ebből mutatkozik meg az, hogy valaki milyen jellem, azaz képes-e higgadtan kezelni a konfliktust”.

Huszi Levente szerint a FLIGBY egy zseniálisan megkonstruált fejlesztő játék. Az NKE Nemzetközi Irodájának vezetője először gyanakodva fogadta, hogy egy videójátékon keresztül kell vezetői képességeket gyakorolni, különböző döntési helyzeteket modellezve, de amint megismerkedett a játékkal, egyértelműen megnyerte magának a kivitelezés mögötti professzionalizmus, leleményesség és kreativitás. „Külön öröm volt az általam nagyra becsült Csíkszentmihályi professzor műhelytitkaiba bepillantást nyerni: tetszett, hogy az egyes videójelenetek között lehetőség van a játékba épített szakmai könyvtárat böngészve vezetélméleti interjúkat, cikkeket, szakmai véleményeket olvasni és meghallgatni, ami számomra teljessé tette a szórakoztatva tanulás élményét” – mondta. Huszi Levente biztos abban, hogy a „gamification”, vagyis a játékba ágyazott tudás és oktatás a jövő egyetemeinek egyik legfontosabb eszköze lehet. A FLIGBY kiváló példája ennek az új oktatási irányzatnak.

A tervek szerint június végén látogat majd ismét az NKE-re Csíkszentmihályi Mihály professzor, aki ad majd egy összefoglaló értékelést is az intézmény számára az eddigi szimuláció tapasztalataiból. Az NKE Közzolgálati Kiválóság Központ pedig a jövőben további vezetők bevonását is tervezi a programba. ●

### A LEGTÖBBET IDÉZETT ÉS HIVATKOZOTT MAGYAR TUDÓS A VILÁGON

Az 1934-ben született Csíkszentmihályi Mihály a legnagyobb élő pszichológusok egyike. Példátlan szakmai elismertségét a flow-állapot leírásával alapozta meg. Életművében és számos nyelvre lefordított könyveiben azon örök kérdésekre adott választ, hogy mi a boldogság, és hogyan leszünk boldogok. Csíkszentmihályi Mihály olyan magyar „celebritás”, akinek ismertsége és elismertsége már nemcsak a tudományos, hanem a népszerű irodalmi körökben is világklasszis szintű. A flow-elmélet pedig olyan hungarikum, amely jelenleg az egyetemes tudományos világ egyedülálló hivatkozási pontja. A szakember tagja a Magyar Tudományos Akadémiának, élő kapcsolata van a magyar tudományos élettel és üzleti világgal. Csíkszentmihályi professzor 2007-ben egy magyar vállalkozással – a budapesti és Los Angeles-i székhellyel is rendelkező ALEAS Csoporttal – társult a flow-elmélet elemző-értékelő, játékalapú (assessment edugame) feldolgozására. Az elkészült program nemcsak egy magyar fejlesztőcsapat sikere, hanem egy szimbolikus történet is egyben: a magyar leleményesség és innováció találkozik a magyar tudományos sikerrel. Csíkszentmihályi Mihály tavaly novemberben a *Vezetői szerepek és felelősségek a közjó megteremtésében* címmel tartott előadást az NKE-n. Ebből az alkalomból Prof. Dr. Patyi András rektor a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Gyűrűjét adományozta a neves professzornak. Az elismeréssel a szakterületén elért kiemelkedő tudományos teljesítményét, a huzamos időn át végzett magas színvonalú oktató-nevelő munkáját, aktív tudományos szervező, illetve közéleti tevékenységét ismerte el az intézmény.

# Mindannyian alárendeljük magunkat hőseink emlékének

SZÖVEG: **FECSEK ZSUZSANNA**  
FOTÓ: **HERÓDEK MÁRTON ARCHÍV, HONVEDELEM.HU**

„Nemcsak számokról vagy nevekről van szó, hanem egy sokkal magasabb célról” – így jellemezte a hadisírgondozást Heródek Márton, az NKE Államtudományi és Közigazgatási Kar közigazgatás-szervező szakos, végzős hallgatója, aki tartalékos katonaként aktív szerepet vállal abban, hogy az elhunyt katonák méltó módon és helyen nyugodhassanak. A gondozás célja az, hogy a hadisír méltóképpen állítson emléket az elesett katonáknak.



○ **Hogyan vált a hadisírgondozás az életed részévé?**

Heródek Márton: A hadisírgondozással még 2014-ben Tatán ismerkedtem meg. A négyhetes tartalékos alapkiképzés egyik foglalkozásának keretében mutatták be nekünk, hogy van egy ilyen lehetőség a tartalékosok számára az eskütételt követően. Kiss Balázs főhadnagy egyfajta történelemórát és egyben tájékoztatót is tartott e téma fontosságáról. Elmesélte saját elhivatottságának forrását és bemutatta tevékenységüket. Leginkább három dolog maradt meg bennem: a történelmi jelleg, az eddig ismeretlen és különleges feladat és az, hogy a hadisírgondozók a tartalékosok krémjét, elitjét alkotják. Közvetlenül az előadás

után tudtam, hogy jelentkezni akarok és fogok is a szakaszba. Miután letettem az esküt, ez volt az első dologom. Ahogy korábban mondták, tényleg egy válogatott csapatról volt szó. Bizonyítani kellett motiváltságunkat, felkészültségünket, ezek után pedig bíznunk abban, hogy alkalmasnak találnak arra, hogy részt vehessünk az első megmérettetésünkön, a Doni Hősök Emléktúráján. Ha teljesítettük a menettúrát, akkor következhetett az első munkabevetés, ami szintén része annak, hogy az ember hivatalosan is hadisírgondozóvá váljon. Ez az eljárás és a gyakori behívások mutatják azt, hogy a hadisírgondozók tényleg az egyik legaktívabb és leginkább leterhelt részét

alkotják a tartalékos rendszernek. Az év minden szakában vannak behívások, feladatok. Természetesen eltérő a csupán munkabevetésen részt vevő állomány és a ténylegesen ezzel foglalkozók tevékenysége.

○ **Milyen saját tapasztalatokat szerezte?**

H. M. Két fő tapasztalatom van: az egyik, ami először eszébe jut az embernek, vagyis a karbantartás, ápolás folyamata. Minden, ami ahhoz kell, hogy egy temetőt megtisztítson az ember: ásás, cipekedés, segítség az exhumálásban, mérés. Ha kell, csak megtisztítani, de ha az adott helyszín úgy kívánja, akkor újból kezdeni az egészet, és szinte a nulláról felépíteni az adott parcellát. A másik dolog az a csapatban való munka, a másokkal való együttműködés minden körülmények között. Nem azért jelentkeztünk hadisírgondozónak, hogy a saját kényelmünket vagy érdekeinket nézzük, hanem azért, hogy ellássuk azt a nemes feladatot, amelyre lehetőséget kaptunk. Mindannyian alárendeljük magunkat, időnket és energiánkat a közös cél érdekében, ami nem más, mint hőseink emlékének és sírhelyeinek ápolása.

○ **Te miben látod a hadisírgondozók sajátosságát?**

H. M. Hadisírgondozónak lenni igencsak különleges érzés. Több-ször kérdezték már meg tőlem is, hogy akkor én most sírásó vagyok vagy katona, mert nem igazán tudták hova tenni első ránézésre, hogy mi is ez. Talán ez abból is fakad, hogy magát a tartalékos katona fogalmát se sokan ismerik még, vagy csak futólag hallottak róluk. Mire gondolhat először az ember? Egyenruhások, akik temetőket gondoznak? Talán annak tűnhet, de ez annál jóval több. Szerintem a sajátos mivoltát a hadisírgondozóknak az adja, hogy javarészt tartalékosokról van szó, akik szabadidejükben vállalnak szolgálatot, és akkor is egy olyan feladatkört látnak el, amelyről nem sokan tudnak. A hadisírgondozók állományának törzsét ugyanis az önkéntes művelési tartalékosok alkotják, ők pedig a legaktívabbnak számítanak társaik között, hiszen évente többször is behívják őket. Az elhivatottságon túl továbbá azt a gondviselést és törődést jelképezik, amelyet

a nemzet hős elesettjeinek nyújt, és amivel tiszteletét teszi áldozatuk előtt.

○ **Milyen gyökerei vannak hazánkban a hadisírgondozásnak?**

H. M. Magyarországon az I. világháborút megelőzően nem volt hivatalos hadisírgondozás. A sírok gondozásának szükségességére maga az első világhégés és a tömeges áldozatok mutattak rá. 1915 novemberében a császári és királyi Hadügyminisztérium 9. osztályát bízták meg ennek a feladatnak az ellátásával, amelyet kifejezetten erre a célra hoztak létre. Tevékenységük a katonatemetők létesítésére, elrendezésére, fenntartására irányult. Emellett a hősi halottak nyilvántartásával kapcsolatos egyéb teendőket is ellátták. A nagy háborúban a hazáért küzdő hősök emlékének megőrkítéséről szóló 1917. évi VIII. törvény-

cikk kimondta, hogy a nemzet fokozott kegyelettel tekint a hősök áldott emlékére, és ennek értelmében az utókornak meg kell emlékeznie azokról, akik életüket adták a haza védelméért. A törvény rendelkezéseinek megfelelően, anyagi helyzetével arányosan minden városnak és községnek emlékművet kellett állítania, amely a hősi halottak nevét jegyezte.

○ **Mi jellemezte az I. világháborút követő időszakot?**

H. M. Sajnálatos módon a későbbi években ez

a fajta törődés és megemlékezés eltűnt. Egy teljesen más szemlélet váltotta fel a jól bevált gyakorlatot. A II. világháborút követően, 1945-től a kommunista diktatúra nem adózott tisztelettel az elesett katonáknak, sőt a nemzet ellenségeiként kezelték a magyar katonákat. A korábban megszervezett hadisírgondozást elsorvasztották, és ezzel egy időben megkezdték a már meglévő katonai temetők és emlékművek szisztematikus felszámolását. Megpróbálták gyökerestül elfeledtetni az embereket a hősök emlékét és az áldozatok jelentőségét. Ennek egyik legelrettentőbb példája az egykoron létező Hősök Temetője, ahol több mint tízezer I. és II. világháborús hős sírját számolták fel.

○ **Változott a helyzet a kommunista diktatúra végét jelentő rendszerváltozással?**

H. M. 1993-ban alakult meg a Honvéd Hagyományőrző Iroda, négy évvel később pedig létrejött a Hadisírgondozó Iroda. Az újjáéledés egyik fő eredményének az a kormányközi megállapodás tekinthető, amelynek hála Magyarország megkezdhetette az Oroszországban eltemetett magyar katonák, illetve a magyar földben nyugvó német katonák méltó végső nyughelyeinek kialakítását. A magyar hadisírgondozás fokozatosan egyre nagyobb hangsúlyt kapott, így a korábban elhanyagolt katonasírok és emlékművek az évek múlásával újból megszépültek, újjáépültek, és megkapták azt a tiszteletet, ami kijár nekik.

○ **Mi a helyzet napjainkban?**

H. M. A honvédelmi vezetés a hadisírgondozás nemes ügyét magasabb szintre kívánta emelni, így megalakult a Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztálya. Jelenleg a főosztály égisze alá tartozik a magyar hadisírgondozás, így többek között a hadisírok, a hősi emlékművek, a hősi emlékhelyek gondozása, a háborús veszteségi adatok nyilvántartása és a hősi áldozatokkal kapcsolatos kutatások is. A hadisírgondozás maga több szinten, komplexen működik. A folyamat szereplőjeként tevékenykedik a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, a Honvédelmi Minisztérium, illetve a Magyar Honvédség is, a hadisírokhöz kötődő teendőket pedig hivatásos, szerződéses, önkéntes tartalékos katonák és a honvédség kötelékébe nem tartozó emberek egyaránt ellájták.

○ **Meglátásod szerint miben rejlik e téma kiemelt jelentősége?**

H. M. Szoros együttműködésről van szó, hiszen komoly feladatot jelent felkutatni a katonasírokat, gondozni őket és egyben kezelni az elesett katonák adatbázisát. Szaktudást és elkötelezettséget igényel, mivel ez nem egy hétköznapi munka. Itt nem csak arról van szó, hogy az ember kap egy feladatot és azt el kell látnia. Természetesen le lehet sarkítani erre, de itt többről van szó, mivel egyrészt hőseinkkel és azok hozzátartozóival is foglalkozunk. Nem csak számokról vagy nevekről van szó, hanem egy sokkal magasabb szintű célról. Látni kell, hogy itt egykoron élt, életüket áldozó katonákról és az őket szintén egykoron hazaváró, az ő emléküket most is őrző családokról, hozzátartozókról van szó. Ezért igen nemes ügy ez, mivel az elesett katona méltó nyughelyre lel, a szerettei pedig megnyugvást kapnak, mert szüleik, nagyszüleik, testvéreik végre megkapják az őket megillető gondviselést.

○ **Milyen feladatokat láttok el?**

H. M. A hadisírgondozók tevékenysége igencsak sokrétű. Egyrészt folyamatos kutatás folyik a katonai temetők és sírok után, ezek feltérképezését követően a tervezés is ránk hárul, hogy miként, mikor és hogyan fogjuk végrehajtani a szükséges karbantartást a kijelölt helyen. Természetesen magát a végrehajtást is mi magunk csináljuk. Ami a reprezentatív feladatokat illeti, megemlékezéseken is részt veszünk, például a Doni Hősök

Emléktúráján. Jól látható, hogy sokszínű tevékenységi körrel rendelkeznek a hadisírgondozók az állandó munkákon túl, ideértve az időszakos eseményeket is.

○ **Hozzájárult a személyiség fejlődéséhez az, hogy ilyen tevékenységet folytatsz?**

H. M. Ahogy már az alapkiképzés négy hete is sokat változtattott a látásmódomon, úgy a hadisírgondozóként eltöltött eddigi három év is sok mindenre megtanított. Többek között felelősségteljesnek, alázatosnak és kitartónak lenni. Muszáj volt felnőni a feladathoz, mert ez a hivatás nem játék, nem csak nyári kalandtáborról vagy téli kikapcsolódásról van szó. Munkánkat komolyan kell kezelnünk, így nekünk is azzá kell válnunk. Ez pedig azt eredményezi, hogy a nemzeti értékekhez hűek, egymással tiszteletteljesek leszünk. Mindannyian ugyanazon ügy miatt jelentkeztünk, és szem előtt kell tartanunk ezt még akkor is, ha már a tűréshatárunkon járunk. Ami még igazán fontos, az az alkalmazkodóképesség. Az ország minden pontjáról vannak szakasztársaim és mindig van új arc, új ember. Mivel itt nemcsak egy-két napról van szó, hanem akár hetekről, így muszáj nyitni egymás felé, megtalálni a közös hangot minden téren. Majd ha ez megvan, akkor közösen kell alkalmazkodni a szélsőséges körülményekhez. Hőség, fagy, hó és sár, vagy épp a matrac, meleg folyadék és felszerelés hiánya. Ezeket együtt kell leküzdeni, együtt kell alkalmazkodni a nem épp komfortos közeghez. Azonban örömmel és büszkeséggel tölt el, hogy egy ilyen remek társaságba, a hadisírgondozók szakaszába tartozhatok. Rengeteg embert megismerhettem, sok barátot szerezhettem, és sok helyet bejárhattam. Remélem, ez megmarad, és az élmények, kalandok, tapasztalat csak tovább gyarapodik majd.

○ **A múlt emlékének őrzése a fiatalság jövőjét is jelenti. Hogyan vonják be őket?**

H. M. A hadisírgondozókhöz elsősorban az önkéntes tartalékos rendszeren keresztül lehet bekerülni. Az alapkiképzés után a tartalékosoknak lehetőségük van jelentkezni hadisírgondozónak. Természetesen más módja is van annak, hogy egy fiatal, diák vagy hallgató megismerkedjen a hadisírgondozással. Folyamatosan zajlik az általános iskolák mellett a középiskolák bevonása is, amelynek keretei között a diákok közelebb kerülhetnek a hagyományőrzés ezen formájához. Példaként kiemelhető, hogy tisztjelölteket is igyekeznek bevonni, ennek talán legmarkánsabb jele, hogy a minden év januárjában megrendezett Doni Hősök Emléktúráján is részt vehetnek, amely során első kézből találkozhatnak a hadisírgondozással és a hagyományőrzéssel. Összességében elmondható, hogy mivel a honvédelmi vezetés egyre nagyobb hangsúlyt fektet a hősök emlékének ápolására, így egyre szélesebb spektrumban szólítja meg a magyar társadalmat, különösképpen pedig a fiatalokat. ●



# A magyar katonai hírszerzés és elhárítás 100 éve

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**  
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

*Idén ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját az önálló magyar katonai hírszerzés és elhárítás, amelynek szerepe mára megkérdőjelezhetetlen hazánkban. A 20. század elején a fejlett világ minden jelentős országa kialakította a korszerű hírszerző és kémelhárító szervezetét. Az így létrejött titkosszolgálatok a politikai, gazdasági, diplomáciai, valamint katonai érdekek érvényesítését voltak hivatottak biztosítani.*

A szakma történetéről a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott átfogó konferenciát, emellett a részletekbe Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok, volt katonai attasé engedett bepillantást magazinunk számára.

## AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR KATONAI TITKOSSZOLGÁLAT MEGSZERVEZÉSE, KEZDETI ÉVEK

Az I. világháború végérvényesen átrajzolta Európa térképét, a felbomló Osztrák-Magyar Monarchia területén számos nemzetállam alakult ki: 1918. november 16-án kiáltották ki az első Magyar Köztársaságot. A hadügyminisztériumban megkezdődött a hadsereg megszervezése, benne a titkosszolgálati osztályok felállítása. „A monarchia hírszerző szervezete, az Evidenzbüro mintájára Sztojakovics Demeter hozta létre az első önálló magyar katonai hírszerző és elhárító szervezeti egységet” – fejtette ki magazinunknak Tömösváry Zsigmond. Sztojakovics vk. alezredes később Sztójay Döme néven lett hazánk 35. miniszterelnöke. „Kezdetben a szakmának az I. világháború utáni korlátozásokkal kellett szembenéznie: nem lehetett önálló vezérkar, sem felderítés. Hivatalosan. Csökkentett létszámú haderővel dolgoztak, az állomány egy része fedetten tevékenykedett. Ezt úgy oldották meg, hogy a csendőrség és a rendőrség kötelékébe osztották be a tiszteket.” Hivatalos szervként a Hadügyminisztérium Nyilvántartó Irodáját sikerült felállítani, amely hírszerzéssel, kémvédelemmel és nyilvántartással foglalkozott. 1920. március 1-jén Horthy Miklóst kormányzóvá választották, majd május 20-án megalakították a Magyar Királyi Vezérkar Nyilvántartó Irodáját. A magyar állam fegyveres ereje ekkor a Magyar Királyi Honvédség volt. A 2. vkf. osztály „H” (hírszerző) és „K” (kémelhárító) szervei a HM VI-2-es osztály elnevezést viselték. A katonai attasé szolgálat is csak rejtetten működhetett a követségen: „Feladatuk az adott ország politikai, hadiipari

és haderőszervezetének megfigyelése, valamint az itthoni döntéskészítéshez szükséges megfelelő információ biztosítása volt” – tette hozzá a dandártábornok.

## HÍRSZERZÉS, ELHÁRÍTÁS

A hírszerzés a titkosszolgálati tevékenységek egyik alapvető ága. Külföldi bizalmas politikai, gazdasági, technikai, tudományos, katonai híryanagyok, adatok, információk tervszerű gyűjtését, elemzését és értékelését végzi nyílt és titkos eszközökkel, módszerekkel. A felderítés az állam azon intézkedéseinek, rendszabályainak és tevékenységeinek összegzése, amelyek egy ország, országcsoport érdekeiről, szándékairól, terveiről, erőforrásairól, fegyveres erőiről adatok megszerzését, gyűjtését és tanulmányozását célozzák. A felderítés rendeltetését és feladatait tekintve politikai, gazdasági, katonai, tudományos-technikai ágakra tagozódik.

Az elhárítás az állam szuverenitását, gazdasági és honvédelmi érdekeit, alkotmányos rendjét sértő vagy veszélyeztető, leplezett hírszerző törekvések titkosszolgálati erővel, eszközökkel, módszerekkel való felderítése. Az elhárítás részét képezi a kémelhárítás (katonai és polgári) és az alkotmányvédelmi elhárítás (terror és más állam elleni bűncselekmények). Az elhárítás egyidős a hírszerzéssel, a modern időkig nem különítik el egymástól őket, egységes szervezetet alkotnak.

(Forrás: Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat)

## A KÖZELGŐ HÁBORÚ MINDENT MEGVÁLTOZTATOTT

Az 1938-ban a szlovéniai Bledben tartott konferencián elismerték: idejétmúltak a trianoni korlátozó intézkedések. Nyíltá váltak a vezérkar addig rejtett szervezetei. A katonai hírszerzés újra a 2. vkf. osztály nevet viselte. A katonai attasé szolgálat a II. világháborút közvetlenül megelőző években, valamint a háború alatt átalakult. A 2. vkf. kémelhárító munkáját a hátszágban és a frontokon a Nemzetvédelmi Szolgálat segítette. A II. világháború utolsó hónapjaiban az Ideiglenes Nemzeti Kormány fegyverszüneti megállapodást kötött. Az új hadsereg szervezésével egy időben intézkedett a honvédség védelmét ellátó katonai elhárítás megszervezéséről. A HM Katonapolitikai Osztály tevékenységének egyik fő iránya a háborús bűnösök felkutatása és az igazoló bizottságok döntéséhez szükséges adatok szolgáltatása volt. 1945. április 20-án elrendelték a hadosztályoknál az elhárító (defenzív, „D” tiszti) szolgálat felállítását, amely a fasiszta és reakciós elemek elleni harcra specializálódott. A HM Katonapolitikai Osztályt 1949-ben főcsoportfőnökségi szintre emelték.

## SZOLGÁLAT A KOMMUNIZMUS ALATT

A Magyar Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának határozata és a Minisztertanács 1949. december 28-i rendelete országos hatáskörrel bíró Államvédelmi Hatóságot (ÁVH) hozott létre. 1950. február 1-jével a katonai elhárítás beolvadt az Államvédelmi Hatóságba, míg

a Felderítő Csoportfőnökség a Honvédelmi Minisztérium IV. Főcsoportfőnökségeként működött tovább. „Ez egy borzasztóan nehéz időszak volt, mindenki kereste a másikkban az ellenséget” – emelte ki Tömösváry Zsigmond. A dandártábornok véleménye szerint igazi „nagyakarítást” élt meg a szervezet, amely a belső ellenség felszámolásával foglalkozott. A katonapolitikai részlegben főként egymást gyilkolták: ennek legékebb bizonyítéka a Pálffy-per. Az ÁVH terrorja, a koncepciós perek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a feszült belpolitikai helyzet következményeként 1956 októberében forradalom robbant ki. Nagy Imre miniszterelnök 1956. november 28-án feloszlatta az ÁVH-t, állományát lefegyverezték.

## A KATONAI ELHÁRÍTÁS ÚJRSZERVEZÉSE

A forradalom november 4-ei leverését követően Uszta Gyula, a honvédelmi miniszter első helyettese 1956. december 22-én elrendelte a katonai elhárítás újjászervezését. A Honvédelmi Minisztériumban HM II. Osztály elnevezéssel megalakult a katonai elhárítás központi szerve. 1957 második félévében egységes állambiztonsági szervezet létrehozásáról döntöttek: a BM II. Főosztály alárendeltségébe sorolták a katonai elhárítást, amely így BM II/1. osztályként kezdte meg működését. Az ország belpolitikai helyzetének normalizálódásával a kormányzat 1962-ben újragondolta az állambiztonsági szervek helyét és szerepét a társadalomban: létrehozták a Belügyminisztérium III. Állambiztonsági Főcsoportfőnökségét. A III/IV. Katonai Elhárító Csoportfőnökség munkáját a Honvédelmi Minisztérium, a Magyar Néphadsereg, a Határőrség és a Belső Karhatalom területén végezte. 1966-ban átértékelték az állambiztonság, a katonai elhárítás szerepét: növekedett az ellenségnek dolgozó ügynökök beszerzésére irányuló tevékenység. 1980-ban átalakult a III/IV. Csoportfőnökség, komplex programokat dolgoztak ki, amelyekben nagyobb szerep hárult a terrorszervezetek elleni harcra, valamint a nemzetközi biztonsági kockázatokra.

## CSOPORTFŐNÖKSÉGEK ÁTALAKULÁSA

Az MNVK 2. Csoportfőnökség a Varsói Szerződés megalakulásától a rendszerváltozásig a Magyar Néphadsereg Vezérkar főnökének közvetlen alárendeltségében működött, kiemelt feladata volt a katonai at-

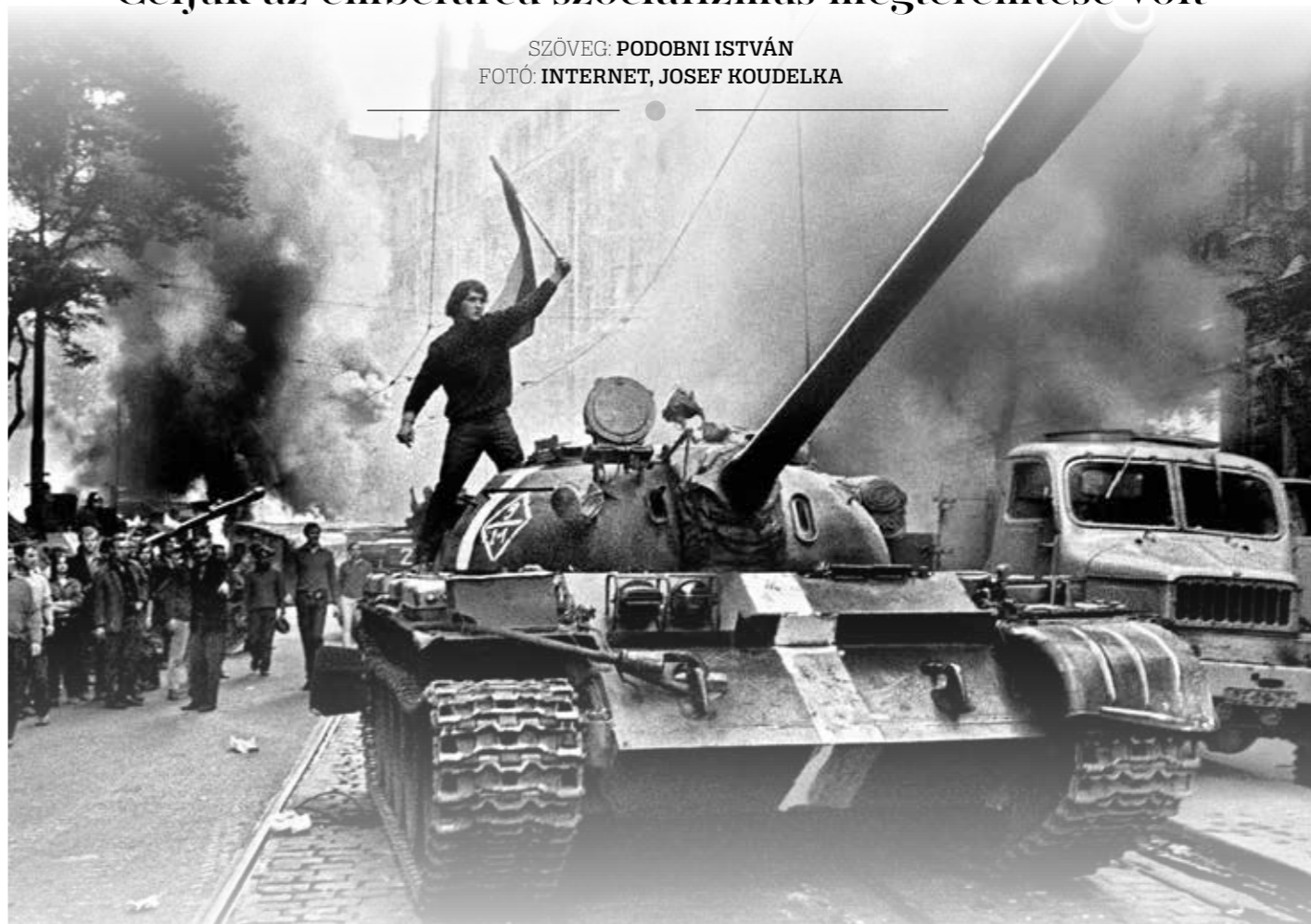
taséhivatalok és a külföldi rezidentúrák felállítása. Az operatív tevékenységet jelentős mértékben a vidéki, az országhatárhoz közelebb fekvő területekre irányították. Külön feladat volt a vasfüggönyön történő átjárás (határkapuk) megszervezése, aminek célja az ügynökök illegális átjuttatása volt a határon. 1956 októberében a forradalom idején a csoportfőnökség vezetése került a forradalmárokkal történő nyílt összecsapást. A forradalom napjaiban a hírszerző munka átmenetileg szünetelt, az állomány döntő többsége laktanyavédelmi készütséget látott el. „A laktanyákat lezárták, az akkori vezetés nem engedte, hogy az eseményekbe belekeveredjenek a katonái. Igyekeztek megóvni a cég állományát” – mondta Tömösváry Zsigmond.



# 50 éves a prágai tavasz

## Céljuk az emberarcú szocializmus megteremtése volt

SZÖVEG: **PODOBNI ISTVÁN**  
FOTÓ: **INTERNET, JOSEF KOUDELKA**



1968. augusztus 21-én a Varsói Szerződés csapatai átlépték a csehszlovák határt. Több mint 200 ezer katona igyekezett visszatéríteni az eltévelyedett bárányt a szovjetek által kijelölt „helyes” útra. A „baráti segítségnyújtás”, más néven katonai intervenció következtében a keleti blokk erői eltörölték a dubceki rendszert, és elfojtották a csehszlovák reformtörekvéseket.

### NÉPKÖZTÁRSASÁG VS. SZOCIALISTA KÖZTÁRSASÁG

A II. világháború után Csehszlovákia a szovjetek érdekszférájába került, amelyet hazánkhoz hasonlóan behálózottak a kommunisták. A „kvázi demokratikus” átmeneti évek elmúlásával sztálini mintán alapuló diktatúra épült ki: a Csehszlovák Kommunista Párt (CSKP) Klement Gottwald vezetésével 1948-ban puccsal került hatalomra. Csehszlovákia elköteleződött a Sztálin által kiépített út iránt, amelyben enyhülést Antonín Novotny

pártfőtitkár bukása hozott. A hatvanas évek derekára a keményvonalas Novotny mélyülő gazdasági problémákkal találta szemben magát, emellett az országban kiéleződött a csehek és a szlovákok közti konfliktus. Novotnyt számos bíráló érte a párton belül a gazdasági hanyatlásért, valamint a szlováksággal szemben tanúsított arroganciájáért. A szlovák párttag-ság, valamint az oktatási szféra, az értelmiségi réteg egyaránt támadta a pártfőtitkárt.

Az 1960-as évek elején átalakultak és növekedtek a katonai hírszerzés és felderítés feladatai. A katonai felderítés fókuszában ebben az időszakban a NATO-országok, valamint Ausztria katonai potenciáljának felfedésére irányult. Figyelemmel kísérte továbbá a világ különböző térségeiben kialakult válságócok eseményeit. 1982 májusában sor került a katonadiplomáciai osztály felállítására. Ekkor 28 attaséhivatal működött.



### RENDSZERVÁLTOZÁS

1989. október 23-án kikiáltották a Magyar Köztársaságot. Az állambiztonság fogalmát felváltotta a nemzetbiztonság, felszámolták az állambiztonsági szervezeteket. „Át kellett állítani a gondolkodást, hiszen eddig a Nyugat volt az ellenség” – emelte ki a nyugalmazott dandártábornok. Ismertette, hogy a tiszteknek nyilatkozniuk kellett, hogy vállalják-e a szolgálatot az új feltételekkel. Emellett új célt tűzött ki maga elé hazánk: „Tudatosan készültünk a NATO- tagságra.”

1990. február 14-én megalakult a Honvéd Vezérkar Katonai Felderítő Hivatal, amely a hadászati felderítés végrehajtásáért, valamint a tervezőmunkához szükséges információk

biztosításáért felelt, és 1996-tól MK Katonai Felderítő Hivatalként működött tovább. A rendszerváltást követően a katonai elhárítási feladatokat a Katonai Biztonsági Hivatal látta el, amely 1990–1995 között a Magyar Honvédség részeként, 1995–2011 között önállóan, MK Katonai Biztonsági Hivatalként működött.

### EGYSÉGBEN AZ ERŐ: KATONAI NEMZETBIZTONSÁGI SZOLGÁLAT

Az Országgyűlés a Nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló CXXV. törvény módosításával 2012. január 1-jével összevonta a két szervet, amely Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatként működött tovább.

A katonai hírszerzés és elhárítás egységes működésének célja a Magyarország biztonsága ellen irányuló

törekvések felfedése és akadályozása, a politikai és katonai döntéshozatal, valamint a nemzeti érdekérvényesítő képesség támogatása. A szolgálat egyik legfontosabb feladata a Honvédelmi Minisztérium és a Magyar Honvédség törvényes működésének biztosítása, a nemzetközi katonai műveletekben szolgáló magyar katonák hírszerzési támogatása és biztonságuk védelme. ●

### FELDERÍTŐK TÁRSASÁGA

A Felderítő Társasága Egyesületet 2005-ben hozták létre a Kossuth Lajos Katonai Főiskola csapatfelderítő szakán végzett tisztek kezdeményezésére azok a hivatásos és nyugállományú katonák, akik a Magyar Honvédség katonai alakulatainál, felderítő szolgálatainál, valamint a Honvédelmi Minisztérium szervezeteinél végzett munkájukkal hozzájárultak a felderítő szakma hírnevének öregbítéséhez, tevékenységükkel megbecsülést szereztek a szakmának, valamint jelentősen elősegítették a katonaközösségek és egyének boldogulását. Az egyesület elnöke, Dr. Tömösváry Zsigmond ny. dandártábornok magazinunknak kifejtette, hogy céljuk a hagyományápolás,

a szakmatörténet kutatása, valamint a nehéz élethelyzetbe jutott bajtársak megsegítése. Emellett a közösségépítésre is nagy hangsúlyt fektetnek. Az egyesület 2006-ban kezdte meg működését 72 fővel, azonban mára 169 hivatásos és nyugállományú katona erősíti sorait. A felderítő szakma minden területét igyekeznek lefedni, emellett miután 2012-ben a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat berkein belül összekapcsolódott a katonai felderítés és elhárítás, nyitottak az elhárítók irányába is. Jelenleg három szekcióval működnek. A Tudományos Szekció felel a szakmatörténeti kutatásokért, a kutatómunkák közzétételéért, a szakmai hagyományok ápolásáért

és népszerűsítéséért, az oktatási intézményekkel való együttműködésért, valamint olyan szakmai fórumok és konferenciák szervezéséért, mint az NKE-n tartott, 100 évet összefoglaló szakmatörténeti rendezvény vagy a havonta megrendezett Biztonságpolitikai Klub előadásai. A Polgári és Katonai Kapcsolatok Szekció feladata a kapcsolatápolás a honvédelem és a nemzetbiztonság ügyét támogató szervezetekkel, valamint az egyes rendezvények körüli szervezőtevékenység ellátása. A Szociális Szekció felel az egyesület, valamint a felderítő szakma nehéz élethelyzetbe került tagjainak felkutatásáért és megsegítéséért, továbbá a kegyeleti tevékenységek megszervezéséért.

1967-ben diákmozgalmak alakultak ki Csehszlovákiában, a talaj forrósodni kezdett. Bár Novotny az újévi beszédében még a *gazdasági reformok* és a *szocialista demokrácia* hívószavakkal próbálta megnyerni magának a nép és a párt támogatását, a Központi Bizottság 1968. január 5-ei ülése után lemondásra kényszerítették. Alexander Dubcek került vezetői pozícióba, aki fordulatot hozott a csehszlovák kommunizmus történetébe: új módszerrel próbálta megreformálni a kommunista államot. Célja egy demokratikusabb és szabadabb Csehszlovákia megteremtése volt, ez később prágai tavaszként híresült el.

#### PRÁGAI TAVASZ

A szlovák származású Dubcek az ortodox, valamint a reformszemléletű kommunisták számára is elfogadható volt. A CSKP elfogadta az akcióprogramot, amely még nem a plurális demokrácia visszaállítását vagy a piacgazdaság bevezetését szorgalmazta, hanem csak emberarcúbbá akarta formálni a szocialista államberendezkedést. Ennek keretében viszonylagos gazdasági, párt- és államdemokratizálást sürgettek Csehszlovákiában. Dubcek programja keretében lazítottak a sajtó irányító állami cenzúra mértékén, megindult a politikai kirakatperek áldozatainak rehabilitációja, emellett számos betiltott ifjúsági, egyházi és civil szervezet kezdte újra munkásságát. A reformfolyamatok hatalmas társadalmi támogatásnak örvendtek: az elnyomott eszmék utat törtek maguknak, és önálló életre keltek. Az irányítás kezdett kicsúszni a kommunisták kezéből.

A fordulat teljesen elfogadhatatlannak számított Moszkva számára. A Szovjetunió és a kelet-közép-európai szocialista



államok már a kezdetektől fogva bizalmatlanok voltak a reformfolyamatokkal kapcsolatban. Brezsnyev szovjet pártfőtitkár, valamint Lengyelország és az NDK vezetői félték, hogy az 1956-os magyarországi eseményekhez hasonlóak következnek be. A fejlemények azért is voltak aggasztóak számukra, mivel a csehszlovák közvélemény egyre inkább le akarta vetni magáról a vörös posztót, és egy nyugati mintájú, demokratikusabb berendezkedést kívánt bevezetni. Emellett a szólásszabadság és a civil mozgalmak lehetőségeinek kiszélesedésével egyre hangosabbá váltak a szovjetellenes hangok. Az ellenforradalom elkerülése végett nyílt vitát folytatott a Varsó Szerződés többi tagállama: a bolgár, a keletnémet, a lengyel, a magyar, valamint a Szovjet Kommunista Párt közös levélben figyelmeztette a csehszlovák vezetést, hogy ha eltérnek a közös csapásiránytól, akkor a „testvéri” országok katonai beavatkozással fognak felelni. Dubcek ellenállt a megkereséseknek és felszólításoknak: a csehszlovák vezető nem vett részt a Varsói Szerződés értekezletén.

**AMIKOR EGY BIRODALOM AZT MONDTA: NEM VOLT ELÉG**  
Dubcek népszerűsége megijesztette a szovjet vezetést: attól tartottak, hogy Csehszlovákia kilép a katonai szövetségből, bár Prágának nyíltan ez még nem állt szándékában. Brezsnyev 1968 tavaszán utasítást adott a vezérkarnak, áprilisban megkezdték egy megszállási hadművelet kidolgozását, amely júniusra lett kész. Az 1956-os magyar forradalom és szabadságharcból tanulva a szovjeteknek fontos volt, hogy ne egyedül demonstrálják haderejüket mint megszálló nagyhatalom, hanem a Varsói Szerződés tagállamaival baráti segítséget

#### A NYUGAT CINKOSSÁGA

Az 1956-os magyar eseményekhez hasonlóan az 1968-as intervenció után sem avatkoztak be a nyugati nagyhatalmak, a NATO nem vállalta a kockázatot. Nyugat-Európában számos tüntetés szerveződött, ahol a demokratikus érzelmű emberek kiálltak a csehszlovákok ügyéért. A szuperhatalmak napirendre tértek az események fölött: az USA a szovjet érdekszféra belügyeként kezelte a történéseket, míg a Szovjetunió „internacionista segítségnyújtásként” könyvelte el az eseményeket. Ebben a „bajtársi közösségben” hazánk is aktívan részt vett.

nyújtsanak az „eltévelyedett barakktársnak”. Így nem csak Moszkvának kellett viselnie a beavatkozás nemzetközi visszhangját és morális felelősségét, emellett a hadművelet összekovácsolta a kelet-közép-európai szocialista tábor. Kádár János sokáig nem tartotta célszerűnek a beavatkozást, mivel nem ellenforradalmat, hanem a szocializmus múltbéli hibáinak korrekcióját látta a folyamatok hátterében, azonban végül a magyar vezető engedett a szovjet nyomásnak. Az MSZMP PB zárt ülésén egy csökkentett létszámú hadosztály kiküldéséről határoztak július 23-án. A keleti blokkból egyedül Románia maradt ki a hadműveletekből. Bár a csehszlovák vezetés nem kívánt szakítani a szovjet érdekszférával, a kompromisszumok nem voltak elegendőek az orosz fél számára, a tárgyalások kudarcba fulladtak. Moszkva lépett. A szovjet vezetés 1968. augusztus 18-án ismertette a lengyel, a keletnémet, a bolgár, valamint a magyar pártvezetőkkel a Vltava-666 fedőnevű, Csehszlovákia megszállását célul kitűző hadművelet részleteit. Az invázió augusztus 20-ról 21-re virradóra kezdődött meg, húsz hadosztály, vagyis közel 200 ezer fő lépte át a határt a szárazföldön és a levegőben egyaránt. A csehszlovák haderő nem tanúsított ellenállást a hatalmas erőfölénnyel szemben. A Vörös Hadsereg és a segédc csapatok a megszállás másnapjára az egész országot az irányításuk alá vonták. A megszállók egyedül a civilek ellenállásába ütköztek, akik szabotázsakciókkal igyekeztek lassítani az idegen csapatok előrenyomulását. A fővárosban a középületek átadása sem zajlott le zökkenőmentesen. A prágai tavasz leverése a becslések szerint 130 áldozatot követelt, akik mind civil, ellenálló polgári személyek voltak.

#### VISSZA A RÉGI KERÉKVÁGÁSBA

Bár a csehszlovák hadsereg nem tanúsított ellenállást, az ország kommunista pártja és a parlament elnöksége határozatban utasította el a megszállást, és nyugalomra szólította fel a lakosságot. Augusztus 21-én az Ivan Pavlovsky tábornok által vezetett megszálló erők elfogták és a Szovjetunióba hurcolták Dubcket és körét. Megtörték a csehszlovák vezetőt, aki utasítást kapott a rendszere békés lebontására, valamint a megszállást kiváltó határozatok és jegyzőkönyvek érvénytelenítésére.

A Varsói Szerződés csapatai útját állták a reformoknak, így az emberarcú szocializmus csehszlovák programja megbukott. A szovjetek kevesebb vérontással tudták ráerőltetni az akarataikat a társadalomra, mint 12 évvel korábban, a magyar forradalom és szabadságharc idején. Október 16-án a felek aláírták a csehszlovák-szovjet államközi szerződést: a szovjet csapatok „ideiglenesen” Csehszlovákiában maradtak, míg a többi szövetséges elhagyta az országot. A magyar kivonulásra október 21. és 25. között került sor.

1969 áprilisában Gustáv Husák vette át a hatalmat, aki a „normalizáció” jegyében keményvonalas rendszert épített ki, levágta a vadhajtásokat, a dubceki reformkommunistákat eltávolította a pártból. A csehszlovák nép reménytelenségbe süllyedt, az értelmiség egészen az 1989-es rendszerváltásig belső és külső migrációba vonult. A *bársonyos forradalom* következtében demokratikus és pluralista rendszer alakult ki Csehszlovákiában. Dubcek 1989 novemberében újra politikai szerepet vállalt: a csehszlovák kommunizmus bukása után a parlament elnöki tisztségét töltötte be. ●



#### ZALA HADGYAKORLAT

A Magyar Néphadsereg Zala hadgyakorlatnak nevezte a hadműveletet: hazánk 12 500 katonával, 155 harckocsival, 200 löveggel, 2000 gép- és harcjárművel vett részt a megszállásban. 14 órára a zalaegerszegi 8. gépkocsizó lövészhadosztály alakulatai elérték a kijelölt körzetüket. A megszállt területeken 10 helyőrséget hoztak létre. A magyar fél által nem került sor vérontásra, valamint katonai ellenállásra, katonáink a civilek tüntetését törték le, főként a felvidéki magyarok által lakott területeken. Ilyen tömegosztatásra került sor Érsekújváron, valamint Nyitrán. A magyar katonai és politikai vezetés már az első percek-től kezdve kudarcnak ítélte meg politikailag az akciót, mivel nem alakult ellenkormány, és úgy tűnt, hogy a nép is egy emberként Dubcek mellé állt.



## Éjszaka is múzeumozás

A Múzeumok Éjszakája elnevezésű programsorozatot minden év nyarán azzal a céllal rendezik meg az ország különböző pontjain, hogy a résztvevők szórakoztatva tanulhassanak és tanulva szórakozhassanak. 2018. június 23-án egy karszalag megvásárlásáért a kezdeményezéshez csatlakozott múzeumok bármelyikébe ellátogathatnak az érdeklődők, hogy rengeteg izgalmas és interaktív programon vehessenek részt. Ebben az évben a Múzeumok Éjszakájának központja Eger, Kecskemét és Debrecen után Pécs városa lesz. A rendezvény központi tematikája a családok és a kultúra kapcsolata, ezért az egész este nyitva tartó múzeumok mellett ezen az éjszakán lehetőség nyílik vadsparkokba, állatkeretekbe, arborétumokba, várakba, fürdőkhöz, skanzenekbe és egyéb kulturális központokba is ellátogatni. Kicsik és nagyok egyaránt megtalálják a számukra legideálisabb programot.

## Múzeumok Éjszakája Gyulán

2018. június 23. Gyula

Csatlakozva az országos rendezvénysorozathoz, Gyulán is számos programmal készülnek a 2018-as Múzeumok Éjszakájára. A gyulai várkertben kedvezményes és ingyenes programok, tárlatvezetés és csónakázás során kapcsolódhatnak ki az érdeklődők, megtekintve az Almásy-kastély Látogatóközpontot, a Kohán Képtárat, az Erkel Ferenc Emlékházat, a Ladics-házat, a gyulai várat, a Tájvízházat és a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság székházát.



Közép-Európa legnagyobb újkori erődítménye, amely épségben fennmaradt, éppen ezért kiemelten jelentős nemzeti műemlékünk. Az erőd kulturális élete és gazdag történelmi hagyományai kiváló alkalmat biztosítanak a pihenésre és a kapcsolódásra.



## Múzeumok Éjszakája Miskolcon

2018. június 23. Miskolc



A hagyományokhoz híven a miskolci Herman Ottó Múzeum idén is szeretettel várja az érdeklődőket a Múzeumok Éjszakáján. Az év legnagyobb múzeumi eseményeként is számontartott rendezvényen Miskolc város múzeuma tematikus est keretében igyekszik megszerettetni a résztvevőkkel mindazon értéket, amelyet a múzeum magában hordoz.

## Múzeumok Éjszakája Hajdúszoboszlón

2018. június 24. Hajdúszoboszló



A hajdúszoboszlói járás központjának Géptára idén is részt vesz a Múzeumok Éjszakáján változatos programkínálattal. A hajdúszoboszlói Géptár múzeum éjszaka is nyitva tart, hogy a kedvezményes belépőjegy váltó érdeklődők minél több ismerettel gazdagodva jól érezhessék magukat az intézményben.

# A XX. SZÁZADI MAGYAR TÖRTÉNELEM ÚTVESZTŐI EDDIG ISMERETLEN LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ALAPJÁN

**Kun Miklós**

Széchenyi-díjas történész előadás-sorozata

## LUDOVIKA SZABADEGYETEM

### SZEPTEMBER

1. A „prágai tavasz” és a „prágai ősz” titkos története publikálatlan levéltári források alapján (1968)

2. Miként mozgatták Kádár Jánost a Kreml urai 1968-ban?

3. Berija „összeesküvése” és annak magyar szálai (1953 tavasza/nyara)

4. Miért nem tért vissza Tito a régi szovjet akolba?  
(Budapest szerepe a Moszkva/Belgrád újabb kötélhúzásban, 1953-1959)

### OKTÓBER

5. A szovjet politikai rendőrség és a magyarországi megtorlások (1956-1963)

6. Összeesküvések Nyikita Hruscsov ellen ismeretlen  
- így magyar vonatkozású - források tükrében (1955-1964)

7. Milyen területi változások nem valósultak meg végül a szovjet belső és külső gyarmatbirodalom területén és miért? (1950/60-as évek)

8. A világ kommunista mozgalmát megrázó válságok, azok magyar ezálai  
(1950/60-as évek)

### NOVEMBER

9. Miként evezte be Kádár János Magyarországot politikai pályáját végül is megakasztó gazdasági/belpolitikai válságba? (1980-as évek)

10. Publikálatlan források a volt szovjet levéltárakból magyar/szovjet titkos kapcsolatokról (1980-as évek)

11. Mihail Gorbacsov pálfordulásainak különös története (1970/90-es évek)

### DECEMBER

12. Volt egyszer egy hidegháború: a katonai konfrontáció és lélektani hadviselés természetrajza (1940/80-as évek)

**Regisztrálni a következő elérhetőségen lehet:**

<http://regisztracio.uni-nke.hu/szabadegyetem>





# MODERN PENTATHLON 2018

**Budapest**  
Hungary

**FISU World University  
Championship**



## I. EGYETEMI ÖTTUSA VILÁGBAJNOKSÁG

2018. JÚLIUS 4–8.

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM  
LUDOVIKA EGYETEMI CAMPUS

[WWW.MPWUC2018.COM](http://WWW.MPWUC2018.COM)

